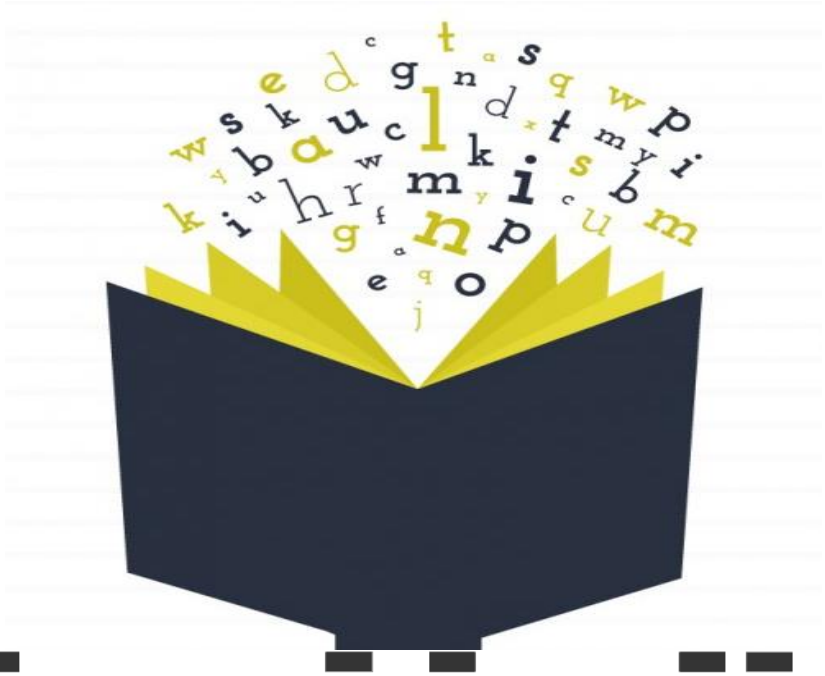
МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА

Навчально-методичний посібник
для здобувачів ступеня вищої освіти бакалавра, магістра
спеціальності «Філологія» освітньо-професійних програм
«Мова і література (англійська), «Мова і література (німецька)»,
«Мова і література (французька)», «Мова і література (іспанська)»

ПРАКТИКА

Запоріжжя
2019

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА

Навчально-методичний посібник
для здобувачів ступеня вищої освіти бакалавра, магістра
спеціальності «Філологія» освітньо-професійних програм
«Мова і література (англійська), «Мова і література (німецька)»,
«Мова і література (французька)», «Мова і література (іспанська)»

Затверджено
Вченою радою ЗНУ
Протокол № 9 від 23.05.19

Запоріжжя
2019

УДК: 37.091.33 – 027.22:81(075.8)
П24

Педагогічна практика: навчально-методичний посібник для здобувачів ступеня вищої освіти бакалавра, магістра спеціальності «Філологія» освітньо-професійних програм «Мова і література (англійська)», «Мова і література (німецька)», «Мова і література (французька)», «Мова і література (іспанська)» / укладачі: К.М. Ружин, О.А. Каніболоцька, Н.О. Надточий. Запоріжжя: ЗНУ, 2019. 106 с.

Навчально-методичне видання розроблено з метою забезпечення студентів факультету іноземної філології методичними рекомендаціями щодо проходження практики як невід`ємної складової професійної підготовки у ВНЗ. Перевагою запропонованого навчально-методичного видання є виклад необхідного для студентів матеріалу, що максимально оптимізує процес університетського навчання. До змісту цього видання включено матеріал з таких основних питань: зміст і організація практики, мета і завдання практики відповідно до двох освітньо-кваліфікаційних рівнів («бакалавр», «магістр») з урахуванням специфіки кожного рівня; особливості організації практики і основні обов'язки студента і керівника практики. Крім цього, у змісті посібника виділено підходи щодо методики проведення уроків, методики аналізу проведених занять, щодо змісту і форми проведення студентами позакласної виховної роботи. Наявність схем та зразків ведення навчально-методичної документації, критерії оцінювання, форми підведення підсумків практики має на меті уніфікувати вимоги до ведення навчальної документації студентами і цим самим сприяти більш ефективному її проходженню кожним студентом.

Посібник адресується студентам денної та заочної форм навчання факультету іноземної філології, які навчаються за спеціальністю «Філологія» освітньо-професійних програм «Мова і література (англійська)», «Мова і література (німецька)», «Мова і література (французька)», «Мова і література (іспанська)» освітньо-кваліфікаційного рівня бакалавр, а також для здобувачів освітньо-кваліфікаційного рівня вищої освіти магістр.

Рецензент *В.О. Александров к.пед.н., доцент кафедри викладання другої іноземної мови*

Відповідальний за випуск *К.М. Ружин к.пед.н., доц., завідувач кафедри викладання другої іноземної мови*

ЗМІСТ

ВСТУП ……..…….. 4
Розділ 1. ОРГАНІЗАЦІЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ З ОСНОВНОЇ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ БАКАЛАВРА……..... 8
1.1 Мета та завдання педагогічної практики здобувачів вищої освіти бакалавра……..... **8**
1.2 Зміст педагогічної практики здобувачів вищої освіти бакалавра …….. **10**
1.3 Організація педагогічної практики здобувачів вищої освіти бакалавр... **13**
1.4 Перелік поточної та звітної документації ……. **18**
1.5 Рекомендації та зразки оформлення звітної документації …… **23**
1.5.1 Конспекти уроків з іноземних мови (типові взірці)……. **23**
1.5.1.1 План-конспект уроку англійської мови…… **26**
1.5.1.2 План-конспект уроку німецької мови…… **31**
1.5.1.3 План-конспект уроку французької мови…… **35**
1.5.1.4 План-конспект уроку іспанської мови…… **39**
1.5.1.5 План-конспект уроку англійської мови за методикою CLIL **43**
1.5.2 Загальні психолого-педагогічні та методичні вимоги до уроку та до формулювання мети уроків іноземної мови ……... **45**
1.5.3 Аналіз уроку іноземної мови. Схема-аналіз відвіданих уроків іноземної мови …….. **52**
1.5.4 Зразок оформлення титульного листа звітної документації…..... **56**
1.5.5 Зразок оформлення змісту звітної документації ……. **57**
1.5.6 Щоденник педагогічної практики ……. **58**
1.5.7 Щоденик психолого-педагогічної характеристики учня та учнівського колективу. …… **59**
1.5.8 Рекомендації щодо ведення щоденника з психолого-педагогічними спостереженнями за учнем та учнівським колективом **60**
Розділ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ ВИРОБНИЧНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ З ОСНОВНОЇ ТА ДРУГОЇ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ МАГІСТРА …… 65
2.1 Мета та завдання виробничо-педагогічної практики з іноземної мови здобувачів рівня вищої освіти магістра …… **65**
2.2 Зміст виробничо-педагогічної практики з іноземної мови здобувачів рівня вищої освіти магістра …… **69**
2.3 Організація виробничо-педагогічної практики з основної й другої іноземних мов для здобувачів освітнього рівня вищої освіти магістра **70**
2.4 Перелік поточної та звітної документації …… **74**
2.5 Рекомендації та зразки оформлення звітної документації …… **79**
2.5.1 Зразок оформлення титульного листа звітної документації…..... **80**
2.5.2 Зразок оформлення змісту звітної документації …….. **81**
2.5.3 Типи занять іноземної мови у вищому навчальному закладі ….. **82**
2.5.4 Особливості формування мети практичного заняття з іноземної мови у вищій школі …….. **87**

2.5.5 План-конспект заняття з іноземної мови у вищій школі (типові взірці) …… **90**

2.5.5.1 План-конспект заняття з домінантою «тренування у спілкуванні» та з домінантою «практика у спілкуванні»…… **90**

2.5.5.2 План-конспект заняття з іноземної мови за методикою Cambridge CELTA ……. **92**

2.5.5.3 План-конспект заняття з англійської мови для студентів 3 курсу…….. **93**

2.5.5.4 План-конспект заняття з англійської мови для здобувачів вищої освіти магістра…… **96**

2.5.6 Особливості планування навчального процесу з другої іноземної мови……... **99**

2.5.7 Аналіз заняття з іноземної мови у вищій школі…… **101**

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА…….. 105

ВСТУП

Соціально-економічні та правові реформи, що відбуваються в суспільстві, поглиблення демократизації у всіх сферах життя населення України віддзеркалюються у сфері освіти і науки, у новітніх тенденціях у житті середніх навчальних закладів. Розширення функцій, які покладаються на середні навчальні заклади, вимагають, у свою чергу, переосмислення ролі вчителя взагалі і вчителя іноземної мови зокрема, та готовність вищих педагогічних закладів формувати вже сьогодні вчителя і викладача, які б за своїми професійними та моральними якостями, за своїм інтелектом відповідали вимогам сьогодення і майбутнього.

У системі підготовки фахівців для навчання іноземної мови учнів загальноосвітніх закладів та студентів вищих навчальних закладів (далі ВНЗ) у циклі профілюючих дисциплін особливе місце посідає виробничо-педагогічна практика, оскільки вони виступають тим ланцюгом, який має на меті поєднати теоретичні знання з дисциплін освітньо-гуманітарного, фундаментального циклу, з одного боку, і дисциплін психолого-педагогічної спрямованості – з іншого, з умінням застосовувати їх у процесі навчання іноземної мови учнів різних вікових категорій. Реалізувати всі ці складні завдання водночас не просто, бо процес успішного навчання інших набагато складніший, ніж самостійне особисте опанування іноземною мовою.

Процес підготовки висококваліфікованих фахівців та реальний запит суспільства істотно підвищують рівень вимог до майбутніх вчителів та викладачів іноземної мови, змінюють зміст і структуру завдань, які студент повинен вирішувати самостійно.

Згідно з положенням «Про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України», затвердженого наказом Міністерства освіти України від 08.04.1993 р., практика є невід'ємною складовою процесу підготовки спеціалістів у ВНЗ і проводиться на підготовлених відповідним чином базах навчальних закладів, а також на сучасних підприємствах і в організаціях різних галузей господарства, освіти, охорони здоров'я, культури, торгівлі і державного управління. Щодо практики педагогічної, то актуальними залишається вибір загальноосвітніх, спеціалізованих шкіл нового типу, коледжів, в яких створено відповідні навчально-методичні і кадрові передумови для організації практики з іноземної мови. Так, з урахуванням педагогічних потреб і реального стану викладання іноземної мови в якості базових шкіл укладено угоди зі школами № 2, 11, 31, 71, 79, 103, «Елінт» (англійська мова), № 11, 98, 103, «Елінт» (німецька мова), № 50, 79 (французька мова), № 2, 24 (іспанська мова).

Практика студентів у цілісному навчально-виховному процесі спрямована на вирішення наступних завдань:

– оволодіння різноманітними видами професійної діяльності;
– отримання особистого досвіду роботи в різних професійних ролях;
– формування практичних професійних умінь сучасного вчителя іноземної мови;
– набуття навчання зі студентами / учнями різного віку.

Метою практики є оволодіння студентами сучасними методами і технологіями педагогічної роботи, формами організації класної та позакласної

роботи з учнями, на базі одержаних у вищому навчальному закладі знань, формування у них професійних умінь і навичок для прийняття самостійних рішень під час конкретної роботи з урахуванням типу школи, етапу навчання учнів, їх вікових та індивідуально-психологічних особливостей.

Під час педагогічної практики студенти мають ***навчитись***:

- встановлювати, підтримувати засобами іноземної мови різноманітні мовленнєві контакти: вчитель – клас, вчитель – учень, учень – учень, викладач – група, викладач – студент, студент – студент тощо;
- адаптувати свій іншомовний мовленнєвий дослід до рівня вимог програми та можливостей і загального розвитку учнів / студентів (застосовувати мовні опори, спрощення, здійснювати перехід від однієї форми говоріння до іншої тощо);
- визначати об'єкти контролю мовленнєвої діяльності учнів / студентів з урахуванням вимоги досягнення відносно правильного мовлення учнів / студентів та визначати рівень сформованості мовленнєвих навичок і вмінь;
- фіксувати помилки учнів / студентів, усвідомлювати їхній характер і використовувати мовленнєвий спосіб виправлення (перепитування, зорова, вербальна та схематична наочність, екстралінгвістичні засоби тощо).

Також в рамках педагогічної практики студенти мають набути дослідницькі ***уміння*:**

- вивчати ставлення учнів / студентів до предмета і виявляти рівень сформованості мовленнєвих навичок та вмінь учнів за завданням викладача;
- здійснювати методичний аналіз мовного матеріалу з метою прогнозування можливих труднощів його засвоєння учнями / студентами та добору оптимальних шляхів попередження помилок;
- проводити спостереження та аналіз відвіданих уроків / практичних занять з опорою на схему або вузькоцільове завдання;
- спостерігати, аналізувати та узагальнювати досвід вчителів, викладачів, студентів-практикантів, переносячи ефективні прийоми і форми у практику своєї діяльності;
- вивчати і аналізувати методичну літературу, досвід роботи вчителів і теоретично осмислювати навчальний процес у формі виступів на методичних семінарах, а також удосконалювати свою роботу, використовуючи описані в літературі нові форми, нові прийоми.

Практика студентів передбачає безперервність та послідовність її проведення при одержанні потрібного і достатнього обсягу практичних знань і умінь відповідно здобувачів вищої освіти бакалавра та магістра. Програма містить вимоги до педагогічної практики здобувачів вищої освіти бакалавра (ЗВОБ)[1], магістра (ЗВОМ), спеціальності «Філологія» освітньо-професійних програм «Мова і література (англійська)», «Мова і література (німецька)», «Мова і література (французька)», «Мова і література (іспанська)»:

[1] Для оптимізації друкованого тексту у змісті видання буде використано наступне скорочення: здобувачі вищої освіти бакалавра (ЗВОБ), здобувачі вищої освіти магістра (ЗВОМ).

Курс здобувачів вищої освіти	***Вид практики***	***Направленість практики***	***Семестр***	***Кількість тижнів***
IV Бакалаври	Виробнича	Педагогічна практика з основної іноземної мови	8	6
I Магістри	Виробнича	Педагогічна практика з основної іноземної мови	1	4
I Магістри	Виробнича	Педагогічна практика з другої іноземної мови	2	4

Основні напрями реалізації програм практики:

I. Організаційна та навчально методична робота зі студентами.

II. Психолого-педагогічна та науково-методична робота зі студентами у процесі педагогічної практики.

III. Контроль і керівництво практикою з боку вчителів-предметників та методистів кафедри викладання другої іноземної мови.

IV. Аналіз та оцінка результатів практики.

Програми практики складено на підставі положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів в Україні: Наказ Міністерства освіти і науки, методичні рекомендації по складанню програми практики студентів вищих навчальних закладів України, відповідають навчальному та робочому плану зі спеціальності, освітньо-кваліфікаційній характеристиці та Державним стандартам.

РОЗДІЛ 1

ОРГАНІЗАЦІЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ З ОСНОВНОЇ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ БАКАЛАВРА

1.1 МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ БАКАЛАВРА

Загальні положення

Педагогічна практика здобувачів вищої освіти бакалавра спеціальності «Філологія» освітньо-професійних програм «Мова і література (англійська)», «Мова і література (німецька)», «Мова і література (французька)», «Мова і література (іспанська)»розподіляються таким чином:

- ***IV курс*** *(7 семестр, вересень - жовтень)* - педагогічна практика з першої іноземної мови в молодшій та основній загальноосвітній школі – 6 тижнів.

За результатами практики студенти складають диференційований залік. Підсумковий рейтинг з педагогічної практики – це середнє з рейтингових оцінок за здійснену студентом навчальну, методичну, пстхолого-педагогічну, позакласну роботу з іноземної мови, виховну та науково-дослідницьку.

Майбутні вчителі шкіл України мають бути озброєні сучасними науковими знаннями, що складають основу їх професійної діяльності, та володіти комплексом необхідних фахових умінь. У цілеспрямованому формуванні педагогічної техніки та майстерності виняткова роль належить педагогічній практиці студентів старших курсів (IV), у процесі якої студент має використати всі знання, навички та вміння, набуті з психолого-педагогічних, мовних, медико-гігієнічних та суспільствознавчих предметів. Специфіка педагогічної практики студентів IV курсу полягає в самостійності виконання практикантами повноцінної професійної навчально-методичної і виховної діяльності.

Метою педагогічної практики є розвиток у студентів уміння здійснювати діяльність з навчання іноземної мови в середніх навчальних закладах на базі сформованості у них іншомовної компетенції та знань основ теорії методики, педагогіки і психології, уміння поєднувати теоретичні знання майбутніх учителів з методики викладання іноземної мови з практичною діяльністю навчання учнів; забезпечення практичного пізнання студентами закономірностей професійної діяльності та оволодіння способами її організації, вміння вирішувати конкретні методичні завдання згідно з умовами педагогічного процесу; виховання у студентів потреби систематично поновлювати свої знання і творчо застосовувати їх у практичній діяльності. Студенти мають оволодіти системою професійних умінь у процесі проведення навчально-виховної роботи з учнями у початковій та середній школах з поглибленним вивченням іноземних мов під час педагогічної практики на IV курсі.

Основні завдання педагогічної практики студентів включають:

- Формування у студентів-практикантів уміння проводити уроки з використанням сучасних методів і прийомів навчально-пізнавальної діяльності, формування та розвиток професійних навичок та вмінь;
- Розвиток у студентів-практикантів уміння здійснювати виховну роботу на базі вивчення іноземної мови;
- Виховання у студентів-практикантів стійкого інтересу до професії вчителя, потреби у педагогічній самоосвіті;
- Закріплення, поглиблення та синтезування психолого-педагогічних, методичних і мовних знань у процесі їх використання для вирішення конкретних навчальних завдань;
- Застосування студентами-практикантами теорії навчання в практичній діяльності, усвідомлення її професійної значущості;
- Розвиток професійних навичок та вмінь;
- Розвиток у студентів-практикантів уміння здійснювати самоконтроль, самоаналіз та об'єктивну самооцінку своєї педагогічної діяльності;
- Ознайомлення з сучасним станом методичної навчально-виховної роботи в школі, передовим педагогічним досвідом;
- Вироблення творчого, аналітичного підходу до педагогічної діяльності завдяки цілеспрямованому вивченню методичних першоджерел, автентичних методичних навчальних комплексів і інше.

Професійно-методичні вміння студентів-практикантів ЗВОБ

Професійно-методичні вміння, якими повинні оволодіти студенти під час педпрактики на IV курсі, є аналогічними за напрямком групи вмінь, а саме:

- конструктивно-планувальні;
- комунікативно-навчаючі;
- організаційні;
- розвивально-виховні;
- дослідницькі.

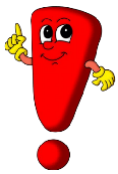
Відмінність у рівні їх оволодіння полягає у ступені самостійності студентів. Так, на IV курсі зазначені вміння формуються при постійних настановах і порадах викладачів-предметників, методиста-викладача та при використанні зразків методичних матеріалів: взірець теми уроку, тема уроку, формування мети, доцільність і призначення методичного обладнання і інше.

Зміст групи професійно-методичних умінь було розкрито в процесі вивчення курсу «Методика викладання іноземних мов у середніх навчальних закладах (МВІМ)». Зміст групи умінь, які відображають специфіку вмінь учителя іноземної мови, складають професійно-методичні уміння. Поряд з групою професійно-методичних умінь, з якими студенти ознайомились при вивченні курсу МВІМ, під час педагогічної практики студенти мають навчитись наступному:

- встановлювати, підтримувати засобами іноземної мови різноманітні мовленнєві контакти: вчитель-клас, вчитель-учень, учень-учень тощо;
- адаптувати свій іншомовний мовленнєвий дослід до рівня вимог програми та можливостей і загального розвитку учнів (застосовувати мовні опори, спрощення, здійснювати перехід від однієї форми говоріння до іншої тощо);
- визначати об'єкти контролю мовленнєвої діяльності учнів з урахуванням вимоги досягнення відносно правильного мовлення учнів та визначати рівень сформованості мовленнєвих навичок і вмінь;
- фіксувати помилки учнів, усвідомлювати їхній характер і використовувати мовленнєвий спосіб виправлення (перепитування, зорова, вербальна та схематична наочність, екстралінгвістичні засоби тощо).

Група дослідницьких умінь:

- Вивчати ставлення учнів (студентів) до предмета ІМ і виявляти рівень сформованості мовленнєвих навичок та вмінь учнів відповідно до комунікативної мети;
- Здійснювати методичний аналіз мовного матеріалу з метою прогнозування можливих труднощів його засвоєння учнями та добору оптимальних шляхів попередження помилок;
- Проводити спостереження та аналіз відвіданих уроків з опорою на запропоновані схеми аналізу або вузькоцільове завдання;
- Спостерігати, аналізувати та узагальнювати досвід вчителів, студентів-практикантів, переносячи ефективні прийоми і форми у практику своєї роботи;
- Вивчати методичну літературу і аналітично осмислювати навчальний процес під час виступів на методичних семінарах, а також удосконалювати свою вчительську діяльність, використовуючи описані в методичній літературі нові форми, нові прийоми;

1.2 ЗМІСТ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ ДЛЯ СТУДЕНТІВ ОСВІТНЬО-КВАЛІФІКАЦІЙНОГО РІВНЯ «БАКАЛАВР»

Зміст навчальної роботи студентів під час проходження педпрактики складається з наступних видів діяльності:

- ознайомлення зі специфікою діяльності школи певного типу (загальноосвітньої, ліцею, гімназії та ін);
- планування навчально-виховного процесу та проведення уроків і позакласних заходів іноземною мовою;
- відвідування та подальший аналіз уроків і позакласних заходів іноземною мовою;
- участь у роботі методичного об'єднання вчителів іноземної мови, в семінарах студентів-практикантів, у засіданнях педагогічної ради школи за результатами педагогічної практики, в підсумкових заходах педпрактики.

Зміст позакласної роботи студента-практиканта з іноземної мови складається з таких компонентів:

- вивчення системи роботи вчителя іноземної мови, спрямованої на формування в учнів стійкого інтересу до іноземної мови;
- оволодіння вміннями виховання учнів на уроці засобами іноземної мови;
- опанування знань та вмінь підготовки та проведення позакласної роботи з іноземної мови: тижнів іноземної мови, бесід, конференцій, диспутів, вечорів, екскурсій; підготовка мультимедійних презентацій та проектів іноземною мовою; організація клубів дружби з дітьми-носіями іноземної мови тощо;

Зміст дослідницької роботи студента-практиканта складається з таких компонентів:

- вивчення наукової літератури з проблеми, яка досліджується в школі;
- узагальнення досвіду викладання іноземної мови вчителів школи;
- вивчення і узагальнення психолого-педагогічних особливостей класу/учнів;
- наукові спостереження, вивчення досвіду, проведення елементів пошукового дослідження за темами курсових або дипломних робіт.

Особливості змісту педагогічної практики студентів ЗВОБ

Педпрактика проходить у початковій (I-IV класи) та основній (V-IX класи) загальноосвітній школі. Для проведення навчальної роботи кожен студент закріплюється за однією мовною групою класу. Для проведення виховної роботи з учнями за кожним класом закріплюється один або два студенти. Керівництво практикою з навчальної, виховної та науково-дослідницької роботи здійснюють викладачі мовних кафедр, груповий методист, керівники з педагогіки та психології.

Педагогічна практика на ЗВОБ передбачає:

- ознайомлення студентів з напрямами, формами організації, методами навчально-виховної роботи загальноосвітніх закладів (бесіди з адміністрацією школи, учителями, класними керівниками; знайомство з організацією та змістом роботи методичного об'єднання вчителів іноземної мови; вивчення шкільної документації: планів роботи навчального закладу, планів виховної роботи класних керівників, вимог до ведення класного журналу, особових справ учнів, тематичних та поурочних планів учителів іноземної мови, планів роботи гуртків тощо; знайомство з комп’ютерним обладнанням навчальних кабінетів);
- планування студентами навчально-виховної роботи на весь період педагогічної практики, ведення поточної документації;
- проведення уроків відповідно до розкладу;
- виконання студентами обов'язків помічника класного керівника;
- проведення психолого-педагогічного спостереження;
- підготовку студентами звітної документації та участь у засіданні робочої наради (педагогічної ради школи і круглі столи за результатами педпрактики) і у підсумкових заходах з педпрактики в університеті.

До *змісту* практичної діяльності студента-практиканта IV курсу як *вчителя іноземної мови* входить:

а) навчальна робота:

✓ складання тематичного плану уроків на основі робочих планів учителів: планування серій уроків та окремих уроків спільно з методистом / вчителем; проведення уроків зі складеним планом; відвідування уроків учителів та студентів-практикантів; проведення по елементного та комплексного аналізу відвіданих уроків відповідно до поданої схеми;

✓ підготовка роздавального дидактичного матеріалу, добір рухливих ігр, відео та аудіоматеріалів, створення ментальних карт та комплексів вправ до них;

✓ дотримання психолого-педагогічних та гігієнічних вимог до уроку; проведення психолого-педагогічного аналізу уроку; перевірка зошитів учнів;

✓ проведення додаткових занять із невстигаючими учнями.

б) позакласна робота з іноземної мови:

✓ спостереження та аналіз окремих видів позакласної роботи, що проводять учителі школи;

✓ планування спільно з методистом/вчителем або з опорою на готові зразки окремих видів індивідуальних, групових та масових форм позакласної роботи, які відповідають віковим особливостям учнів у початковій та основній школі;

✓ підготовка та проведення запланованої позакласної роботи;

✓ відвідування позакласних заходів, що проводять студенти, та здійснення їх аналізу.

в) дослідницька робота:

✓ проведення тестування учнів з метою виявлення рівня володіння іноземною мовою;

✓ проведення опитування/анкетування учнів для вивчення їх особистісної спрямованості та індивідуального стилю вивчення мови;

✓ проведення методичного аналізу навчального матеріалу з метою прогнозування можливих труднощів його засвоєння учнями;

✓ вивчення методичної літератури з метою удосконалення своєї роботи, осмислення реального навчального процесу;

✓ проведення спостережень з метою вивчення та узагальнення досвіду вчителів у викладанні іноземної мови;

✓ проведення досліджень, необхідних для написання дипломної роботи з методики навчання іноземних мов;

✓ виступи на методичних семінарах, засіданнях «круглих столів».

До *змісту* практичної діяльності студента-практиканта IV курсу як *помічника класного керівника* входить:

а) виховна робота:

- планування на період педагогічної практики роботи з класом (на основі плану роботи школи і класного керівника та з урахуванням можливостей і здібностей студента);
- проведення за дорученням класного керівника поточної організаційно-педагогічної роботи у класі (допомога в організації чергувань у класі та школі, у підтриманні дисципліни, контролі за відвідуванням уроків тощо);

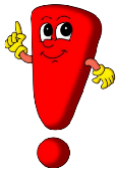
- організація постійного (формального та неформального) спілкування з учнями класу;
- проведення за дорученням класного керівника індивідуальної виховної роботи;
- планування та підготовка позакласних виховних заходів з урахуванням рекомендацій класного керівника;
- проведення позакласних виховних заходів за планом;
- відвідування та аналіз позакласних виховних заходів, що проводяться вчителями школи та студентами-практикантами;
- ведення класного журналу, допомога класному керівникові у перевірці учнівських щоденників, оформленні шкільної документації тощо;

б) вивчення учнів класу, за яким закріплений студент:

- проведення ґрунтовного психолого-педагогічного вивчення окремого учня класу (вікові та індивідуальні особливості, рівень інтелектуального розвитку, ставлення до праці, спрямованість особистості, умови для розвитку здібностей тощо);
- складання психолого-педагогічної характеристики особистості учня;

в) дослідницька робота:

- проведення психолого-педагогічних досліджень з метою вивчення особистості учня;
- виконання індивідуальних дослідницьких завдань (за вибором);
- участь у психолого-педагогічних семінарах (виступ з підготовленою доповіддю з окремого питання, участь в обговоренні інших питань).

1.3 ОРГАНІЗАЦІЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ БАКАЛАВР

Терміни та місце проведення педагогічної практики

Терміни практики

Педагогічна практика здобувачів вищої освіти бакалавра спеціальності «Філологія» освітньо-професійних програм «Мова і література (англійська)», «Мова і література (німецька)», «Мова і література (французька)», «Мова і література (іспанська)»розподіляються таким чином:

• *IV курс* - педагогічна практика з першої іноземної мови – триває 6 тижні (вересень - жовтень, 7 семестр).

Місце проходження практики

Педагогічна практика студентів факультету іноземної мови має такі бази практик:

• *IV курс* - педагогічна практика з першої іноземної мови в молодшій та основній загальноосвітній школі – школи м. Запоріжжя, відповідно до основної іноземної мови.

Права та обов'язки студентів, які проходять педпрактику, та керівників педагогічної практики

✍ ***Студент ЗВОБ має право:***

1. Вносити пропозиції щодо вдосконалення навчально-виховного процесу, організації педагогічної практики.
2. Одержувати консультації вчителя та керівників практики з усіх питань проведення педагогічної практики.
3. Користуватися бібліотекою школи, навчальними кабінетами, навчальними посібниками.
4. Мати один день на тиждень для самостійної роботи.

Студент-практикант зобов 'язаний:

1. Брати участь у настановчій та підсумковій конференціях, а також нарадах з питань педагогічної практики.
2. Працювати в школі не менше п'яти днів на тиждень відповідно до укладеного графіку.
3. Сумлінно виконувати завдання педагогічної практики, передбачені програмою. Проявляти високу відповідальність, старанність, творчу ініціативу наполегливість, організованість, дисциплінованість, педагогічний такт і гуманність.
4. Допомагати класному керівникові у проведенні виховної роботи серед учнів, організації їхньої суспільно-корисної праці, чергуванні по школі, проведенні роботи з батьками, перевірці щоденників тощо.
5. Дотримувати правила внутрішнього розпорядку загальноосвітнього навчального закладу, в якому проходить практика, розпорядження адміністрації школи, вчителів та керівників педагогічної практики, старости групи.
6. Вживати необхідних заходів щодо додержання вимог шкільної гігієни у повсякденній роботі з учнями.
7. Звітувати про виконання програми педагогічної практики, надаючи методисту та керівнику від кафедри педагогіки /психології необхідну документацію.

Староста групи з педпрактики веде облік відвідування студентами школи, несе відповідальність за дотримання ними дисципліни, вчасно інформує керівників педагогічної практики про зміни у розкладі уроків, у графіку проведення виховних заходів, про відсутність студентів у школі (з поважних чи неповажних причин), про стан взаємовідвідування практикантами уроків, позакласних заходів та ін.

✍ ***Обов'язки керівників педагогічної практики***

Діяльність керівників педагогічної практики - науково-педагогічних працівників університету, керівництва школи та вчителів - здійснюється у п'ять етапів: етап попередньої роботи, початковий, основний та підсумковий етапи, етап організаційної роботи після закінчення педагогічної практики.

На етапі попередньої роботи керівники педагогічної практики від університету виконують такі обов'язки:

• беруть участь у настановчих конференціях;

• керівник педагогічної практики факультету організовує обмін досвідом проведення педагогічної практики між методистами, а також проводить заняття з методики проведення педагогічної практики з методистами, які залучені вперше до керівництва педагогічною практикою;

• груповий методист і керівник педагогічної практики від кафедри педагогіки (психології) разом з керівництвом школи здійснюють у школі попередній вибір класів, груп, учителів іноземної мови та класних керівників, вирішують інші організаційні питання.

❖ ***На початковому етапі*** обов'язки керівників педагогічної практики від університету такі:

• керівник педагогічної практики факультету у ***перший день*** педагогічної практики організовує інструктивні збори групових методистів та студентів факультету;

• у ***перший день*** педагогічної практики груповий методист проводять організаційне заняття з академічною групою студентів в університеті або школі; у перший або другий день педагогічної практики в школі організовують бесіди з директором, завучем або завідувачем методичним об'єднанням школи, вчителем іноземної моди, вчителями і класними керівниками; протягом п'яти днів педагогічної практики організовують знайомство практикантів з групами і класами;

• протягом ***першого тижня*** методист організовує відвідування уроків учителів і проводить зі студентами їх аналіз;

• у ***перші дні*** педагогічної практики груповий методист організовує відвідування студентами та подальший аналіз спеціально підготовленого уроку вчителя, студента, або сам проводить показовий урок; протягом перших днів педагогічної практики груповий методист організовує відвідування студентами та наступний аналіз позакласного заходу, проведеного іноземною мовою, спеціально підготовленого вчителем, студентом або самим груповим методистом;

• у ***перший тиждень*** педагогічної практики груповий методист надає допомогу студентам при складанні ними індивідуальних планів роботи:

• керівники практики (методисти від кафедри) допомагають старості групи скласти протягом ***першого тижня*** педагогічної практики загальні розклади уроків, позакласних заходів (здійснюваних рідною та іноземною мовою), взаємовідвідувань студентами уроків практикантів, а також позакласних заходів, здійснюваних рідною та іноземною мовою, науково-методичних семінарів з психолого-педагогічних питань та методики навчання іноземної мови, днів самостійної роботи студентів;

• керівник педагогічної практики факультету аналізує стан початкового етапу педагогічної практики і вживає заходів щодо його поліпшення.

❖ ***На основному етапі*** обов'язки керівників педагогічної практики від університету наступні:

• методисти та вчителі дають студентам консультації з планування серій уроків і укладання планів-конспектів окремих уроків, підготовки наочних посібників і сучасних засобів навчання, планування і проведення позакласних заходів іноземною мовою;

• вчителі відвідують усі уроки і позакласні заходи іноземною мовою, які проводять студенти-практиканти, беруть участь в їх обговоренні, проводять відповідно їх методичний та психолого-педагогічний аналіз; методисти після уроку практиканта, на якому були присутні інші студент-практиканти, навчають студентів-практикантів аналізувати уроки: робити загальний, поелементний та поглиблений аналіз;

• у разі необхідності методисти дають показові уроки або фрагменти уроків; методисти відвідують позакласні заходи іноземною мовою, які проводять студенти, та аналізують їх;

• керівник практики від кафедри надає методичну допомогу студентам у проведенні ними класної та позакласної виховної роботи, здійснює контроль за її проведенням ;

• керівник практики від кафедри відвідує і організовує обговорення позакласних виховних заходів, що проводяться практикантами рідною/іноземною мовою, здійснює контроль за взаємовідвідуванням ними цих заходів;

• разом із класними керівниками керівник практики від кафедри сприяє забезпеченню оптимальних умов для проведення студентами виховної роботи, організації позакласних виховних заходів, надає допомогу студентам у вивченні індивідуальних особливостей учнів, класного колективу, у проведенні наукових досліджень; методисти від кафедри проводять наукові семінари з питань методики, педагогіки та психології, забезпечують активну участь усіх студентів-практикантів у їх роботі;

• керівник педагогічної практики факультету під час педпрактики відвідує школу: проводить бесіди з керівниками школи, вчителями, знайомиться з документацією, яку ведуть студенти, відвідує уроки та позакласні заходи і бере участь в їх аналізі; бере участь у роботі зборів педагогічного колективу школи за підсумками педагогічної практики; керівник педагогічної практики факультету проводить бесіди з груповими керівниками педпрактики про стан педагогічної практики, вживає заходів щодо її удосконалення.

❖ ***На підсумковому етапі*** педагогічної практики обов'язки керівників педагогічної практики від університету наступні:

• методисти від кафедри перевіряють документацію, яку ведуть студенти-практиканти, та оцінюють роботу кожного студента;

• беруть участь в організації та проведенні зборів педагогічного колективу школи за підсумками педагогічної практики;

• на зборах педагогічного колективу школи з підсумків педагогічної практики вчителі, класні керівники, методисти від кафедри характеризують роботу кожного студента-практиканта і виставляють попередню оцінку.

❖ ***На етапі організаційної роботи після закінчення педагогічної практики*** її керівники мають такі обов'язки:

• груповий методист перевіряє документацію, яку подали студенти, підписують кожний її розділ та виставляють остаточну оцінку за педагогічну практику не пізніше як через два дні після її закінчення;

• груповий методист складає звіт про результати педагогічної практики в академгрупі за затвердженою схемою і подає його разом з документацією студентів керівникові педагогічної практики факультету не пізніше як через десяти днів після закінчення педагогічної практики;

• групові методисти від кафедри разом складають короткі характеристики для участі студентів у конкурсі «Найкращий студент-практикант», підписують їх і здають керівникові педагогічної практики факультету не пізніше як через десять днів після закінчення педагогічної практики;

• керівник педагогічної практики факультету вивчає та аналізує звіти групових методистів і документацію студентів, складає звіт про результати педагогічної практики і подає його до відділу навчально-виховної роботи університету;

• кафедра викладання другої іноземної мови ФІФ організовує конкурс-виставку кращих наочних посібників, виготовлених студентами.

Детальна організація педагогічної практики для студентів ЗВОБ

Перший тиждень (або 3-5 днів):

1. Ознайомлення зі школою, її традиціями і регламентом роботи.
2. Ознайомлення з класом, у якому буде проводитися виховна робота, і з групою, в якій будуть проводитись уроки іноземної мови (бажано, щоб була група класу, за якою закріплено проведення виховної роботи).
3. Детальне вивчення навчально-методичного забезпечення викладання іноземної мови у конкретному класі і заповнення таблиці методичного забезпечення уроків на період практики.
4. Заповнення всієї необхідної документації, а саме: індивідуальний план роботи, необхідну частину календарного плану, індивідуальний графік роботи, зошит обліку успішності учнів, тематичний план, план підготовки методичного забезпечення уроків відповідно до календарного плану.
5. Відвідування уроків вчителя іноземної мови, який є вчителем-предметником студента (всі уроки вчителя, але не менше 10-12 уроків, всі уроки в групі учнів, які доручено студенту).
6. Укладання розкладу власних уроків і уроків для взаємовідвідування.
7. Загальний розклад уроків, графік перебування у школі, графік взаємовідвідування погоджується зі вчителем-предметником, класним-керівником і методистом-викладачем.

По закінченню першого тижня студент повинен представити всю документацію для перевірки методисту. Перед тим, як студент буде проводити уроки самостійно, методист проводить бесіду за змістом за тематикою уроків, змістом підручників, прикладів оформлення документів, які містяться у

посібнику, за змістом підручника обговорюють матеріал і план конспектів уроків на наступний тиждень практики.

Другий-шостий тиждень **–** це період виконання студентами всіх видів діяльності, передбачених змістом і основними напрямками роботи на період педпрактики.

Так, під час педпрактики на IV курсі студент проводить не менше 5 уроків на тиждень (загальна кількість – не менше 25 уроків).

Шостий тиждень – це *заключний етап* у проведенні педпрактики. На цьому етапі студент проводить залікові уроки, позакласні заходи, в тому числі і виховні заходи іноземною мовою, бере участь в обговоренні залікових уроків, готує поточну та звітну документацію і в перший день студентських занять подає її на перевірку й оцінювання методисту.

1.4 ПЕРЕЛІК ЗВІТНОЇ ДОКУМЕНТАЦІЇ ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

Після закінчення терміну проходження практики студенти звітують про виконання програми практики. Звіт оформлюється відповідно до вимог, встановлених кафедрою, подається на рецензування методисту (керівнику) практики від кафедри, підписаний та оцінений керівником від бази практики.

Звіт студента про результати проходження практики має бути поданий методисту (керівнику) не пізніше, ніж через тиждень після її закінчення.

Звіт комплектується у вигляді пакету документів, який обов'язково вміщує характеристику з місця проходження практики, з аналізом роботи студента методистом (із підтвердженням установи, де відбувалася практика).

Основним звітним документом педагогічної практики є щоденник практики, який містить:

- направлення на практику та відмітку про початок та закінчення педагогічної практики;
- графік роботи студента-практиканта з зазначенням графіку проведення уроків та позакласної роботи;
- оцінки за кожне проведенне заняття з іноземної мови;
- звіт студента-практиканта за поданою схемою;
- характеристика студента-практиканта від вчителя-предметника зі школи;
- зміст оцінки з педагогічної практики;
- короткий інструктаж для студентів-практикантів.

1. Перелік документації, яку студенти ЗВОБ повинні вести під час педпрактики:

- Щоденник практики;
- Конспект уроку/заняття і його методичне забезпечення*;*
- Витяг з календарного/робочого плану з іноземної (конкретно) мови на період педпрактики (за змістом календарного плану вчителя);
- Тематичний план проведення уроків;

- Аналіз відвіданих занять учителя і студентів (для студента-практиканта)*;*
- План підготовки методичного забезпечення до тем уроків/занять, які будуть проводитись*;*
- Індивідуальний графік роботи на тиждень (щоденник практики для студентів).

2. Перелік документації, яку необхідно здати по закінченню проходження практики *(в перший день початку аудиторних занять) студентами* ЗВОБ*:*

- Вся документація, яка вказана в пункті 1 (для перегляду і послідуючому поверненню студенту);
- Щоденник практики;
- Конспект залікового уроку з допоміжним матеріалом (наочність);
- Розгорнутий аналіз одного із відвіданих залікових уроків студента-практиканта з використанням запропонованої схеми-аналізу*;*
- Конспект позакласного заходу, що проводиться іноземною мовою (з обґрунтуванням мети, змісту форми і додаванням текстової розробки і методичного обладнання).
- Відеозвіт з проходження педагогічної практики у школі (круглий стіл) з вчителями-предметниками.

На всіх етапах проходження практики студенти отримують індивідуальні консультації у своїх методистів.

Обов’язковим для студента є ведення щоденника практики встановленого зразка, в якому ним послідовно висвітлюються всі етапи роботи і форми контролю.

Упродовж практики з боку методистів забезпечується безперервний контроль її ефективності. По закінченню практики студенти надають методисту кафедри звітну документацію. На підставі поданих документів і характеристик методист (керівник) проводить диференційований залік (виставляє оцінку).

ПІДСУМКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ПРАКТИКИ

- **Підсумки педагогічної практики**

Підсумки практики підводяться в процесі складання студентом заліку. Диференційована оцінка з практики враховується нарівні з іншими оцінками, які характеризують успішність студента.

Студент, що не виконав програму практики і отримав незадовільний відгук на базі практики або незадовільну оцінку при складанні заліку, направляється на практику вдруге в період канікул або відраховується з навчального закладу.

Вчитель у школі записує в щоденнику студента відгук з виставленням конкретної оцінки: «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»; також відповідну суму балів та оцінку за системою ECTS. Він же інформує адміністрацію навчального закладу щодо фактичних термінів початку і закінчення практики, складу груп студентів, які пройшли практику, їх дисципліни, стану

охорони праці і протипожежної безпеки на базі практики та з інших питань організації і проведення практики.

Підсумки педагогічної практики підводяться на круглих столах у школах (на місці практики) і груповими керівниками практики, отримані результати обговорюються на педагогічній звітній конференції (не пізніше 10 днів після закінчення практики).

Результатом проходження практики є набуття студентами реального досвіду практичного застосування отриманих у процесі університетського навчання теоретико-методологічних знань щодо організації та здійснення основного змісту майбутньої професійної роботи.

Як результат проходження педагогічної практики студенти *мають продемонструвати достатній рівень:*

- засвоєння загальних принципів організаційно-методичної діяльності вчителя та викладача іноземної мови;
- опанування навичок проведення аналізу діяльності вчителя чи викладача іноземної мови.

Таким чином, реалізація програм навчальної та виробничої практики для студентів орієнтована не тільки на засвоєння та закріплення необхідної для майбутньої професійної діяльності системи знань, а й відпрацювання навичок її практичної об`єктивації. Практика забезпечує можливість занурення у професію та надає досвід практичного застосування методів і знань у самостійній професійній діяльності майбутніх фахівців.

- **Критерії оцінювання практики**

По завершенню практики і отриманню відзиву від вчителів, щоденник практики і звіт подаються студентом на кафедру. За результатами проходження практики здійснюється оцінювання рівня засвоєння студентами загальних принципів практичної професійної діяльності та ступінь оволодіння навичками її психологічного аналізу.

Оцінка виставляється методистом з урахуванням результатів роботи за звітом, характеристики з місця проходження практики, якості продемонстрованих студентом вмінь і навичок, а також рівня професійної компетенції студента, виявленого у процесі проходження практики.

Види діяльності студента, які є складовими
для оцінювання результатів педагогічної практики
за системою кредитно-модульною системою

Підсумкова оцінка визначається таким чином:

ВИД РОБОТИ	**КІЛЬКІСТЬ БАЛІВ**
- Психологічна характеристика учня - Психологічна характеристика класу	**20 балів**
Діяльність в якості вчителя іноземної мови:	**50 балів**
▪ за уроки/заняття відвідані методистом;	*10*
▪ участь у аналізі відвіданих уроків/занять;	*10*

▪ заліковий/е урок/заняття;	*15*
▪ позакласний захід іноземною мовою;	*10*
▪ оцінка у «відомості-характеристиці».	*5*
Тест на платформі Moodle	**10 балів**
- Якість і своєчасність ведення поточної методичної документації; - Якість і своєчасність пред'явлення звітної організаційно-методичної документації	**10 балів**
Круглий стіл на базі практики (відео-звіт)	**10 балів**
ВСЬОГО	**100 балів**

Оцінювання результативності проходження студентом педагогічної практики здійснюється за 100-бальною системою.

Порядок перерахунку рейтингових показників нормованої 100-бальної університетської шкали оцінювання в традиційну 4-бальну шкалу та європейську шкалу ECTS.

За шкалою ECTS	***За шкалою* університету**	**За національною шкалою**
		Залік (диференційований)
A	90 – 100 (відмінно)	*5 (відмінно)*
B	85 – 89 (дуже добре)	4 (добре)
C	75 – 84 (добре)	
D	70 – 74 (задовільно)	3 (задовільно)
E	60 – 69 (достатньо)	
FX	35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)
F	1 – 34 (незадовільно – з обов'язковим повторним курсом)	

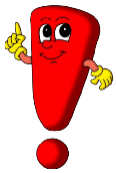
Студент допускається до складання диференційованого заліку з практики у разі виконання програми практики в повному обсязі.

Зміст критеріїв оцінювання результатів практики:

- Оцінка *«відмінно»* - всі завдання практики виконано в повному обсязі, виявлено вміння студента застосовувати і творчо використовувати теоретичні та методичні знання, пов'язані з особливостями і засобами відповідної професійної діяльності. Виявлено вміння застосовувати інноваційні технології, продемонстровано активність та ініціативність під час здійснення практичної професійної діяльності. Звіт подано у встановлений термін і містить всі структурні елементи. У щоденнику студента-практиканта зафіксовано зміст роботи протягом усього періоду проходження практики, є характеристика, завірені печаткою підписи керівника від бази практики та університету. Характеристика-відгук позитивна, оцінка керівника за практику від бази – «відмінно».
- Оцінка *«дуже добре»* - завдання виконано правильно, але недостатньо повно. Виявлено вміння застосовувати теоретичні та методичні знання, пов'язані

з особливостями і засобами відповідної професійної діяльності. Продемонстровано зацікавленість та активність, але не виявлено творчого, індивідуального підходу. Звіт подано у встановлений термін, що містить всі структурні елементи. У щоденнику студента-практиканта зафіксовано зміст роботи протягом усього періоду проходження практики, є характеристика, завірені печаткою підписи керівника від бази практики та університету. Характеристика-відгук позитивна, оцінка керівника за практику від бази – «дуже добре».

- Оцінка *«добре»* - завдання практики виконано, але неповно, в ході виконання завдань допускалися незначні помилки. Звітна документація оформлена згідно вимог. У щоденнику студента-практиканта зафіксовано зміст роботи протягом усього періоду проходження практики, є характеристика, завірені печаткою підписи керівника від бази практики та університету. Характеристика-відгук позитивна, оцінка керівника за практику від бази – «добре».
- Оцінка *«задовільно»* - завдання практики виконано в неповному обсязі, в ході виконання завдань допускалися помилки. Звітна документація недооформлена або оформлена з помилками. Щоденник неправильно оформлено. У характеристиці-відгуку оцінка керівника за практику від бази – «задовільно».
- Оцінка *«достатньо»* - завдання виконано з помилками. Усі завдання практики виконувалися, але допущено неточності. Документація оформлена неповно, з помилками. Щоденник недоооформлено. У характеристиці-відгуку оцінка керівника за практику від бази – «задовільно».
- Оцінка *«незадовільно»* - завдання невиконано, виявлено несформованість вміння здійснювати відповідні види професійної діяльності. Звітна документація оформлена з помилками. Відсутні щоденник та характеристика-відгук.

1.5 РЕКОМЕНДАЦІЇ ТА ЗРАЗКИ ОФОРМЛЕННЯ ЗВІТНОЇ ДОКУМЕНТАЦІЇ

1.5.1 КОНСПЕКТИ УРОКІВ З ІНОЗЕМНИХ МОВ

1.5.1.1 КОНСПЕКТ УРОКУ У 5 КЛАСІ (ЗАГАЛЬНА СТРУКТУРА)

1. Тема уроку: *Моя сім'я*

Урок № ____ із _____ по даній темі. Підручник автора _____ № уроку за підручником _____

2. Мета уроку:

Практична:
1. Навчити учнів розповідати про свою сім'ю (обсяг 5-6 фраз).
2. Навчити учнів обмінюватися репліками про членів своєї сім'ї.
3. Навчити читати та розуміти текст «_____» (підручник, сторінка) (необхідно вказати тему, обсяг та джерело).

Освітня:
1. Вчити учнів осмислювати одержану на уроці інформацію та висловлювати своє ставлення до неї (при розповіді про сім'ю).
2. Розширювати філологічний світогляд учнів (якщо вводяться нові слова).

Розвиваюча 1 Розвивати фонематичний слух, пам'ять, мислення, увагу, мовну здогадку, діалогічне та монологічне мовлення.

Виховна:
1. Виховувати почуття поваги до своєї родини (в процесі постановки питання «Чи любиш ти своїх батьків?» та інше.
2. Розвивати мовленнєву реакцію (в процесі обміну репліками). Необхідно вказати, на якому етапі, матеріалі, при виконанні якого прийому буде реалізовано ту чи іншу мету.

3. Методичне обладнання уроку (вид обладнання, його конкретне призначення)

1. Малюнки: для розвитку мовлення з теми _____, ситуації _____, для семантизації лексики.
2. Фотокартки сім'ї – для розвитку мовлення з теми.
3. Картки зі словосполученнями – для розвитку діалогічного мовлення (необхідно вказати вид обладнання та його призначення).
4. Граматичні таблиці – для ….
5. Аудіо (відео) – для …

4. Схематичний план уроку

1. Початок уроку	**3 хв**

2. Фонетична зарядка	**5 хв**
3. Розвиток умінь аудіювання і мовлення на матеріалі розповіді вчителя про сім'ю	**12 хв**
4. Розвиток навичок техніки читання слів за темою	**3 хв**
5. Фізпауза	**2 хв**
6. Робота по активізації МФ в формі питань	**4 хв**
7. Розвиток мовлення за темою "Моя сім'я "	**6 хв**
8. Подача домашнього завдання	**5 хв**
9. Підведення підсумків роботи	**5 хв**

5. Хід уроку

1. Початок уроку	**Зміст мовлення вчителя іноземної мови**
1) Організація класу. 2) Бесіда з черговими. 3) Повідомлення плану уроку.	

2. Фонетична зарядка ***Мета:*** удосконалення навичок вимови звуків____, інтонації____ на матеріалі вірша___. ***Прийом:*** повторення вірша за вчителем.	
а) Установка. б) Читання вчителем. в) Читання хором. г) Читання учнем. д) Підсумок.	*Зміст мовлення вчителя іноземної мови*

3. Розвиток умінь аудіювання і мовлення на матеріалі розповіді вчителя про свою сім'ю. ***Мета*:** розвиток умінь аудіювання, розвиток мовної догадки про нові ЛО. ***Прийом 1-й:*** опора на фотокартки при розповіді вчителя.	
а) Установка. б) Робота з новими словами. - фонетичне, пред'явлення (окремо слова, мовленнєвий взірець) - семантизація - вживання в МФ в) Читання тексту вчителем г) Контроль розуміння.	*Зміст мовлення вчителя іноземної мови*
Прийом 2-й: відповіді учнів на запитання вчителя	

а) Установка. б) Запитання.	*Зміст мовлення вчителя іноземної мови*
***Прийом 3-й*:** завершення речень, які пропонує вчитель	
а) Пояснення. б) Пред'явлення речень.	*Зміст мовлення вчителя іноземної мови*
Прийом 4-й: гра на опрацювання ЛО	
а) Установка. б) Називання професій членів сім'ї вчителя.	*Зміст мовлення вчителя іноземної мови*
Прийом 5-й: робота по складанню розповіді «Моя сім'я».	

4. Розвиток навичок техніки читання слів за темою *Прийом:* опора на картки	
а) Установка. б) Читання слів вчителем, повторення учнями. в) Читання слів учнями, необхідні пояснення. г) Підсумок.	*Зміст мовлення вчителя іноземної мови*

5.Фізпауза ***Мета:*** дати учням можливість відпочити ***Прийом:*** виконання пісні, яка супроводжується рухами**.**	
а) Установка. б) Проведення самої гри. в) Підсумок.	*Зміст мовлення вчителя іноземної мови*

6. Робота щодо активізації МФ в формі питань ***Мета:*** підготовка до розвитку діалогічного мовлення на основі структури «Чим займаються твої батьки, рідні?» ***Прийом:*** відповіді учнів на запитання вчителя (з опорою на картки).	
а) Установка. б) Постановка запитань вчителем з опорою на картки (де зображені люди різних професій). в) Постановка запитань учнями. г) Постановка питань вчителя про професії батьків учнів. д) Робота учнів в парах за ситуацією «Познайомився з сім'єю твого друга».	*Зміст мовлення вчителя іноземної мови*

7. Розвиток мовлення за темою «Моя сім'я» ***Мета:*** формування уміння розповісти про сім'ю в обсязі 6 речень. ***Прийом:*** конкурс на кращу розповідь (з опорою на фотокартки членів своєї сім'ї або логіко-структурну схему).	
а) Установка. б) Розповіді учнів. в) Підведення підсумків.	*Зміст мовлення вчителя іноземної мови*

8. Подача домашнього завдання	
а) Установка. б) Запис в щоденники. в) Виконання-взірець.	*Зміст мовлення вчителя іноземної мови*

9. Підведення підсумків роботи	
а) Підведення підсумків («про що ми узнали, чому навчились»). б) Оцінка активності кожного учня. в) Виставлення оцінок в щоденник.	*Зміст мовлення вчителя іноземної мови*

Примітка: *При написанні конкретного конспекту уроку рекомендується зазначати етап уроку, його мету, основні прийоми роботи, послідовність дій вчителя - в лівій колонці; звертання до учнів, матеріал, який адресується учням в правій колонці).*

1.5.1.2 ПРИКЛАД ПЛАНУ-КОНСПЕКТУ УРОКУ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ У 5 КЛАСІ

1. Тема уроку: ***День учня.***

2. Мета уроку:

Практична:
1. Активізувати в мовленні учнів дієслова з теми «День учня».
2. Ознайомити з модальним дієсловом сап і навчити вживати його у різних типах речень.
3. Навчити учнів розповідати про їх дії протягом робочого дня та ставити однокласникам запитання про їх робочий день.

Освітня:
1. Розширити філологічний кругозір учня при вивченні ___
2. Залучити учнів до володіння культурою мови при вивченні _____

Розвиваюча Розвивати мислення, пам'ять, увагу, фонематичний слух, мовну здогадку, навички усного та писемного мовлення,

діалогічне та монологічне мовлення.

Виховна:
1. Виховати повагу до товаришів, уміння уважно їх слухати.
2. Виховати розуміння необхідності та бажання виконувати фізичні вправи та активно проводити час.

3. Методичне обладнання уроку (вид обладнання, його конкретне призначення) набір предметів шкільного вжитку, картки для інтерв'ю, граматична таблиця «Дієслово ***can***», знаки транскрипції.

4. Схематичний план уроку

1. Організаційний момент	**1 хв**
2. Мовленнєво-фонетична розминка	**3 хв**
3. Опрацювання дієслів з теми «День учня». Тренування у вживанні дієслів у Present Indefinite Tense	**12 хв**
4. Фізкультурна пауза	**1 хв**
5. Ознайомлення із дієсловом ***can***	**7 хв**
6. Ознайомлення із вживанням дієслова ***can*** в різних типах речень	**7 хв**
7. Практичне застосування ***can*** у мовленні («Інтерв'ю»)	**10 хв**
8. Підведення підсумків уроку. Оцінки. Домашнє завдання	**4 хв**

5. Хід уроку

1. Організаційний момент

Мета: організація класу, налаштування учнів на спілкування англійською мовою.
Методичний прийом: бесіда з учнями.
Hello, boys and girls! How are you? (I'm fine, thank you. I'm well, thanks. Not bad, thank you. Quite OK. All right.)

2. Мовленнєво-фонетична розминка

Мета: удосконалення навичок вимови та підготовка учнів до сприймання нового граматичного матеріалу.
Методичні прийоми: повторення за учителем хором; складання та проговорення віршів за зразком за малюнків.
T.: To speak good English we must pronounce English words correctly. So let's practise some sounds and words.
Учитель використовує транскрипційні знаки та опрацьовує звуки окремо й у словах:
[аз] have, stand, can;
[i:] speak, clean, eat, see, me;
[t] two, take, sit, shut, football, write;
[k] can, clean, climb, book, park, speak, drink;
[d] do, day, don't, read, down-,

[n] not, no, don't, open, stand, run, can;
T.: I have two eyes. And you?
CL: We have two eyes, too.
T.: I can see with them. And you
CL: We can see with them, too.
T.: I have two eyes
And I can see
A pen and a pencil (показує учням предмети) In front of me.
T.: Do you like the rhyme?
And now you will make up rhymes like this.
Учитель використовує різні пари малюнків чи предметів, а учні по черзі складають вірші:
I have two eyes
And I can see
A book and a box
(A fox and a squirrel;
A tree and a flower, etc.)
In front of me.
Кожний вірш клас повторює хором.

3. Опрацювання дієслів з теми «День учня». Тренування у вживанні дієслів у Present Indefinite Tense

Повторення вивчених дієслів та записування їх у зошити.
***Мета*:** повторити раніше вивчені дієслова для їх використання у граматичних структурах.
Методичний прийом: називання та повторення хором учнями раніше вивчених дієслів; записування дієслів у зошити і на дошці.
Складання словосполучень із дієсловами, що позначають дії учнів.
Мета: навчити дітей складати словосполучення із відомими їм дієсловами.
Методичний прийом: добір слів із запропонованих учителем.
T.: So what can we do with our eyes? (See).
T.: Now let's recall other actions you do. Write down the verbs on the blackboard and in your exercise-books: go, speak, stand up, sit down, read, write, play, live, wash, eat, drink, run, jump, clean, open, shut.
Три учні по черзі записують ці слова на дошці під диктовку класу, решта пише їх у зошитах;
T.: Now say:
Where do people usually go (use the word combinations) (to) goto school (to) go to work (to) go to x the park, etcr,
What languages do they speak? speak English (German, French, etc.).
Учні у швидкому темпі складають словосполучення із різними дієсловами.
Учитель жестами, усмішкою, словами *(That's right! Great! Exactly!, etc.) стимулює активність учнів.*
Тренування у вживанні дієслів у Present Indefinite Tense.
1. Тренування учнів правильно ставити загальні запитання із дієсловами у

Present Indefinite Tense.
Мета: автоматизувати у мовленні учнів структуру загального питання у Present Indefinite Tense.
Методичний прийом: гра «What do you do every day? ».
2. Перевірка вправи щодо побудови запитань за таблицею.
Мета: перевірити правильність виконання вдома вправи на переклад речень.
Методичний прийом: гра «Interpreter».
T.: your friends if they do it every day (учитель нагадує учням структуру загального запитання):
Do you Vq every day?
Please, split into two teams and ask questions in turn.
Grl 1(P) ? - >Gr 2(P) ±
Gr 2 (P) ± - >Gr 2 (P) ?
For each correct question the group receives two points and for each correct answer - one point. If someone makes a mistake his team loses a point. So the winner will be the team with a larger number of points.
Діти працюють у такий спосіб протягом 2-3 хв. Учитель записує на дошці бали кожної команди, у т. ч. «штрафні» (-1);
T.: I'm pleased that you were so active. You know many words and you can say what you do and what you don't do every day. And now let's see how you can translate sentences with similar words and expressions. Учитель перевіряє впр. 8і.

4. Фізкультурна пауза

Мета: надати учням можливість відпочити.
Методичний прийом: промовляння вірша зі змінними елементами і демонстрування дій.
T.: I can see you are a little tired. Let's have some physical exercises. You know, they are very good for our health. They make us strong and healthy. Do you do your morning exercises every day? Do you run and jump? Let's do it now. Please do what I do and say the rhyme with me.
Учитель демонструє рухи і говорить: *I can jump, I can run,*
I can swim (hop, fly, climb) It is fun.
Виділене слово кожного разу замінюють словом, що в дужках.

5. Ознайомлення із дієсловом *can*

Уведення дієслова can у типові мовні ситуації.
Мета: продемонструвати модальне дієслово *can* у типових ситуаціях і сприяти розумінню учнями його функцій.
Методичний прийом: активне слухання речень різних типів з дієсловом сап, їх осмислення й аналіз.
T.: Which word shows that you do these actions well? (Can)
Right you are. This is the verb can. Now translate the sentences:
I can jump,
I can run,
I can swim.
Так, дієслово *can* означає можливість виконати певну дію.

Учитель ознайомлює учнів із структурою різних типів речень із дієсловом сап, використовуючи символічні зображення цих структур.
+[51 сап $У_0$
- *IS] cannot (can't)* F_0
Who can V_0*?* (запитання до підмета).

6. Ознайомлення із вживанням дієслова *can* в різних типах речень

Мета: навчити учнів уживати дієслово *can* у різних типах речень на рівні фрази.
Методичні прийоми: імітація зразка мовлення; трансформація зразка мовлення.
Т.: *I can jump. And you? Can you jump? (Yes, we can).*
a) *Now I'll tell you what I can do and you say that you can do it, too.*
Т.: *I can sing (dance / jump / read / write / play ball / get up early, etc.).*
Pupils (all together): I can sing (dance, etc.).
b) *Now I'll say again what I can do.*
One of you will say you can do it, too.
And the whole class (in chorus) say that this pupil can do it.
e.*g. T.: I can sing.*
P. (Nick): *I can sing, too.*
C.: Yes, Nick can sing, too;
c) Т.: *I'll tell you what I cannot do and you say that you cannot do it either* (слово *either* означає *також,* його вживають у заперечних реченнях).
Т.: *I cannot fly (play football).*
Cl.: (all together) I cannot fly (play football) either.
Після цього за зразком попередньої вправи учні по одному відповідають на репліку вчителя, а клас хором підтверджує; sing
d) Т.: *So, who cannot dance? play football, etc.*
P_t (P_2): N. *cannot sing.*
A. *cannot dance, etc.;*
e) виконання впр. 24.

7. Практичне застосування *can* у мовленні («Інтерв'ю»)

Автоматизація дій учнів із дієсловом сап на рівні надфразової єдності. Гра «Interview».
Мета: навчити учнів вживати у мовленні дієслово сап на рівні надфразової єдності.
Методичні прийоми: робота в змінних парах; індивідуальне висловлювання учнів на рівні надфразової єдності за зразком.
Now you will act as journalists. Your task is to collect some information about your friends for a youth newspaper. Interview your classmates and then report some information to the class.
Model:
Can you jump?
Yes, I can (No, I can't).

Кожен учень отримує картку такого зразка:

Name of pupil	*jump*	*swim*	*sing*	*dance*	*play football*

Учні працюють протягом кількох хвилин, беруть інтерв'ю у своїх однокласників, заповнюють картки. На основі їх даних роблять повідомлення класові. Наприклад:
I had a talk with Ann, Nick and Helen. They all can jump. Ann and Helen can swim and sing, but they cannot play football. Helen can dance and swim. Nick cannot swim, sing and dance. But he can play football.

8. Підведення підсумків уроку. Оцінки. Домашнє завдання

Підведення підсумків уроку. Аналіз роботи учнів, коментування оцінок. Домашнє завдання. Записування на дошці і в щоденниках, коментар алгоритму виконання. Усний зразок

1.5.1.3 ПРИКЛАД ПЛАНУ-КОНСПЕКТУ УРОКУ З НІМЕЦЬКОЇ МОВИ У 5 КЛАСІ

1. Тема уроку: *Зима. Зимові розваги дітей.*

2. Мета уроку:

Практична:
1. автоматизувати навички вживання нових лексичних одиниць rodeln, Schi und Schlittschuh laufen, Hockey spielen, einen Schneemann bauen, eine Schneeballschlacht machen;
2. навчити учнів читати та розуміти текст про зиму, розповідати про зимові розваги дітей (5-6 фраз);
3. сформувати вміння діалогічного мовлення (обмін репліками) за темою.

Виховна:
1. виховувати ввічливість, учити культурі спілкування.

Розвивальна:
1. розвивати мовленнєві здібності, пам'ять, увагу та мислення учнів.

Освітня:
1. навчити учнів логічно будувати усну розповідь з елементами опису.

3. Методичне обладнання уроку (вид обладнання, його конкретне призначення) підручник для 5 кл., фонограма пісні «Wir wollen rodeln gehen», картини із зображенням зимових пейзажів та розваг дітей, картки-плакати з новими лексичними одиницями, сніжка з вати.

4. Схематичний план уроку

1. Організаційний момент	**2 хв**
2. Мовленнєва розминка	**3 хв**
3. Фонетична зарядка	**4 хв**
4. Активізація нових лексичних одиниць в усному мовленні	**10 хв**
5. Читання тексту «Im Hof»	**8 хв**
6. Розвиток непідготовленого монологічного мовлення: розповідь учнів про зимові розваги за картиною	**6 хв**
7. Фізкультпауза	**2 хв**
8. Розвиток діалогічного мовлення	**5 хв**
9. Пояснення домашнього завдання	**2 хв**
10. Підсумки роботи. Мотивація оцінок	**2 хв**
11. Завершення уроку	**1 хв**

5. Хід уроку

1. Організаційний момент.

Привітання вчителя. Бесіда з черговим. Повідомлення практичних цілей уроку.
L.: Guten Tag, Kinder! Sch.: Guten Tagl
Ist die Klasse zur Stunde bereit? Ja! Ja!
Sind die Schьler lustig und fein? Ja! Ja!
Nun gut! Jetzt beginnen wir unsere Stunde! Arbeiten werden wir jede Sekunde! Setzt euch!
Wer hat heute Klassendienst? Welchen Tag haben wir heute? Wer fehlt?

2. Мовленнєва розминка.

Мета: налаштувати учнів на спілкування німецькою мовою, повторити вивчений матеріал.
Методичний прийом: бесіда вчителя з класом (може проводити черговий, підготувавши заздалегідь запитання за темою).
L.: Wie viele Monate hat das Jahr? — Zwцlf Monate.
Ja, das stimmt. Und wie viele Jahreszeiten hat das Jahr? — Vier.
Wie heiЯen die Jahreszeiten? — Der Frьhling, der Sommer, der Herbst und der Winter.
Wie heiЯen die Wintermonate? — Dezember, Januar, Februar.
Ja, richtig! Aber wie schreibt man sie? Schьler X., komm an die Tafel und lцse bitte unser Wortrдtsel! (На дошці написані слова з переставленими складами пи- jaar, rufebar, zemdeber).
L.: Ist der Winter schon da? Ist es kalt im Winter? Schneit es oft? Liegt ьberall Schnee? Hast du den Winter gern? Lдufst du Schi im Winter? Lдufst du Schlittschuh auf der Eisbahn? Spielst du Hockey im Hof? Baust du einen Schneemann? Rodelst du gern im Winter? Wollen wir rodeln gehenl

3. Фонетична зарядка.

Мета: удосконалення навичок вимови, розвиток умінь аудіювання.

Методичні прийоми: аудіювання учнями звукозапису пісні; читання тексту пісні з плаката; хоровий спів.
L.: Hцrt das Lied «Wir wollen rodeln gehen»!
L.: Lest den Text des Liedes
Wir wollen rodeln gehen
Schneemann baun und Scheeballschlacht,
Winter ist so schцn.
Hat geschneit die ganze Nacht,
Wir wollen rodeln gehen.
Hal-li-ha-lo, hal-li-ha-lo,
Wir wollen rodeln gehen.
Rote Nase, Schnee im Haar, Winter ist so schцn. Bald beginnt das neue Jahr. Wir wollen rodeln gehn. Hal-li-ha-lo...
L.: Singt das Lied mit!

4. Активізація нових лексичних одиниць в усному мовленні.

Мета: проконтролювати, як діти вдома вивчили нову лексику; автоматизувати навичку вживання лексичних одиниць у реченнях.
Методичні прийоми: «гра в сніжки» (мовна лексична вправа на переклад); відповіді на запитання вчителя; граматична вправа на відмінювання дієслова laufen на дошці.
L.: Schцn! Wir haben gut gerodelt und jetzt machen wir eine Schneeballschlacht! Ich werfe diesen Schneeball und sage dabei ein Wort auf Ukrainisch. Wer den Ball fdngt, sagt dieses Wort auf Deutsch.
L.: зима, сніг, ковзанка, льодова гірка, грати в хокей, гратися в сніжки, ліпити сніговика, кататися на санчатах, ходити на лижах, кататися на ковзанах.
L.: Schьler X., komm an die Tafel und konjugiere das Verb «laufen» im Prdsensl Bilde zwei Sdtze mit diesem Wort!
У той час, коли учень відмінює на дошці дієслово, вчитель проводить із класом імітативну вправу: *Kinder, sagt, dass ihr dasselbe im Winter macht, was ich machel Z. B.: Ich laufe Schi im Winter. Und du? - Ich laufe auch Schi im Winter.*
L.: Ich laufe Schlittschuh auf der Eisbahn. Und du? / Ich rodle gern / Ich baue einen Schneemann im Hof / Ich mache eine Schneeballschlacht im Park / Aber ich spiele Hockey nicht. Und du?
L.: Kinder, prьfen wir, was Schьler X. an der Tafel geschrieben hat! Sprecht im Chor nachl (Хорове відмінювання дієслова).
L.: Kinder, seht auf die Bilder und sagt, was machen die Kinder! (Відповіді на запитання вчителя за допомогою картинки).
B.: Lduft der Junge Schi oder Schlittschuh? - Den Junge lduft Schi.
Rodelt das Mddchen oder baut einen Schneemann?
Machen die Jungen eine Schneeballschlacht? - Ja (nein) Usw.
L.: Schьler X., frage Schьler Y., ob er gerne Schi lduft.
Z. B.: Y. ldufst du gern Schi? - Ja (Nein), ich laufe Schi (nicht) gern.
L.: Wer kann mir sagen, was macht unser X. gern? - X. spielt Hockey gern / Und was macht Y. gern? / und T.? / und A.?

5. Читання тексту.

Мета: сформувати рецептивну лексичну навичку, удосконалити навички техніки читання; проконтролювати розуміння прочитаного.
Методичні прийоми: виразне читання тексту вчителем, а потім учнями; групова гра «Монтаж діафільму».
L.: Und jetzt lesen wir einen interessanten Text ьber Taras und seine Freunde. Wollt ihr wissen, was die Jungen im Winter spielen? Dann macht die Bьcher auf Seite 159 auf! Der Text heiЯt «Im Hof». Hцrt zu! Ich lese einmal vor, dann lest ihr.
L.: Ihr lest gut. Primal
Учитель пропонує учням попрацювати операторами і зробити до цього тексту діафільм, дібравши до кожного речення відповідні малюнки і розташувавши їх у тій послідовності, у якій вони стоять у тексті. *Arbeitet in zwei Mannschaften! Wer ist schneller?*

6. Розвиток непідготовленого монологічного мовлення.

Мета: навчити будувати розповідь з елементами опису з опорою на тематично-сюжетну картину.
Методичний прийом: колективна та індивідуальна розповіді учнів про зимові розваги; режими «вчитель-клас», «учень-клас».
L.: Die Mannschaft 1 ist die erste. Ihr seid Sieger. Unser Beifall! Kinder, aus diesen kleinen Bildern kann man ein groЯes Bild machen. Seht euch dieses groЯe Bild an! (Учитель розташовує на дошці велику картину прозимові розваги дітей або малюнок із підручника). *Auf diesem Bild sind Taras und seine Freunde dargestellt. Sie spielen im Hof. Wollen wir ьber ihre Spiele erzдhlen! Aber geben wir jedem Kind einen Namen. Hцrt zu! Ich beginne, ihr setzt meine Erzдhlung fort.*
L.: Es ist Winter. Ьberall liegt Schnee: im Garten, im Wald und im Hof. Die Kinder spielen im Hof. Taras (вчитель показує на хлопчика указкою) *lдuft Schi. Er lдuft Schi sehr gern. Der kleine Saschko baut einen Schneemann. Der Schneemann ist groЯ. Und was machen Myschko und Oles, Schьler X.? - Sch.: Sie machen mit Jungen eine Schneeballschlacht.*
У подібний спосіб учитель опитує інших учнів. Кожен із них називає певну розвагу.
L.: Sind alle Kinder lustig? Haben sie den Winter gern?
L.: Schьler X., komm an die Tafel und erzдhle uns ьber die Winterspiele der Kinder im H of. Alle anderen hцren aufmerksam zu und helfen X., wenn es nцtig ist (sie stellen Fragen).

7. Фізкультпауза.

Мета: дати учням змогу відпочити.
Методичний прийом: пантоміма - зображення дій під музику.
L.: Steht auf! Spielen wir! Ich nenne ein Winterspiel und ihr zeigt mir das in Bewegung! Wer macht es richtig und schцn?
Z. B.: Hockey spielen usw.

8. Розвиток діалогічного мовлення.

Мета: навчити учнів обмінюватись репліками на рівні однієї діалогічної

єдності.
Методичний прийом: будування учнями в парах мікродіалогів за зразком і картиною.
L.: Kinder, stellt euch vor, ihr seid jetzt diese Kinder, die auf dem Bild dargestellt sind. Ihr spielt im Hof und ruft einen Freund.
Учні будують діалог, у якому один запрошує пограти в гру, а інший відмовляється.
Z. B.: A.: Oles, ich laufe Schi. Komm, mach mit!.
B.: Nein, danke! Ich baue lieber einen Schneemann!

9. Пояснення домашнього завдання.

Учитель пояснює і записує домашнє завдання на дошці, учні - в щоденники.
L.: Lest den Text «Im Hof» und stellt schriftlich Fragen zu jedem Satz!1.

10. Підсумки уроку.

Учитель ставить оцінки в журнал і щоденники, мотивуючи їх.

11. Завершення уроку.

L.: Steht auf! Die Stunde ist ausl Schьlerchor: Die Stunde ist aus! Jetzt gehen wir nach Haus'!Wir gehen, wir gehen, Tschьs! Auf Wiedersehen!

1.5.1.4 ПРИКЛАД ПЛАНУ-КОНСПЕКТУ УРОКУ З ФРАНЦУЗЬСЬКОЇ МОВИ У 6 КЛАСІ

1. Тема уроку: *"C'est comment chez toi".*

2. Мета уроку:

Практична:
1. Навчити учнів вживати нові лексичні одиниці у відповідях на запитання.
2. Повторити з учнями правила читання слів із буквосполученнями en, ет, an, ат.
3. Навчити учнів одержувати інформацію з прочитаного тексту.

Виховна:
1. Виховувати охайність, ввічливе ставлення до оточуючих

Розвивальна:
1. Розвивати пам'ять, увагу, мислення учнів та мовленнєві здібності

Освітня:
1. Прилучати учнів до культури мови, що вивчається; розширювати їх філологічний кругозір

3. Методичне обладнання уроку (вид обладнання, його конкретне призначення) Фонограма вірша, малюнки, картки зі словами, схема-малюнок будинку, плакати зі словами і реченнями.

4. Схематичний план уроку

1. Початок уроку. Організація класу. Бесіда з черговим та іншими.	**2 хв**

2. Фонетична зарядка (розучування вірша).	**5 хв.**
3. Аудіювання. Розповідь Миколи про свій дім.	**3 хв**
4. Навчання розпізнавання нових ЛО.	**3 хв**
5. Фонетичне опрацювання нових ЛО.	**3 хв**
6. Бесіда за темою «C'ets comment chez toi».	**5 хв**
7. Пауза для релаксації.	**4 хв**
8. Повторення правил читання слів із буквосполученнями en, em, an, am.	**3 хв**
9. Виконання тесту перехресного вибору.	**5 хв**
10. Читання казки «Pierrot».	**5 хв**
11. Виконання після текстових вправ.	**5 хв**
12. Повідомлення домашнього завдання.	**1 хв**
13. Підсумки уроку.	**1 хв**

5. Хід уроку

Етап. Прийом	Зміст роботи
ЕТАП 1. Початок уроку. Організація класу. **Прийом:** Бесіда з черговим та учнями класу.	P: Mes enfants, bonjour! Je suis très content(e) de vous voir. Comment allez-vous? J' espère que tout va bien. Qui est absent? Merci. Bon, commençons notre leçon. Aujourd'hui on a beaucoup de travail. On va apprendre la poésie, parler de chez soi, lire une histoire intéressante.
ЕТАП 2. Фонетична зарядка. Розучування вірша. **Прийом 1:** Слухання вірша у виконанні вчителя. **Прийом 2:** Повторення рядків вірша хором за вчителем. **Прийом 3:**Розучування вірша з опорою на ключові слова і схему.	P: A la leçon précédente nous avons commencé à apprendre la poésie. Ecoutez attentivement, parce que vous allez l'apprendre par coeur et dessiner ce que vous apprenez P: Maintenant répétez après moi ligne par ligne Il y a une petite maison verte. Cl: Il y a une petite maison verte. Etc. P: A présent on va apprendre cette poésie par coeur. Utilisez l'image et les mots suivants. На дошці записані слова: une maison, verte, marron, blanche, le coeur а також прикріплений малюнок і схема: Dans…il y a…
ЕТАП 3. Аудіювання розповіді Миколи про свій будинок. **Прийом:** слухання розповіді Миколи з опорою на схему-	

малюнок будинку.	
<u>ЕТАП 4. Навчання розпізнавання нових ЛО.</u> **Прийом:** Гра «A la linge»	Jouons! Mettez-vous en une ligne devant moi. Si je nomme une pièce, vous faites un pas en avant. Si je nomme un meuble, vous ne bougez pas. Si vous vous trompez, mettez-vous à l'écart. P: la salle de bain, la chambre à coucher, la table, le divan, le salon,le fauteuil, la salle de bain, la garde-robe, la chaise, la cuisine. Etc.
<u>ЕТАП 5. Фонетичне опрацювання нових ЛО.</u> **Прийом 1:** Хорове та індивідуальне повторення нових ЛО за вчителем. **Прийом 2:** Гра «Prends une image et dis ce que tu vois»	Regardez le plan que Mycola a fait et les photos qu'il a envoyées à David. Je vais nommer les pièces et les objets, vous allez répèter. P: le salon Cl:le salon. Etc. P: Sur mon bureau il y a beaucoup d'images. Prenez une image, montrez-la à la classe et dites ce que vous voyez. E1 (малюнок із зображенням крісла) un fauteuil E2 (малюнок із зображенням шафи) une armoire. Etc.
<u>ЕТАП 6. Бесіда за темою “Chez Mykola”</u> **Прийом:** Відповіді на запитання.	
<u>ЕТАП 7. Пауза для релаксації.</u> **Прийом** Виконання пісні “D'où venez vous, Perrine”	
<u>ЕТАП 8. Повторення правил читання слів із буквосполученнями *en, em, an, am*.</u> **Прийом 1**: Читання слів на картках за вчителем. **Прийом 2:** Ознайомлення з правилами читання буквосполучень ***en, em, an, am***.	Regardez les cartes avec des mots. Lisez chaque mot après moi. P: Un appartement Cl: une appartement P: une chambre Cl: une chambre (На картках також написані слова la France, français, un restaurant, un Écran, un pantaloon,une orange, un champignon,un entr’acte, un centimètre, un moment, la température, le temps, le champs, в яких іншим кольором виділені буквосполучення en, em, an, am) P: Який однаковий носовий звук ви почули у словах *lampe, entrée, divan, champs?* Cl: [ã].

Прийом 3: Читання слів з буквосполученням ***en, em, an, am*** та речень з цими словами.	P: Lisez les mots et les groupes de mots avec les combinaisons de letter en, em, an, am. E: un divan, une angine, intéressant, une antilope, la France, anglais, français.
<u>ЕТАП 9. Виконання тесту перехресного вибору.</u> **Прийом:** Співвіднесення графічного образу слова з його транскрипцією.	P: Je vous prie de faire un test. Associez le mot à sa graphie phonétique (à sa transcription). (*Тест подається на окремих картках для кожного учня*). **Test** Associez le mot à sa transcription: 1) divan a) /ʃãbr/ 2) maison b) /balkõ/ 3) lampe c) /divã/ 4) balcon d) /lãp/ 5) chambre e) /mɛzõ/ ***Clé***: 1c, 2e, 3d, 4b, 5a
<u>ЕТАП 10. Читання історії “Pierrot”.</u> **Прийом 1**: Пошук у тексті речень з новими словами і читання їх уголос. **Прийом 2:** Читання тексту про себе.	P: Aujourd’hui on va lire une histoire “Pierrot”. Mais avant de lire, jouons un peu. Je vais vous montrer une carte avec un mot ou avec une proposition. D’abord, vous regardez la carte et puis tâchez de trouver ce mot ou cette proposition dans l’histoire. Prenez les feuilles avec les copies (*діти отримують фотокопії тексту*). Etes-vous prêts? Allons-y! (*Учитель показує картку зі словом “un magasin”. Учні шукають речення з цим словом*). P: Maintenant vous pouvez lire le texte.
<u>ЕТАП 11. Виконання після текстових вправ.</u> **Прийом 1**: Визначення речень, що відповідають змісту казки, і читання їх уголос. **Прийом 2:** Лаконічні відповіді на запитання. **Прийом 3**: Завершення речень за змістом.	Lesquelles des affirmations suivantes sont vraies? 1. Pierrot est un garcon de 14 ans. (-) 2. Il est allé seul au magasin. (-) 3. Pierrot s’est perdu. (+) 4. Il a eu peur et a pleuré. (-) 5. Il est sorti et a appelé un taxi. (+) 6. Le père a payé pour le taxi. (+) 7. Pierrot dit que sa mère était perdue. (+) 8. Pierrot est très brave et intelligent. (+) P: Répondez court aux questions suivantes. P: Finissez les propositions d’après le contenu de l’histoire.
<u>ЕТАП 12. Повідомлення домашнього завдання.</u> **Прийом**: Запис	P: Votre devoir pour la leçon suivante est: 1) Намалюйте план вашої квартири (будинку) і підпишіть назви кімнат. 2) Вивчіть напам’ять вірш “Une noisette”.

домашнього завдання у щоденниках або зошитах.	3) “Au coin des bavards”. Вивчити значення скорочень в оголошеннях, прочитати і “розшифрувати” їх, скласти власне оголошення (учням видається копія оголошень і пояснюються скорочення до тексту). Pour lire une annonce **appt** – un appartement **pcc** – une pièce **sdb** – une salle de bain **ggc** – un garage **rdc** – rez-de-chaussée **prox** – à proximité **ch** – une chambre **cuis** – une cuisine **ascx** – un ascenseur **m^2** – mètres carrés **mf** – million de francs **F1** – 1 pièce **F2** – 2 pièce **F3** – 3 pièce **F4 -** 4 pièce, etc **1er étage** – premier étage 1. En employant les sigles je rédige une annonce. 2. Je rédige ma letter et mon annonce.
ЕТАП 13. Підсумки уроку.	P: Vous avez bien travaillé aujourd’hui. Victor, Sacha et Nadine, vous étiez les plus actifs. Je vous donne 10. Nicolas, Olga, Pierre – vous aviez quelques fautes. Vos notes sont 9. Merci pour votre travail. Bonne chance! A bientôt.

1.5.1.5 ПРИКЛАД ПЛАНУ-КОНСПЕКТУ УРОКУ З ІСПАНСЬКОЇ МОВИ У 5 КЛАСІ

1. **Тема уроку:** Професії
2. **Мета уроку**:

Практична: 1. Активізувати та систематизувати знання учнів з теми «Професії».

Освітня: 1. Зформувати лексичні уміння і навички в усному мовленні (вміння розповідати про представника професії, характеризуючи його особисті якості.

2. Навчити вживати дієслова ser, а також групи дієслів I дієвідміни, такі як trabajar, mirar, escuchar.

3. Зформувати лексичні та граматичні навички та вміння в письмовій мові (вміння вставити правильну лексичну одиницю в контекст, вжити дієслово в правильній формі).

4. Зформування граматичних навичок (відпрацювання дієвідміни дієслова ser, дієслова trabajar, узгодження іменників і прикметників в роді, числі; відпрацювання постановки питання).

5. Навчити елементам аудіювання.
6. Навчити навичкам виразного читання.

Розвиваюча: Продовжувати розвивати вміння спілкуватися іноземною мовою, будувати монологічні та діалогічні висловлювання за зразком і самостійно.

Виховна: 1. Прищеплювати любов і інтерес до іноземної мови, до культури, мистецтва і традицій країн, що говорять на іспанською мовою.

2. Виховувати вміння працювати в парах, в групах, самостійно.

3. Методичне обладнання уроку: картки зі звуками, тематичні картинки, картки з опорними питаннями для міні-діалогів, розрізані картки з пропозиціями, карточки з граматичними завданнями, картки із словами пісні «Navidad» (Завдання для аудіювання), ТСО, УМК: А. Воїнова Ю.Бухарова «Іспанська мова»: підручник, робочий зошит.

4. Схематичний план уроку.

1. Початок уроку. Організація класу. Бесіда з черговим та іншими.	**2 хв**
2. Мовленнєва розминка.	**5 хв**
3. Фонетична зарядка.	**3 хв**
4. Активізація нових лексичних одиниць в усному мовленні.	**10 хв**
5. Активізація граматичних навиків.	**8 хв**
6. Фізкультпауза.	**4 хв**
7. Читання тексту.	**8 хв**
8. Розвиток непідготовленого монологічного мовлення.	**4 хв**
9. Повідомлення домашнього завдання.	**1 хв**
10. Підсумки уроку.	**1 хв**

5. Хід уроку

1. Організаційний момент.

Привітання вчителя. Бесіда з черговим. Повідомлення практичних цілей уроку.

- *Levantaos, por favor! Buenos dias, chicos! Sentaos! Quien esta de guardia hoy? Quien falta hoy?*

2. Мовленнєва розминка.

Мета: налаштувати учнів на спілкування іспанською мовою, повторити вивчений матеріал.

Методичний прийом: бесіда вчителя з класом (може проводити черговий, підготувавши заздалегідь запитання за темою).

1. Назвати професії, зображені на картках на дошці
2. Охарактеризувати 1-2 картки (за вибором вчителя), відповідаючи на питання, поставлені вчителем:

1. Quien es?
2. Como se llama?
3. De donde es?

4. En que trabaja?
5. Como es?

3. Фонетична зарядка.

Мета: удосконалення навичок вимови, розвиток умінь аудіювання.
Методичні прийоми: аудіювання учнями звуків у скоромовках.

a) Pronunciacion del sonido T: tema, tomate, telefono, cosmonauta, Timoteo
Tristan corre tras tres tristes tigres
b) Pronunciacion del sonido R: rosa, perro, parra, corre, Socorro
El perro corre por la carretera
c) Pronunciacion del sonido Ch: chico, mucho, escucho, muchacho
Pancha plancha con cuatro planchas, con cuantas planchas plancha Pancha?

4. Активізація нових лексичних одиниць в усному мовленні.

Мета: проконтролювати, як діти вдома вивчили нову лексику; автоматизувати навичку вживання лексичних одиниць у реченнях.
Методичні прийоми: робота з картками, відповіді на запитання вчителя, повторення уживання прикметників з іменниками.

Hoy tenemos una clase de repaso. Durante cinco lecciones nosotros estudiabamos el tema "Las professiones" y ahora vamos a ver que podemos hacer. Aprendemos mucho, podemos conjugar el verbo ser y los verbos de la primera conjugacion, hacer preguntas y contester, componer los dialogos, cantar las canciones espanoles, hablar delas professiones etc. Vamos a mostrar lo que aprendemos

1. *Назвати професії за картками,* запропонованим вчителем. Скласти розрізані частини карток, склавши логічно правильно вибудувані пропозиції по темі (Робота в парах)

Ana es empleada. Trabaja en un hotel. Jose es maestro. Trabaja en un colegio. Carmen es ama de casa. No trabaja. Juan y Pedro son obreros. Trabajan en una fabrica. Lola es empleada trabaja en una oficina de Correos.
При виконанні цього завдання оцінюється швидкість і правильність виконання. Хлопцям видаються смайлики (червоні-відповідь відмінний і т. д., в кінці уроку смайлики підсумовуються і виставляється бал).

2. *Повторити якісні прикметники.* На дошці зображені позитивний і негативний смайлики. Учні називають позитивні і негативні характеристики особистості, а відповідальний біля дошки прикріплює картки з прикметниками до відповідного полюсу.

3. *Составленіе діалогів* за шаблоном з опорою на картки (робота в парах): Парі видаються дві картки із зображенням представника тієї чи іншої професії, а також картка з опорними фразами для складання діалогу. Учень повинен скласти діалог за пропонованим шаблоном:

Quien es? (Es mi papa, Mi mama, mi amigo ..) Como se llama tu ... (Papa, mama ...)? Como es? En que trabaja?

У міру завершення діалогічного висловлювання учні отримують картки з письмовим завданням (вставити відсутнє слово в пропозицію), по закінченню прослуховування діалогів письмові картки перевіряються вчителем

5. Активізація граматичних навиків.

Мета: проконтролювати, як діти вдома вивчили дієслова.
Методичні прийоми: робота з картками, граматична вправа на відмінювання дієслів.

1. Перевірити вміння учнів відмінювати дієслова: Ser, trabajar (Усне опитування)
2. Видати картки учням з граматичним завданням:

Variante 1

1. (Ser) ... alumno.
2. Maria y Ana (trabajar) ..... En una fabrica.
3. Yo y mi mama (escuchar) ..... musica.
4. Tu (dibujar) bien?

Variante 2

1. Mi papa (Ser) .... Medico.
2. El (trabajar) ... en un hospital.
3. Tu y tu amigo (descansar) .... ahora?
4. Yo (mirar) ..... la tele.

По завершенню цього виду роботи виконується взаємоперевірка.

6. Фізкультпауза.

Мета: дати учням змогу відпочити.
Методичний прийом: робота з лічилкою
Хлопці виконують ритмічні рухи руками, промовляючи слова лічилки:

Uno, dos, tres
Me llamo Ines
Tres, cuatro, cinco
Me llamo Jose Pinto
Uno, dos, tres
Soy de Londres
Cuatro, cinco, seis
Soy de Arranjuez

7. Читання тексту.

Мета: сформувати рецептивну лексичну навичку, удосконалити навички техніки виразного читання; проконтролювати розуміння прочитаного.
Методичні прийоми: виразне читання тексту вчителем, а потім учнями.
1. Учні отримують картки з текстом різдвяної пісні "Navidad". Деякі слова, знайомі хлопцям в картці пропущені. Прослухавши пісню, діти намагаються заповнити пропуски.
2. Потім виконання завдання перевіряється, при цьому відпрацьовується навик читання незнайомого тексту.
3. Учні виконують пісню.

8. Розвиток непідготовленого монологічного мовлення.

Мета: навчити будувати розповідь з елементами опису з опорою на тематично-сюжетну картину.

Методичний прийом: колективна та індивідуальна розповіді учнів про зимові розваги; режими «вчитель-клас», «учень-клас». Використовуються різні картинки з професіями – необхідно скласти історія за картинками.
9. Пояснення домашнього завдання.
Учитель пояснює і записує домашнє завдання на дошці, учні - в щоденники. Вивчити слова пісні напам'ять, виконати урок 23 в робочому зошиті Підведення підсумків уроку Підрахунок балів і виставлення оцінок. *Levantaos, por favor! La clase esta terminada! Hasta pronto!*
10. Підсумки уроку.
Учитель ставить оцінки в журнал і щоденники, мотивуючи їх.
11. Завершення уроку.

1.5.1.6 ПЛАН- КОНСПЕКТ УРОКУ ЗА МЕТОДИКОЮ CLIL
(об'єднання уроків іноземної мови, географії; використовується для шкіл з поглибленим вивченням іноземної мови)

CLIL lesson – Geography The Atlantic Ocean

This activity is a running dictation using a text based on the Atlantic Ocean. The text has been written for elementary/pre-intermediate learners of English, but if you have higher level students you can follow the same procedure with a harder text such as this, from Wikipedia.

AIMS:

- Content – basic information about the Atlantic Ocean
- Language
    - Grammar reconstruction
    - Lexis – geography terminology
    - Skills – speaking, reading and listening

PREPARATION

Print out a copy of the text (see below) for you and, if you want, one for each student. You might need to pre-teach some of the key geographical vocabulary if you haven't covered it before.

PROCEDURE

1. Ask the class what they know about the world's oceans. Ask how many there are. The answer is four or five, depending on whether or not the Southern Ocean is counted (it's not totally officially recognised).
2. Divide the class into groups of 3 or 4 students each.
3. Put the copy of the text either on a wall or on your desk.
4. Arrange the groups of students so that they are all sitting a similar distance from the text, if possible. Make sure that no groups are too close to each other or the text.

5. Tell students to choose a writer. The writer in each group takes a pen and paper.
6. Explain the rules of the game:

- The aim of the game is to copy the text. The first group to finish accurately is the winner.
- One student at a time per group comes and memorises part of the text, runs back to the writer and dictates to the writer. Then the next "runner" goes to the text and does the same.
- The runners must not write.
- All runners must go to the text in turn.
- Only one student per group at a time. (Make sure you repeat this).
- No cameras to take a picture of the text. (Watch them carefully - they often try anyway!)
- No pens and paper for runners.

7. When the students have understood the rules say "go".
8. Monitor carefully so that students don't cheat.
9. When several sentences have been written tell the groups to change writers. Do this two or three times so that all students have been writers.
10. When one group finishes stop the game.
11. Either tell the winning group to read out their text and check for accuracy or give students the original text and get them to check themselves.

EXTENSION

This activity can be followed by further reading about the Atlantic or the other oceans. For homework students can write what they have learnt about the Atlantic Ocean.

CLIL lesson – Geography

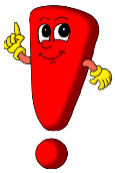
Running dictation text

The Atlantic Ocean

The Atlantic Ocean is the world's second largest ocean after the Pacific. Its area is about 106 million square kilometres, covering about one-fifth of the Earth's surface. It is surrounded on the west by the Americas, the north east by Eurasia and the south-east by Africa. To the south east it meets the Indian Ocean and to the north is the Arctic Ocean. Some say that it goes as far south as Antarctica, but others say that it meets the Southern Ocean to the south.

The equator splits the Atlantic in the middle into the North and South Atlantic Oceans.

The average depth is about 3.3 kilometres and the deepest point is the Puerto Rico Trench which is about 8.6 kilometres deep. There is a mountain range (the Mid Atlantic Ridge) along the bottom in the middle which runs from north to south. This is the longest mountain range in the world.

1.5.2 ЗАГАЛЬНІ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ТА МЕТОДИЧНІ ВИМОГИ ДО УРОКУ ТА ДО ФОРМУЛЮВАННЯ МЕТИ УРОКІВ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Вчитель-початківець має знати, що успішність навчання учнів в оволодінні іноземною мовою – це складний процес, який обумовлюється знаннями психолого-педагогічних і методичних принципів володіння іноземною мовою, особистими рисами характеру учнів, знаннями програмового матеріалу, дотриманням важливих організаційно-методичних вимог як на етапі відбору матеріалу для уроку, так і при плануванні кожного уроку із зазначенням його цілей, етапів, прийомів роботи та ін..

Перш за все вчитель, який робить свої перші кроки в професію вчителя іноземної мови, має знати, що успішність уроку іноземної мови обумовлюється цілим рядом факторів.

❖ *Для успішного проведення уроку важливим є розуміння і знання* ***комплексних вимог*** *до організації уроку іноземної мови, в числі яких:*

Загальнопедагогічні вимоги:

- пріоритет особистості учня в організації навчального процесу;
- врахування вікових та індивідуальних особливостей учнів;
- орієнтація на процес навчання;
- орієнтація на особисті досягнення учнів;
- тривимірне навчання;
- створення емоційно-актуального фону уроку;
- педагогічний такт і культура мови;
- пізнавальна самостійність учнів;
- чітке визначення освітніх, виховних і розвиваючих завдань уроку;
- безперервний поступ.

Дидактичні вимоги:

- раціональне використання кожної хвилини уроку;
- раціональна єдність словесних, наукових і практичних методів навчання;
- використання активних методів навчання;
- зв'язок із раніше вивченим матеріалом та досвідом, набутим учнем;
- формування вмінь учнів самостійно здобувати знання й застосовувати їх на практиці;
- індивідуалізація, диференціація та інтенсифікація навчального процесу;
- використання сценарних варіантів уроків, які забезпечуються різноманітними носіями інформації;
- заохочення прагнень учнів знаходити свій спосіб опрацювання навчального матеріалу;
- організоване закінчення уроку;
- чергування видів навчальної діяльності й різноманітність методів навчання.

Психологічні вимоги:

- врахування психологічних особливостей кожного учня;
- нормальний психічний стан і стійкий позитивний настрій учителя та учнів;

× розумна вимогливість і доброзичливість учителя до учнів;

× педагогічна етика й психологічний такт.

❖ *Необхідною складовою є **методичні вимоги** до уроку іноземної мови з урахуванням специфіки самої навчальної дисципліни.*

✓ Мовленнєва спрямованість уроку – весь урок повинен бути пронизаний атмосферою комунікації.

✓ Розуміння комплексного характеру цілей вивчення іноземних мов взагалі і виокремлення цілей кожного уроку зокрема.

✓ Комплексність уроку – у мовленні всі види мовленнєвої діяльності (аудіювання, говоріння, читання, письмо) взаємодіють і сприяють формуванню одне одного. Навчання всіх видів мовленнєвої діяльності повинно бути взаємопов'язане.

✓ Іноземна мова є метою й засобом навчання. Ця вимога реалізується завдяки мовленню вчителя, яке повинно бути виразним, переконливим, грамотним, економним, а також зразком для наслідування, опорою, стимулом, що спонукає до мовлення, але не повинно займати більше, ніж 10% часу уроку. Решта часу призначена для безпосереднього розвитку мовлення учнів.

✓ Аргументована і доцільна опора на рідну мову з метою використання позитивного перенесення або уникнення інтерференції чи просто для повідомлення відмінностей у структурі мовних і мовленнєвих одиниць рідної та іноземної мов.

✓ Домінуюча роль вправ в оволодінні мовним матеріалом і мовленнєвою діяльністю. Пояснення має носити характер чітких вказівок на практичне виконання завдань, на організацію тренування з метою формування мовних навичок і комунікативних умінь.

✓ Висока активність розумово-мовленнєвої діяльності учнів. Завдання вчителя полягає в залученні учнів до активної внутрішньої розумової та зовнішньої мовленнєвої діяльності та підтриманні її протягом року. Домінувати на уроці повинен учень, а не вчитель.

✓ Різноманітність форм роботи учнів. Поєднання індивідуальних форм роботи з колективними, які є перспективними й ефективними під час навчання спілкування.

❖ *Іншою важливою умовою успішного проведення уроку є розуміння комплексного характеру умов вивчення іноземних мов взагалі і виокремлення **цілей кожного уроку** зокрема.*

Цей вид діяльності дуже лякає деяких молодих учителів, які не можуть правильно і грамотно сформулювати цілі під час укладання поурочного плану. Перш за все, слід знати, що на кожному уроці повинно реалізовуватися ***чотири основні мети***: практична, освітня, розвиваюча та виховна, тобто під час планування навчальної діяльності вчитель повинен розуміти, яка мета та яким чином реалізується під час певного виду навчальної діяльності.

➢ ***Практична мета*** передбачає формування в учнів міжкультурної іншомовної комунікативної компетенції, яка включає мовну (лексичні, граматичні, вимовні, графічні навички), мовленнєву (уміння говорити, аудіювати,

писати, читати іноземною мовою), соціокультурну, дискурсивну та стратегічну компетенції. Практична мета є провідною й передбачає практичне опанування іноземної мови в основних видах мовленнєвої діяльності.

- ***Загальноосвітня мета*** передбачає ознайомлення з культурою народу через вивчення мови (розширення загального кругозору учнів) та ознайомлення з мовою через культуру (розширення лінгвістичного кругозору учнів). Досягнення цієї мети означає розвиток здібностей учнів до здійснення міжкультурного спілкування, що вимагає стимулювання учнів постійно збільшувати і поглиблювати обсяг знань з рідної та іноземної мов, про власну країну та країни виучуваної мови, уміння співвідносити свою культуру з іноземною, бачити розбіжності та подібності у системах норм, обов'язків, прав, світосприйняттях їх носіїв тощо, що встановлено в різних соціумах. Ця мета реалізується через використання відповідного навчального матеріалу.
- ***Розвиваюча мета*** спрямована на розвиток мовної та мовленнєвої здібностей школярів, їхніх індивідуальностей (як індивідуумів, суб'єктів діяльності, особистостей), також їхніх якостей, різноманітних психічних процесів і механізмів, що лежать в основі оволодіння іншомовною діяльністю і відіграють важливу роль для процесів пізнання, виховання та навчання (інтелект, увага, пам'ять, мислення, толерантність/терпимість тощо); розвиток здібностей учнів, які забезпечують успішне функціонування пізнавальної, емоційно-оціночної, творчої та мотиваційної сфер школярів, а також формування інтересу до навчально-пізнавальної діяльності в цілому. Розвиваюча мета спрямовується:
  - ✓ на розвиток індивідуально-психологічних характеристик особистості учнів, які впливають на успішність оволодіння іншомовною мовленнєвою діяльністю;
  - ✓ на розвиток спеціальних навчальних умінь, таких, як уміння самостійно працювати з різноманітними засобами навчання, працювати в різних режимах навчання і контролю та загальнокультурні вміння спілкування з іншими людьми: розвиток мовної здогадки, розвиток культури спілкування у запропонованій ситуації, розвиток самостійності у праці, розвиток уміння логічного викладу думок, розвиток фонематичного слуху тощо.
- ***Виховна мета*** навчання іншомовної культури передбачає формування, становлення, збагачення та удосконалення духовного світу школярів через творче успадкування доступної їм культури, позитивне ставлення, повагу до іноземної мови та культури народів, мова яких вивчається. Саме ці аспекти формують учнів як особистостей, що належать до певного мовного та культурного суспільства. Виховна мета полягає і в тому, щоб засобами іноземної мови виховувати особистість з високими моральними якостями, формувати позитивні риси характеру. Під час вивчення іноземної мови виховання учнів забезпечується:
  - ✓ підбором навчального матеріалу;
  - ✓ застосуванням у процесі навчання проблемних завдань, вирішення яких потребує від учня висловлення своїх почуттів, поглядів, критичної оцінки, власної думки;

✓ організацією самого процесу навчання таким чином, щоб добитися від учня самоорганізації, здатності дотримуватися, певних вимог дисципліни, правил поведінки та культури інтелектуальної праці;

✓ адекватною педагогічною поведінкою вчителя, яка служить для учнів взірцем.

Загальноосвітня, розвиваюча, практична та виховна мета може ставитись не на один урок, а на декілька (наприклад, на всю тему), і полягає в тому, щ о б :

- поглибити знання учнів про творчість (наприклад, В.Шекспіра, Гете, Г. де Мопасана);
- розширити знання учнів про політичну систему США, Франції, Німеччини;
- сформувати уявлення учнів про нове граматичне явище «герундій», «артикль» та ін.
- розвивати фонематичний слух та мовну здогадку;
- розвивати мислення, пам'ять, увагу;
- прищеплювати любов до праці;
- виховувати культуру інтелектуальної праці;
- формувати критичне ставлення до вчинків людей;
- виховувати почуття ввічливості (чуйності тощо) у стосунках з батьками (товарищами...);
- виховувати повагу до традицій народу України, Англії, США, Франції, Іспанії, Німеччини тощо);
- розуміти психологічні особливості процесу сприйняття нової інформації.

ТИПОВІ ФОРМУЛЮВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ ЦІЛІ УРОКУ

✍ ***Цілі для формування різних мовних компетенцій:***

Фонетична компетенція:

× формувати рецептивні та продуктивні інтонаційні навички;

× вчити слухати слова (словосполучення, фрази) із звуком [...], повторювати їх, звертаючи увагу на ... ;

× вчити ставити запитання з підтримкою інтонації питального речення (до малюнка, предметів, погоди тощо);

× вчити ідентифікувати звук, як відомий за певними характеристиками;

× вчити бачити і знати букво-звукові та звуко-буквені відповідності (на прикладах слів);

× вчити диференціювати звуки за відповідними значеннями.

Лексична компетенція:

× вчити учнів вживати нові лексичні одиниці … на рівні понадфразової єдності;

× вчити учнів проявляти активність на етапі презентації нових слів за темою…;

× вчити учнів поєднувати опорні слова із іншими;

× вчити розуміти незнайомі слова на основі контексту;

× ознайомити із значенням, формою, особливостями вживання лексичних одиниць… та вчити правильно їх використовувати в знайомих граматичних структурах на рівні фрази.

Граматична компетенція:

× ознайомити учнів з функцією, формою, особливостями вживання граматичної структури… та вчити правильно використовувати їх на рівні фрази;

× вчити учнів вживати граматичні структури … на рівні однієї фрази;

× навчити ставити запитання загального, спеціального типів;

× формувати навички розпізнавання та розуміння граматичного явища (в аудитивному та письмовому текстах);

× удосконалювати навички вживання граматичної структури в усному мовленні на рівні фрази (відповідно до теми письмового повідомлення).

✍ ***Мета формування комунікативної компетенції у різних видах мовленнєвої діяльності:***

Монологічне мовлення:

× навчити розповідати про свій робочий день з опорою на схему;

× формувати навички монологічного мовлення за темою на рівні речення (мікровисловлювання) з опорою на наочний зразок (наприклад, таблицю);

× розвивати вміння стисло переказувати текст (…);

× вчити розповідати про … в обсязі 7-8 фраз на основі мовленнєвої ситуації з опорою на логіко-синтаксичну схему;

× навчити учнів комбінувати мовленнєві зразки відповідно до комунікативного наміру; на основі логічної схеми;

× навчити запам'ятовувати зразок монологічного висловлювання при аудіюванні;

× навчити переказувати зміст зразка монологічного висловлювання: близько до тексту, своїми словами, зі скороченням, з розширенням;

× навчити висловлюватися за аналогією при варіюванні опор: надаються зміст і частково мовна форма, надається мовна форма, надається зміст;

× навчити висловлюватися на основі комбінування кількох зразків монологічного мовлення: з опорою на зразок, без опори;

× навчити описувати ……в обсязі…….речень з опорою на логіко-синтаксичну схему (ключові слова, план, план-схему, слайдофільм тощо);

× навчити розповідати про ..... з опорою на текст-зразок;

× навчити робити повідомлення на основі мовленнєвої ситуації, обґрунтовувати свої думки;

× навчити висловлювання оціночного характеру, включаючи відзив, характеристику: з опорою на зразок, без опори;

× розвивати вміння стисло переказувати текст;

× навчити коротко реферувати прочитане з визначенням свого ставлення до нього.

Діалогічне мовлення:

× навчити учнів відповідати на запитання різних видів;

× навчити ставити запитання різних видів;

× навчити відповідати реплікою на репліку;

- навчити вести розгорнутий діалог з опорою на діалог-зразок;
- навчити вести розгорнутий діалог без опори;
- навчити починати й підтримувати розмову в стереотипних ситуаціях спілкування;
- навчити стимулювати співрозмовника на висловлювання;
- навчити просити роз'яснень, додаткової інформації;
- навчити вести бесіду в типових комунікативних ситуаціях;
- навчити швидко реагувати на зовнішні стимули;
- навчити демонструвати в бесіді іншомовну мовленнєву активність;
- вчити учнів обмінюватися репліками на рівні діалогічної єдності «твердження-твердження» на основі мовленнєвої ситуації;
- навчити в разі необхідності ввічливо перервати бесіду і звернутися до співрозмовника за допомогою.

Аудіювання :

- розвивати вміння аудіювати текст, ігноруючи незнайомі слова;
- навчити учнів виділяти й ідентифікувати знайомі елементи (слова, словосполучення, фрази);
- навчити фіксувати серед знайомих елементів значущі;
- навчити поєднувати значущі елементи у смислові віхи;
- навчити здогадуватись про значення окремих незнайомих слів, морфем за їх схожістю з рідною мовою (за контекстом);
- навчити ігнорувати окремі незнайомі елементи тексту, які не сприяють його розумінню в цілому;
- навчити фіксувати значущі смислові віхи тексту і поєднувати їх у смислове ціле (обсяг до 5 фраз);
- навчити утримувати в пам’яті основний зміст прослуханої інформації та демонструвати своє розуміння в той чи інший спосіб;
- навчити зрозуміти у прослухованому повідомленні особистісний смисл;
- навчити розуміти іншомовне мовлення у найбільш типових ситуаціях основних сфер спілкування;
- навчити розуміти найбільш значущу частину інформації.

Читання:

- удосконалювати техніку читання;
- навчити учнів розпізнавати іншомовні графеми і співвідносити їх з відповідними звуками і буквосполученнями, тобто вчити співвідносити графічний образ слова зі звуковим;
- навчити озвучувати іншомовний текст, який не містить незнайомого матеріалу, відповідно до правил читання;
- навчити виразно читати вголос, дотримуючись основних правил вимови, зокрема, інтонувати текст, що не містить незнайомого матеріалу;
- ознайомити з правилом читання літери … і вчити правильно читати слова згідно з правилом;
- навчити з оптимальною швидкістю читати вголос аналогічний текст, наближаючись до швидкості читання рідною мовою;
- розуміти зміст прочитаного тексту;

× навчити читати й розуміти текст, який містить нові випадки вживання знайомого матеріалу;

× навчити читати й розуміти текст, який містить окремі незнайомі елементи;

× навчити читати про себе і розуміти текст, який не містить незнайомого матеріалу;

× навчити читати про себе і розуміти текст, який містить значну кількість незнайомих елементів;

× навчити вилучати всю інформацію з тексту, розуміти його повністю (на рівні значень і смислу);

× навчити реалізовувати цілеспрямований пошук, використовуючи в разі необхідності довідкову літературу;

× навчити демонструвати своє розуміння прочитаного (переказ, пошук частини тексту відповідно до завдання);

× навчити користуватися двомовним словником для розуміння нових слів з метою вилучення основної (певної) інформації з тексту.

Письмо:

× навчити учнів писати букви (друковані, рукописні);

× навчити писати і читати буквосполучення;

× навчити писати слова згідно з правилами орфографії;

× навчити комбінувати на письмі мовленнєві зразки відповідно до комунікативного наміру на основі логічної схеми;

× навчити запам'ятовувати зразок писемного мовлення при читанні;

× навчити переказувати на письмі зміст зразка писемного мовлення (близько до тексту, своїми словами, зі скороченням, з розширенням);

× навчити висловлюватись на письмі за аналогією і частковою мовною формою при наступному змісті;

× навчити висловлюватись на письмі з комбінуванням кількох зразків писемного мовлення з опорою на зміст, без опори;

× навчити робити писемне повідомлення на основі мовленнєвої ситуації, обґрунтовуючи свої думки;

× навчити писемного висловлювання оціночного характеру;

× навчити коротко реферувати на письмі прочитане.

Однією із загальних порад при формулюванні практичної, освітньої, розвиваючої, виховної мети бажано вказувати:

✓ завдяки якій опорі,

✓ на основі змісту якого конкретного матеріалу (підручника, додаткового матеріалу),

✓ з використанням яких опор (вербальних, аудіовізуальних),

✓ завдяки яких ведучих прийомів планується реалізація цілей.

1.5.3 ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ПРОВЕДЕННЯ АНАЛІЗУ УРОКІВ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

➢ Мета і зміст аналізу уроку з іноземної мови

Вміння аналізувати уроки іноземної мови – одне з найважливіших методичних умінь, якому повинні навчитися студенти під час педагогічної практики з першої іноземної мови.

Аналіз уроку – важлива ланка професійного становлення студентів у період педагогічної практики. Він має на меті: поглиблювати знання з методики; розвивати дослідницькі, конструктивно-навчаючі, організаційні, професійні вміння майбутнього вчителя; сприяти формуванню індивідуального стилю педагогічної діяльності.

Конкретні завдання для проведення аналізу уроку:

- Оволодіти вміннями щодо фіксованого спостереження за діяльністю вчителя або студента-практиканта та правильної її інтерпретації;
- Навчатися визначати шляхи усунення помічених недоліків з урахуванням причин їх виникнення та конкретних умов навчання;
- Оволодіти вміннями самоаналізу, що дозволяє порівнювати свої дії з прийнятими в методиці еталонами, шукати та знаходити ефективні прийоми навчання, розвитку та виховання учнів, умінням оперативно перебудувати заплановані дії залежно від конкретних змін у навчальній ситуації.

Під час педпрактики з іноземної мови студенти повинні оволодіти методикою аналізу уроку першої іноземної мови – IV курс.

➢ Схема загального аналізу уроку іноземної мови

Цілеспрямованість уроку:

1. Визначити тему уроку, місце уроку в ситуативно-тематичному циклі, тип уроку;
2. Назвати цілі уроки: практичні, загальноосвітні, розвиваючі, виховні;
3. Встановити відповідність поставлених цілей місцю уроку в ситуативно-тематичному циклі та типу уроку.
4. Прокоментувати методичне обладнання до уроку в цілому, його відповідність темі і цілям уроку, віковим особливостям учнів,

Аналіз основних організаційно-методичних складових структури уроку:

1. Назвати етапи уроку в їх послідовності, доцільність виділеного часу на етап;
2. Назвати допоміжні засоби навчання, що використовувались на кожному етапі, оцінити їх доцільність та ефективність;
3. Визначити розвиваючу, освітню, виховну цінність мовленнєвого матеріалу уроку і вправ, їх відповідність віковим інтересам учнів при аналізі етапів уроку, присвячених формуванню мовної і мовленнєвої компетенції.
4. Встановити відповідність прийомів навчання на кожному етапі основним цілям уроку;
5. Оцінити раціональність співвідношення тренувальних і мовленнєвих вправ на кожному з етапів;

Домашнє завдання, при аналізі цього етапу необхідно зазначити наступне:

1. місце етапу «домашнє завдання» в структурі уроку, необхідність його обґрунтування та своєчасного пред'явлення;
2. зміст домашнього завдання та його відповідність змісту уроку, обсяг домашнього завдання;
3. методика пояснення та пред'явлення домашнього читання: пояснення, зразок його виконання, контроль розуміння, запис учнями в щоденники;
4. характер установки на спосіб перевірки домашнього завдання на наступному уроці;
5. дотримання індивідуального підходу при поясненні домашнього завдання та його подача для окремих учнів.

Активність учнів на уроці:

1. Визначити основні форми взаємодії вчителя та учнів на уроці, їх місце (на якому етапі, для вирішення яких завдань) та ефективність;
2. Аргументувати доцільність прийомів стимулювання мовленнєвої та розумової активності учнів.

Мовленнєва поведінка вчителя:

1. Визначити відповідальність мовлення вчителя мовній нормі, його адаптованість до рівня мовної підготовки учнів і вимог шкільної програми;
2. Оцінити чіткість і доступність формування вчителем завдань та спрямованість його мовлення до учнів;
3. Обґрунтувати доцільність використання вчителем рідної мови на уроці;
4. Встановити співвідношення мовлення вчителя та учнів на уроці.

Результативність уроку:

1. Назвати, чого навчились учні на уроці;
2. Визначити відповідність рівня сформованості мовленнєвих навичок та вмінь поставленій меті, прокоментувати об'єктивність оцінювання знань і вмінь учнів;
3. Зробити узагальнення про методику проведення підсумкового етапу уроку з точки зору установки на зв'язок з наступним уроком.

- **Схема поглибленого аналізу етапів уроку з формування мовної і мовленнєвої компетенції**

- **Введення мовного матеріалу та організація тренування з його засвоєнню**

1. Характеристика та обсяг нового мовного матеріалу. Зв'язок нового мовного матеріалу з раніше вивченим аналогічним матеріалом.
2. Засоби семантизації ЛО, вибраних учителем, правомірність такого їх вибору.
3. Засоби презентації граматичних явищ, вибраної послідовності: від прикладу до правила, від правила до прикладу.
4. Наявність та засоби контролю правильності розуміння нового мовного матеріалу.

5. Наявність наочності при введенні та організації тренування (активізації) нового мовного матеріалу.

6. Організаційні форми роботи (діяльність) учнів, використані вчителем на етапі введення та первісної активізації нового мовного матеріалу.

7. Активність, увага, зацікавленість учнів на певному етапі.

8. Вправи (вид, різноманітність), використані вчителем на етапі первісного тренування. Доцільність їх використання залежно від виду мовленнєвої діяльності.

9. Відповідність прийомів, засобів роботи з новим матеріалом меті уроку; доцільність відведеного часу на певний етап з точки зору структури уроку в цілому.

10. Адекватність прийомів навчання етапам формування мовленнєвих навичок, труднощам засвоєння певного матеріалу і рівню підготовки учнів.

11. Вмотивованість та мовленнєва спрямованість представлення мовного матеріалу, забезпечення мовлення, мовленнєвої та розумової активності учнів.

12. Застосовані прийоми поточного контролю й оцінка їх адекватності поставленим цілям;

13. Виховний, освітній, розвиваючий потенціал використаних прийомів та їх відповідність віковим особливостям учнів.

14. Співвідношення мовних та умовно – мовленнєвих вправ етапам формування мовленнєвих навичок.

15. Прийоми активізації роботи всіх учнів та їх ефективність з урахуванням вікових особливостей учнів.

16. Зв’язок тренувальних вправ уроку з виконаним домашнім завданням, ефективність форми його перевірки.

- **Послідовність проведення аналізу відвіданого уроку з іноземної мови**

1. Під час відвідування уроку студенти роблять записи (відповідно до запропонованої схеми) в спеціальний зошит.

2. По закінченню уроку фіксуються узагальнюючі нотатки та загальні висновки.

3. Під час аналізу, яким керує методист, студент-учитель надає загальні дані про урок, більш детально зупиняється на самоаналізі проведеного уроку, а саме на таких моментах:

- Клас, тема уроку, тип уроку і його структура.
- Яке місце цього уроку в темі; як цей урок пов'язаний з попереднім; як цей урок працює на наступні уроки.
- Коротка психолого-педагогічна характеристика класу (кількість невстигаючих, сильних учнів). Які особливості було враховано при плануванні.
- Яка триєдина ціль (його навчальний, розвиваючий, виховний об’єкт); дати оцінку в успішності досягнення кожної цілі уроку, обґрунтувати показники кожного уроку.

- Відбір дидактичних матеріалів, мультимедійних і наочних засобів у відповідності до цілей уроку.
- Відбір форм і методів навчання відповідно до цілей уроку. Виділення головного етапу і його повний аналіз, обґрунтування розподілу часу на кожний етап уроку, логічність зв'язку між етапами, їх підпорядкованість основному етапу.

- Організація контролю засвоєних знань і формування навиків (на яких етапах уроку, в яких формах і якими методами здійснюється; як організовано регулювання і корекція знань учнів).

- Психологічна атмосфера на уроці, спілкування учнів і вчителя.

- Підхід до аналізу результатів уроку самим учителем: чи вдалось реалізувати всі поставлені завдання уроку; якщо не вдалось, то пояснити чому:
  - не до кінця продумано конспект (не збережено логічність, великий обсяг матеріалу);
  - не повністю реалізовано конспект уроку;
  - непідготовленість учнів (неактивність, нервова збудженість) і інше;
- Що доцільно було б урахувати, якщо проведення цього уроку можливо було б повторити.

4. Присутні ставлять питання студенту, який проводив урок.

У процесі аналізу протягом перших двох тижнів за бажанням (чи за рекомендацією методиста) студенти послідовно аналізують урок за етапами. У процесі аналізу кожен наступний студент повинен дати оцінку аналізу етапу, зробленого попереднім студентом.

По закінченню педпрактики повний аналіз проводить один із студентів, інші беруть участь в обговоренні як самого аналізу, так і безпосередньо змісту й методики проведеного уроку, на якому студенти були присутні.

СХЕМА-АНАЛІЗ ВІДВІДАНИХ УРОКІВ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Схема записів про відвіданий урок

1. Ім'я, по-батькові вчителя, студента-практиканта_____, дата_____.
2. Клас _____, всього учнів_____,присутні_____
3. Тема:
4. Мета:
5. Методичне обладнання:
6. Короткі записи відповідно за етапами уроку

Час	Назва етапу	Методичні прийоми	Методичне обладнання	Активність учнів	Мова вчителя

Загальні висновки: як реалізована мета; доцільність і ефективність методичного обладнання;організація уроку студентом, мова студента.

1.5.4 ЗРАЗОК ОФОРМЛЕННЯ ТИТУАЛЬНОЇ СТОРІНКИ ЗВІТНОЇ ДОКУМЕНТАЦІЇ

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет іноземної філології
Кафедра викладання другої іноземної мови

ЗВІТНА ДОКУМЕНТАЦІЯ
про проходження педагогічної практики

Студента _____курсу, спеціальність «Філологія» освітньо-професійна програма «Мова і література (англійська)» _____

_____
(ПІБ)

Методист _____
(посада, науковий ступень, прізвище, ініціали)

Школа № _____ м. Запоріжжя ___ Клас _____

Учитель ІМ _____ Класний керівник _____

Термін практики з _____ до _____201__ р

Запоріжжя
2019

1.5.5 ЗРАЗОК ОФОРМЛЕННЯ ЗМІСТУ ЗВІТНОЇ ДОКУМЕНТАЦІЇ

ЗМІСТ

І. Звітна документація про проходження педагогічної практики……

1.1 Щоденник практики……...…….

1.2 Конспект залікового уроку з обґрунтуванням і допоміжним матеріалом (наочність)…….

1.3 Аналіз одного із відвіданих залікових уроків……..

1.4 Конспект позакласного заходу ……

1.5 Щоденник психолого-педагогічного аналізу учня та учнівського колективу …….

ІІ. Поточна документація

2.1 Індивідуальний графік роботи на тиждень (у щоденнику практики)…….

2.2 Витяг з календарного/робочого плану з іноземної (конкретно) мови на період педпрактики (за змістом календарного плану вчителя)……

2.3 Конспекти проведених уроків (із зазначенням дати, класу та номеру послідовності їх проведення)……

2.4 Аналіз відвіданих занять учителя і студентів……..

1.5.6 ЩОДЕННИК ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

Щоденник – основний документ під час проходження педагогічної практики.

Щоденник педагогічної практики кожен студент-практикант отримує індивідуально. Цей документ містить направлення на місце практики від факультету. Також на першій сторінці щоденника фіксується дата початку практики та прибуття на місце практики, а також кінець практики.

ПРАВИЛА ВЕДЕННЯ Й ОФОРМЛЕННЯ ЩОДЕННИКА

1. Під час педагогічної практики студент щодня коротко повинен записувати в щоденник усе, що він зробив за день для виконання календарного графіку проходження практики. Докладні записи веде в робочих зошитах, які є продовженням щоденника.
2. Оформлений щоденник разом із звітною документацією студент повинен здати на кафедру.
3. Після закінчення педагогічної практики керівникам практики від ЗНУ рекомендується переглянути щоденник практики та скласти відгук.
4. Без заповненого щоденника практика не зараховується.

ЗМІСТ ЩОДЕННИКА

1. ***Графіки зайнятості студента в школі на період педпрактики***
2. ***Кадендарний графік проходження педагогічної практики***
3. ***Навчальна робота***
4. ***Карта-схема оцінки педагогічної діяльності студента***
5. ***Звіт студента***
6. ***Відгук вчителя-керівника практики***
7. ***Висновок керівника педпрактики від кафедри викладання другої іноземної мови ФІФ про проходження педагогічної практики студентом.***

1.5.7 ЩОДЕННИК ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ХАРАКТЕРИСТИКИ УЧНЯ ТА УЧНІВСЬКОГО КОЛЕКТИВУ

Ззразок титульного листа психолого-педагогічної характеристики учня та учнівського колективу

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет іноземної філології
Кафедра викладання другої іноземної мови

ЩОДЕННИК
ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИХ
СПОСТЕРЕЖЕНЬ

Студента _____курсу, спеціальність «Філологія» освітньо-професійна програма «Мова і література (_____)» _____

_____
(ПІБ)

Методист _____
(посада, науковий ступень, прізвище, ініціали)

Школа № _____ м. Запоріжжя ___ Клас _____

Учитель ІМ на місці практики _____

Термін практики з _____ до _____201__ р.

ЗМІСТ ЩОДЕННИКА

І. КОРОТКИЙ ЗМІСТ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИХ СПОСТЕРЕЖЕНЬ ЗА УЧНЕМ .....

1.1 Психолого-педагогічна характеристика учня .....

ІІ. КОРОТКИЙ ЗМІСТ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИХ СПОСТЕРЕЖЕНЬ ЗА УЧНІВСЬКИМ КОЛЕКТИВОМ .....

2.1 Психолого-педагогічна характеристика учнівського колективу .....

1.5.8 РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ВЕДЕННЯ ЩОДЕННИКА З ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИМИ СПОСТЕРЕЖЕННЯМИ ЗА УЧНЕМ ТА УЧНІВСЬКИМ КОЛЕКТИВОМ

І. КОРОТКИЙ ЗМІСТ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИХ СПОСТЕРЕЖЕНЬ ЗА УЧНЕМ

План написання психолого-педагогічної характеристики учня (учениці)

- ✓ *Обґрунтувати вибір учня.*
- ✓ *Провести мінімум 5 спостережень за учнем.*
- ✓ *Додати весь фактичний матеріал, який було використано під час складання психолого-педагогічної характеристики учня (анкети, тести, малюнки).*

Загальні відомості:

- прізвище, ім'я, по батькові;
- дата народження;
- загальний фізичний розвиток;
- стан здоров'я;
- сімейні умови, склад сім'ї, характеристика батьків, спілкування поза школою.

Загальний розвиток:

- особливості мислення (рівень абстрактного, конкретного, уявного мислення);
- особливості пам'яті та процесу запам'ятовування;
- риси характеру, індивідуальні реакції на події;
- вольові якості, здатність до довготривалих навчальних зусиль.
- провідні інтереси, схильності до конкретної діяльності;
- дисциплінованість;
- реакція на зауваження дорослих, емоційна вразливість.

Ставлення до навчання / діяльності:

- термін навчання в даній школі;
- успішність (рівень навчальних досягнень, лінія успішності (причини її нерівномірності), системність і міцність знань);
- ставлення до оцінювання своєї навчальної діяльності педагогами;
- інтерес до знань (зацікавленість, інтерес до окремих предметів);
- самооцінка успіхів у навчанні, мотивація;
- організованість і старанність у навчальній роботі, вміння працювати самостійно.

Дисциплінованість та навички культури поведінки:

- загальна характеристика поведінки (спокійність, стриманість, вміння контролювати емоції);

- чемність у спілкуванні з учителями, однокласниками, культури поведінки.

Суспільна спрямованість та активність:

- ставлення до участі у різних позакласних заходах (підтримує їх, активний, байдужий, ставиться негативно).

Стосунки з товаришами:

- місце в колективі (формальне чи неформальне лідерство, позиція «підлеглого» тощо), користується повагою й авторитетом серед однокласників, обумовленість стосунків, які склалися);
- задоволеність своїм становищем у колективі та яке становище хотів би зайняти;
- ставлення до однокласників (поважне чи байдуже, наявність конфліктів, їх причини).

Рекомендації для вчителів, що надалі працюватимуть з дитиною

- **Обговорення укладеної характеристики з учителем (подібність та розбіжність у характеристиках, підтвердження прикладами).**

Опорні репліки для написання характеристики учня

Навчання:

- ❖ навчається зацікавлено/ навчанням не цікавиться
- ❖ багато читає / читає мало
- ❖ є навчальні інтереси, що пов'язані з орієнтацією на майбутню професію /навчальних інтересів не має
- ❖ Найчастіше:
  - не розуміє мети роботи;
  - не розуміє завдання :
  - не знає, як його виконати.
  - не вміє контролювати хід своєї робити; не знає, як перевірити результати:
  - не вміє правильно розподілити час.

Риси характеру, що стосуються ставлення учнів до людей (приклад набору якостей):

- ❖ любить товариство / самітник / має бути більш товариський
- ❖ вміє / не вміє працювати у колективі
- ❖ легко заводить знайомства / важко заводить знайомства
- ❖ мовчазний / балакучий
- ❖ уміє добре тримати себе / можна було б подбати про кращі манери
- ❖ делікатний / міг би бути делікатнішим
- ❖ люб'язний / грубий
- ❖ цікавий / нецікавий
- ❖ веселий /сумний / невеселий

- ❖ має почуття гумору /не вистачає почуття гумору
- ❖ тактовний / міг би бути тактовніший
- ❖ не любить суперечок / має схильність до суперечок
- ❖ безкомпромісний /шукає компромісів
- ❖ поступливий /упертий
- ❖ відвертий /замкнений
- ❖ щирий /нещирий
- ❖ уважний /неуважний
- ❖ необразливий /легко ображається
- ❖ стриманий /невитриманий
- ❖ спокійно реагує на критику /не любить критики
- ❖ дбає про свою зовнішність / міг би більше дбати про зовнішність
- ❖ добросердий / бракує добросердості
- ❖ завжди об'єктивний / несправедливий
- ❖ рішучий / нерішучий
- ❖ широка натура / дріб'язковий
- ❖ альтруїст / егоїст
- ❖ оптиміст / песиміст
- ❖ недооцінює себе / переоцінює себе
- ❖ скромний / міг би бути скромнішим
- ❖ ніколи не хвалиться / хвастовитий
- ❖ вірить у свої сили /занижує, недооцінює сили

Поведінка учня

- ❖ спокійний / впевнений у собі / збентежений / невпевнений
- ❖ скромний / непомітний / честолюбний
- ❖ викликає симпатію / не викликає симпатії
- ❖ переоцінює /завищує свої можливості

Виконуючи самостійну роботу:

- ❖ одразу ж береться до справи / зволікає у намірах/ працює завжди швидко / спочатку намагається зрозуміти завдання, ретельно все обмірковує, але потім діє без вагань, швидко;
- ❖ дуже довго думає / не може почати виконання завдання / почуває себе невпевнено;
- ❖ завжди хвилюється почуває себе неспокійно тому що_____,
- ❖ почуває себе завжди спокійно, тому що _____,
- ❖ дуже цінує допомогу вчителя, товаришів.

Риси характеру: відкритий, товариський, нетовариський, критично налаштований, кмітливий, емоційно стійкий, емоційно нестійкий, спокійний, самовпевнений, схильний до лідерства, м'який, слухняний поступливий, безтурботний, веселий, життєрадісний, мовчазний, серйозний, совісний.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Айзенк Г.Ю. Проверьте свои интеллектуальные способности. Рига : Наука, 1992. 176 с.
2. Анастази А., Урбина С. Психологическое тестирование. Санкт-Петербург , 2001. 688 с.
3. Бернс Р.С, Кауфман С.Х. Кинетический рисунок семьи: введение в понимание детей через кинетические рисунки. Москва : Время, 2000. 146 с.
4. Венгер А.Л., Цукерман Г.А.. Психологическое обследование младших школьников. Москва : Владос-Пресс, 2005. 159 с.
5. Губенко О.В. Психологічна діагностика й активізація у старшокласників й молоді творчих науково-технічних здібностей: науково-методичний посібник. Київ: Педагогічна думка, 2016. 228 с.
6. Драгунский В.В. Цветовой личностный тест: Практич. пособие. Минск : АСТ. Харвест, 2001. 445 с.
7. Люшер М. Цветовой тест Люшера. Санкт-Петербург : Наука, 2002. 192 с.
8. Миллер С. Психология развития: методы исследования. Санкт-Петербург : АРЕСТ, 2002. 464 с.

ІІ. КОРОТКИЙ ЗМІСТ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИХ СПОСТЕРЕЖЕНЬ ЗА УЧНІВСЬКИМ КОЛЕКТИВОМ

- ✓ *Обґрунтувати вибір учнівського колективу (класу/групи) для спостереження та аналізу.*
- ✓ *Провести мінімум 5 спостережень за учнівським колективом (класом/групою).*
- ✓ *Додати весь фактичний матеріал, який було використано під час складання психолого-педагогічної характеристики учнівського колективу (анкети, тести, малюнки).*

Психолого-педагогічна характеристика учнівського колективу

Загальні відомості про клас:

- *кількість учнів, гендерний та віковий склад;*
- *біографія класу, його традиції;*
- *загальна характеристика успішності та навчальної дисципліни;*
- *зв'язки класу з іншими групами і колективами.*

Особистісні риси учнів класу

- *Мотиваційне середовище: інтереси, ідеали, переконання.*
- *Самосвідомість: прагнення, самооцінка.*
- *Індивідуально-типологічні особливості школярів: особливості темпераменту, моральні якості.*
- *Особливості психологічного стану деяких учнів.*

Соціально-психологічні особливості учнівського колективу

- *Соціометричний статус (на основі даних соціометрії): лідери, товариші, ізольовані, зневажені. Як здійснюється опора на лідерів.*

- *Ставлення до громадського життя, участь у справах класу, школи, окремих учнів, класу в цілому.*
- *Участь у гуртковій роботі.*
- *Ставлення до вчителів. Робота з батьками, їх ставлення до школи.*
- *Рівень учнівського врядування, органи врядування. Організаторські здібності учнів класу, спілкування в класі.*
- *Рівень вихованості учнів класу.*

Спрямованість класного колективу: *мета, зміст і мотиви основних видів колективної діяльності, характеристика моральної атмосфери в класі:*

- ✓ *навчальна діяльність (рівень загального розвитку учнів, широта інтересів, світогляд); вимоги до навчальної діяльності з боку активу та учнів одне до одного; негативні й позитивні прояви взаємодії в навчальній роботі (взаємодопомога або списування, підказування тощо);*
- ✓ *групова діяльність (активність та її місце в житті колективу, види праці, характер її виконання, вияв дисципліни і свідомості в праці);*
- ✓ *інші види діяльності (інтерес у класі до мистецтва, літератури, спорту; відвідування театрів, участь у лекціях, диспутах, конференціях, обговорення кінофільмів тощо).*

Педагогічні висновки. *Характеристика рівня розвитку учнівського колективу; основні недоліки в організації — життя колективу, міжособистісних стосунків і шляхи їх подолання; можливість використання учнівського колективу для виховного впливу на окремих учнів; рекомендації щодо поліпшення роботи з організації та згуртування учнівського колективу, створення сприятливого психологічного мікроклімату для кожного учня. Завдання, на виконання яких має спрямовуватися робота з учнівським колективом (формулюються з огляду на характеристики класу).*

Рекомендована література

1. Дьомін А.І., Жалдак Л.М. Основні напрями нейтралізування причин спаду згуртованості малої групи. *Проблеми освіти*. Наук.-метод. зб. / кол. авт. Київ : Наук.-метод. центр вищої освіти, 2000. Вип. 21. С. 47–52.
2. Дьомін А.І., Жалдак Л.М. Причини спаду згуртованості малої групи. *Нові технології навчання*: науково-методичний збірник / кол. авт. Київ : Наук.-метод. центр вищої освіти, 2000. Вип. 25. С. 141–150.

РОЗДІЛ 2

ОРГАНІЗАЦІЯ ВИРОБНИЧО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ З ОСНОВНОЇ

ТА ДРУГОЇ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ МАГІСТРА

2.1 МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ВИРОБНИЧО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ЗДОБУВАЧІВ РІВНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ МАГІСТРА

Загальні положення

Виробничо-педагогічна практика здобувачів вищої освіти магістра спеціальності «Філологія» освітньо-професійних програм «Мова і література (англійська)», «Мова і література (німецька)», «Мова і література (французька)», «Мова і література (іспанська)» розподіляються таким чином:

• *1 курс* – виробничо-педагогічна практика з першої та другої іноземних мов у вищій школі – 4 тижні.

За результатами практики студенти складають диференційований залік. Підсумковий рейтинг з виробничо-педагогічної практики – це середнє з рейтингових оцінок за здійснену студентом навчальну і позакласну роботу з іноземної мови, виховну та науково-дослідницьку діяльність.

Мета виробничо-педагогічної практики

Умови соціально-економічного та духовного розвитку суспільства, що постійно змінюються, посилення соціальної значущості педагогічної праці вимагають високої компетентності та професіоналізму науково-педагогічних кадрів для вищої школи. У зв'язку з цим великого значення набуває удосконалення та підвищення якості психолого-педагогічної та методичної підготовки магістрантів – майбутніх викладачів іноземної мови у вищій школі.

У професійному становленні викладача іноземної мови вирішальна роль належить педагогічній практиці з першої іноземної мови. Вона поєднує теоретичну підготовку магістрантів з їх практичною діяльністю у вищій школі. Метою педагогічної практики є:

- оволодіння магістрантами сучасними методами, формами та засобами навчання іноземної мови;
- формування у магістрантів необхідних професійно-педагогічних навичок та умінь для вирішення практичних завдань в умовах реального навчально-виховного процесу у вищій школі;
- виховання у магістрантів потреби постійного удосконалення педагогічної майстерності;
- розвиток у магістрантів творчої ініціативи та конкретних дослідницьких умінь у професійній діяльності викладача вищої школи.

Завдання виробничо-педагогічної практики

Основними завданнями педагогічної практики є:

• формування та розвиток професійно-педагогічних навичок та вмінь викладача іноземних мов вищої школи;

• формування у магістрантів навичок та вмінь проведення науково-дослідницької роботи з психолого-педагогічних та методичних проблем;

• створення умов для професійної адаптації магістрантів, залучення їх до активної діяльності як викладачів та кураторів в академічних групах;
• розвиток у магістрантів практичних умінь здійснювати виховну роботу серед студентської молоді;
• оволодіння магістрантами комунікативними вміннями, необхідними для спілкування зі студентами та викладачами;
• вироблення у майбутніх викладачів навичок самостійності у підготовці та проведенні різних форм навчально-виховної роботи зі студентами та особистої відповідальності за якість та ефективність цієї роботи;
• вироблення творчого, дослідницького підходу до педагогічної діяльності викладачів вищої школи.

Основні професійно-методичні вміння студентів ЗВОМ, які мають бути набуті під час виробничо-педагогічної практики

За період педагогічної практики магістранти-практиканти повинні оволодіти професійно-методичними вміннями викладача іноземної мови в такому обсязі.

1. Конструктивно-планувальні вміння:

- складати тематичний план циклу занять (модуля) та плани-конспекти окремих занять з урахуванням умов навчання і рівня підготовки студентів; визначати цілі заняття (практичні, соціокультурні, розвиваючі, виховні та професійні) з урахуванням ступеня навчання та місця цього заняття в циклі занять (модулі);
- обирати ефективні прийоми досягнення визначених цілей з урахуванням рівня підготовки студентів;
- визначати типи вправ та послідовність їх виконання згідно з етапами оволодіння мовленнєвими навичками та вміннями, враховуючи труднощі засвоєння навчального матеріалу і рівень підготовки студентів;
- використовувати реальні та проектувати навчальні мовленнєві ситуації для демонстрації та засвоєння мовних і мовленнєвих одиниць, що вивчаються, та їх застосування в іншомовному спілкуванні;
- створювати необхідні допоміжні засоби навчання, в тому числі технічні, для проведення занять.

2. Комунікативно-навчальні вміння:

- встановлювати і підтримувати засобами ІМ різноманітні мовленнєві контакти: *викладач-група, викладач-студент, студент-студент, студент - мала група* тощо;
- визначати об'єкти контролю мовленнєвої діяльності студентів і добирати відповідні їм способи контролю, в тому числі тестові;
- помічати помилки студентів, розуміти їх характер та тактовно їх виправити, використовуючи мовленнєві способи виправлення помилок.

3. Організаційні вміння:

- організовувати виконання розробленого плану заняття;

- забезпечувати мовленнєву діяльність студентів згідно з планом заняття;
- вносити методично виправдані корективи в план заняття з урахуванням конкретної ситуації, що склалася на занятті;
- вчити студентів найбільш раціональним прийомам самостійної роботи над мовним і мовленнєвим матеріалом у позааудиторній роботі;
- раціонально поєднувати на занятті колективні (фронтальні, малогрупові, парні) та індивідуальні форми роботи з урахуванням особливостей кожної з них;
- проводити навчальні ігри, в тому числі рольові, з урахуванням рівня підготовки студентів;
- методично доцільно застосовувати традиційні допоміжні засоби, а також аудитивні, візуальні, аудіовізуальні технічні та електронні засоби навчання.

4. Розвивально-виховні вміння:

Реалізовувати загальноосвітній, розвиваючий, виховний та соціокультурний потенціал навчального матеріалу заняття;

- формувати і розвивати на матеріалі ІМ інтелектуальну та емоційну сфери особистості студента, його пізнавальні інтереси;
- вирішувати засобами ІМ завдання морального, культурного, естетичного, гуманістичного та міжкультурного виховання студентів.

5. Дослідницькі вміння:

- вивчати ставлення студентів до предмета і виявляти рівень сформованості їх мовленнєвих навичок і вмінь;
- проводити з урахуванням ступеня навчання методичний аналіз мовного матеріалу з метою прогнозування можливих труднощів його засвоєння та добору оптимальних шляхів попередження помилок;
- проводити спостереження та комплексний аналіз відвіданих занять з теоретичним обґрунтуванням різних аспектів навчальної діяльності;
- спостерігати, аналізувати та узагальнювати досвід викладачів і магістрантів-практикантів, переносити ефективні прийоми і форми роботи в практику своєї педагогічної діяльності;
- вивчати методичну літературу і теоретично осмислювати навчальний процес, удосконалювати свою роботу, використовуючи описані в літературі нові форми та прийоми навчання.

Основні психолого-педагогічні вміння студентів ЗВОМ, які мають бути набуті під час виробничо-педагогічної практики

Під час педагогічної практики магістранти повинні оволодіти такими основними психолого-педагогічними вміннями:

1. Гностичні вміння:

- уміння вивчати особистість студента, колектив академгрупи;
- аналізувати психолого-педагогічну літературу;
- визначати рівень розвитку і вихованості студентів, оптимальні засоби педагогічного впливу на них;

- формулювати цілі виховної роботи та висувати конкретні педагогічні завдання;
- оцінювати власну виховну діяльність, її переваги і недоліки;
- аналізувати педагогічний досвід колег і враховувати його в своїй діяльності.

2. Проектувальні вміння:

- уміння прогнозувати розвиток особистості кожного студента і групи в цілому;
- моделювати цілі, завдання, зміст, засоби виховного процесу;
- враховувати вікові та індивідуальні особливості студента;
- прогнозувати власну систему педагогічної діяльності.

3. Конструктивні вміння:

- уміння планувати спільно зі студентами виховну роботу;
- добирати доцільні форми і методи виховної роботи;
- планувати раціональну структуру виховного заходу, визначати методику його проведення;
- визначати характер діяльності студентів під час проведення виховних заходів;
- конструювати прийоми виховної взаємодії зі студентами в процесі підготовки та проведення виховного заходу.

4. Комунікативні вміння:

- уміння встановлювати правильні взаємовідносини зі студентами, викладачами;
- створювати сприятливе виховне середовище для розвитку інтересів, здібностей та нахилів студентів;
- впливати на студентів через організацію їх діяльності;
- регулювати міжособистісні стосунки в групі, уміло орієнтуватися в педагогічних ситуаціях;
- передбачати, прогнозувати поведінку студентів у відповіді, на педагогічні впливи;
- керувати власними емоціями, поведінкою в процесі взаємовідносин зі студентами.

5. Організаторські вміння:

- уміння стимулювати розвиток колективу студентів і кожного зі студентів, їх активність, ініціативу та самодіяльність;
- пробуджувати у студентів впевненість у своїх можливостях;
- спільно зі студентами організовувати їх життєдіяльність, наповнюючи її цікавими творчими справами;
- сприяти накопиченню у студентів соціального досвіду, формуванню позитивних рис;
- адекватно, справедливо оцінювати досягнення кожного студента;
- ефективно організовувати свою діяльність і свій час.

2.2 ЗМІСТ ВИРОБНИЧО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ДЛЯ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТНЬОГО РІВНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ МАГІСТРА

З урахуванням мети і завдань виробничо-педагогічної практики та рівні психолого-педагогічної й методичної підготовки магістрантів виділяються такі етапи формування професійно-педагогічних, методичних та науково-дослідницьких умінь:

Основна іноземна мова:

Перший етап - 1 тиждень у I семестрі - оволодіння системою професійних умінь у процесі спостереження за навчально-виховною та дослідницькою роботою з основної іноземної мови (ІМ1) у вищій мовній школі.

Другий етап - 3 тижні у I семестрі - передбачає оволодіння системою професійних умінь в процесі проведення навчально-виховної та дослідницької роботи з ІМ 1 у вищій мовній школі.

Друга іноземна мова:

Перший етап - 1 тиждень у II семестрі - оволодіння системою професійних умінь у процесі спостереження за навчально-виховною та дослідницькою роботою з другої іноземної мови (ІМ2) у вищій мовній школі.

Другий етап - 3 тижні у II семестрі - передбачає оволодіння системою професійних умінь в процесі проведення навчально-виховної та дослідницької роботи з ІМ 2 у вищій мовній школі.

***Виробничо-педагогічна практика студентів ЗВОМ передбачає*:**

- ознайомлення магістрантів з особливостями організації навчально-виховного процесу у вищому навчальному закладі (ознайомлення з освітньо-кваліфікаційною характеристикою фахівця, навчальним планом, розкладом занять тощо);
- ознайомлення з кредитно-модульною організацією практичного курсу з ІМ та теоретичних курсів у вищих мовних навчальних закладах;
- ознайомлення зі змістом освіти з обраного фаху (типові та робочі програми з навчальних дисциплін, підручники, посібники, методичні рекомендації);
- відвідування та аналіз занять викладачів кафедри та магістрантів-практикантів;
- планування власної викладацької діяльності, підготовку до занять;
- проведення практичних занять з іноземних мов за розкладом у закріпленій академічній групі;
- виконання магістрантами обов'язків куратора студентської академічноїгрупи;
- проведення науково-дослідницької роботи;
- участь магістрантів у засіданнях кафедр, методичних секцій, у роботі семінарів викладачів тощо.

До змісту практичної діяльності студентів ЗВОМ як *викладача ІМ* входить:

а) навчально-виховна робота:

- складання тематичного плану і планів окремих занять;

- проведення занять за складеним планом;
- відвідування занять викладачів кафедри та магістрантів-практикантів;
- проведення психолого-педагогічного та методичного аналізу відвіданих практичних занять;
- виготовлення роздавального дидактичного матеріалу;
- перевірка письмових робіт студентів;
- проведення консультацій для студентів;
- підготовка і проведення одного позааудиторного заходу іноземною мовою під час педагогічної практики з основної іноземної мови;

б) дослідницька робота:

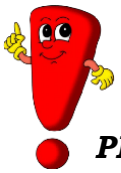
- проведення тестування студентів з метою виявлення рівня володіння окремими іншомовними компетенціями;
- проведення анкетування студентів для вивчення їх особистісної спрямованості та індивідуального стилю вивчення мови;
- проведення методичного аналізу навчального матеріалу з метою прогнозування можливих труднощів його засвоєння студентами;
- вивчення наукової, методичної літератури з метою теоретичного . осмислення і оптимізації реального навчального процесу.

До змісту практичної діяльності магістранта-практиканта як *куратора академічної групи* входить*:*

а) виховна робота;

б) вивчення особистості студентів та колективу академічної групи;

в) дослідницька робота.

2.3 ОРГАНІЗАЦІЯ ВИРОБНИЧО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ З ОСНОВНОЇ Й ДРУГОЇ ІНОЗЕМНИХ МОВ ДЛЯ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТНЬОГО РІВНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ МАГІСТРА

Терміни практики

Виробничо-педагогічна практика здобувачів вищої освіти магістра спеціальності «Філологія» освітньо-професійних програм «Мова і література (англійська)», «Мова і література (німецька)», «Мова і література (французька)», «Мова і література (іспанська)» розподіляються таким чином:

Основна іноземна мова - грудень, I семестр – 4 тиждні.

Друга іноземна мова – квітень, II семестр – 4 тиждні.

Місце проходження практики

Виробничо-педагогічна практика з іноземної мови студентів факультету іноземної філології відбувається на базі:

Основна іноземна мова:

• Факультет іноземної філології ЗНУ, Кафедра англійської філології, Кафедра романської філології та перекладу, Кафедра германської філології та перекладу.

Друга іноземна мова:

- Факультет іноземної філології ЗНУ, Кафедра викладання другої іноземної філології, Кафедра англійської філології.

Організація виробничо-педагогічної практики студентів на Факультеті іноземної філології

Навчально-виховна робота магістрантів-практикантів здійснюється в три етапи**.**

На **початковому етапі педагогічної практики,** що триває 2-3 дні, кожний студент ОКРМ здійснює таку діяльність:

- бере участь у настановчій конференції з педпрактики;
- знайомиться з академічною групою, вивчає навчальні плани, навчальні програми (типові і робочі), розклад занять, інші робочі документи;
- вивчає план виховної роботи куратора, визначає тематику та форму проведення виховного заходу;
- обирає тему індивідуального науково-дослідницького завдання з педагогіки та психології;
- складає індивідуальний план роботи, подає його на затвердження керівникам педпрактики;
- відвідує практичні заняття з іноземної мови, що проводять викладачі кафедр, бере участь в їх аналізі.

Наприкінці початкового етапу керівники практики разом з магістрантами-практикантами складають розклад:

- занять, що проводитимуть магістранти;
- взаємовідвідувань магістрантами занять, із зазначенням прізвищ основних рецензентів цих занять;
- виховних заходів, що проводяться практикантами. Керівникові від кафедри подається тематика наукових досліджень, які проводитимуться кожним студентом.

На **основному етапі педагогічної практики** студент-магістрант виконує таку роботу:

- проводить усі практичні заняття з ІМ (не менше 8 годин на тиждень) за розкладом академічної групи. Практикант допускається до проведення заняття тільки за наявності розгорнутого плану-конспекту заняття, затвердженого викладачем ІМ чи керівником педпрактики;
- розробляє та виготовляє необхідні для проведення заняття допоміжні засоби навчання;
- відвідує та бере участь в аналізі не менше 4 практичних занять на тиждень, які проводять викладачі кафедри та магістранти-практиканти;
- -готує і проводить один позааудиторний захід іноземною мовою;
- відвідує та аналізує не менше трьох виховних заходів, що проводять магістранти-практиканти під час практики з основної іноземної мови;
- виконує експериментальне психолого-педагогічне дослідження з обраної теми;
- готує доповіді і виступає з ними на методичних семінарах.

На **заключному етапі виробничо-педагогічної практики** студент виконує таку роботу:

1. Готує звітні матеріали:

• звіт про результати проведеного наукового дослідження;
• звіт магістранта-практиканта з педагогічної практики;
• розгорнутий план-конспект одного практичного заняття з ескізами допоміжних засобів навчання;
• психолого-педагогічну характеристику одного студента та колективу академічної групи.

2. Здає звітну документацію керівникам педагогічної практики для перевірки та оцінювання.

3. Бере участь у підсумкових заходах з педагогічної практики: засіданнях кафедр, «круглого столу» або науково-практичній конференції.

Науково-дослідницька робота студента-практиканта

Під час педагогічної практики кожний студент виконує дослідницьку роботу, яка проводиться у двох напрямках; психолого-педагогічному та методичному.

Проведення психолого-педагогічних досліджень магістрантами (крім тих, хто пише магістерську роботу з методики викладання іноземних мов або педагогіки, реалізується у виконанні індивідуальних завдань дослідницького характеру. Тема цього завдання вказується в індивідуальному плані магістранта-практиканта у розділі «Науково-дослідницька робота» (див. зразок індивідуального плану). Проведення невеликих, конкретних психолого-педагогічних досліджень повинно сприяти розвитку в майбутніх фахівців необхідних умінь аналізувати результати досліджень і застосовувати їх у практичній роботі.

Оскільки програма педагогічної практики передбачає проведення практикантами глибокого психолого-педагогічного вивчення особистості окремого студента та колективу академгрупи в цілому, різноманітних виховних заходів з подальшим їх педагогічним аналізом, орієнтовна тематика дослідницьких завдань тісно пов'язана саме з цими проблемами, а результати досліджень мають широко використовуватися при написанні психолого-педагогічних характеристик та методичних розробок виховних заходів.

За погодженням з керівником педагогічної практики від кафедри педагогіки студент може виконувати дослідницьке завдання з різних проблем, які є актуальними для сучасної вищої школи.

Права та обов'язки магістранта-практиканта

Магістрант-практикант має право:

1. Вносити пропозиції щодо вдосконалення навчально-виховного процесу, організації педагогічної практики.
2. Отримувати консультації викладача та керівника практики з усіх питань проведення педагогічної практики.
3. Мати один день на тиждень для самостійної роботи (субота).

Магістрант-практикант зобов'язаний:

1. Взяти участь у настановчій конференції з педагогічної практики та підсумковій конференції або засіданні «круглого столу».
2. Працювати в університеті не менше п'яти днів на тиждень.
3. У повному обсязі виконувати завдання педагогічної практики, передбачені програмою. Виявляти високу відповідальність, старанність, творчу ініціативу, наполегливість, організованість, дисциплінованість, педагогічний такт і гуманність.
4. Виконувати Статут, Правила внутрішнього розпорядку університету, розпорядження деканату, завідувача кафедри, викладачів та керівника педагогічної практики.
5. Своєчасно звітувати про виконання програми педагогічної практики, подавши керівнику від кафедри романо-германської філології необхідну документацію.

Староста групи зобов'язаний вести облік відвідування магістрантами університету, вчасно інформувати керівників педагогічної практики про зміни в розкладі занять, у графіку проведення позааудиторних заходів, про відсутність магістрантів (з поважних чи неповажних причин), про стан взаємовідвідування практикантами занять та позааудиторних заходів.

Обов'язки керівника педагогічної практики (групового методиста)

Діяльність керівника педагогічної практики від кафедри здійснюється у чотири етапи: етап попередньої роботи, початковий, основний та підсумковий етапи.

На етапі попередньої роботи керівник педагогічної практики виконує такі обов'язки:

– проводить настановчу конференцію;

– здійснює попередній відбір груп (для закріплення за ними магістрантів-практикантів), викладачів іноземної мови та вирішує інші організаційні питання.

На ***початковому етапі*** обов'язки керівника педагогічної практики такі:

– у перший день педагогічної практики груповий методист проводить організаційне заняття з академічною групою магістрантів;

– протягом першого тижня педагогічної практики він організовує знайомство практикантів із закріпленими за ними студентськими академічними групами;

– у перший тиждень педагогічної практики груповий методист надає допомогу магістрантам при складанні ними індивідуальних планів роботи;

– керівник практики допомагає старості групи скласти протягом першого тижня педагогічної практики загальні розклади занять, позааудиторних заходів, що проводяться іноземною мовою, взаємовідвідувань магістрантами-практикантами занять та зазначених вище позааудиторних заходів;

На ***основному етапі*** обов'язки керівника педагогічної практики такі;

– разом із викладачами німецької мови давати студентам консультації з планування циклу занять (усіх занять модуля) і складання планів-конспектів окремих занять, підготовки наочних посібників і технічних засобів навчання, проведення позааудиторних заходів іноземною мовою;

– відвідувати заняття практикантів та аналізувати їх;

– після проведення магістрантом заняття, на якому повинні бути присутні інші практиканти, навчати їх аналізувати заняття;

– залучати магістрантів-практикантів до активної участі у методичних семінарах кафедри;

– під час педагогічної практики заняття магістрантів відвідують представники відділу навчально-виховної роботи, деканатів, завідувач кафедри, викладачі.

На ***підсумковому етапі*** педагогічної практики обов'язки керівника педпрактики такі:

– перевіряти звітну документацію, яку ведуть магістрантипрактиканти, та оцінювати роботу кожного з них.

Оцінка за педагогічну практику виставляється не пізніше, ніж через три дні після її закінчення:

– груповий методист складає звіт про результати педагогічної практики (методичний аспект) і подає його у навчально-методичний відділ не пізніше, ніж через тиждень після закінчення педагогічної практики;

– на підсумковій конференції з педагогічної практики характеризувати роботу кожного студента-практиканта.

2.4 ПЕРЕЛІК КОНТРОЛЬНОЇ ТА ЗВІТНОЇ ДОКУМЕНТАЦІЇ

Після закінчення терміну проходження практики студенти звітують про виконання програми практики. Звіт оформлюється відповідно до вимог, встановлених кафедрою, подається на рецензування методисту (керівнику) практики від кафедри, підписаний та оцінений керівником від бази практики.

Звіт студента про результати проходження практики має бути поданий методисту (керівнику) не пізніше, ніж через тиждень після її закінчення.

Звіт комплектується у вигляді пакету документів, який обов'язково містить характеристику з місця проходження практики, з аналізом роботи студента методистом (із підтвердженням установи, де відбувалася практика).

1 Перелік документації, яку студенти ЗВОМ повинні вести під час виробничо-педагогічної практики:

- Конспект заняття*;*
- Витяг з календарного/робочого плану з іноземної (конкретно) мови на період педпрактики;
- Тематичний план практичних занять*;*
- Аналіз відвіданих занять студентів (для студента-практиканта)*;*

- План підготовки методичного забезпечення до тем занять, які будуть проводитись*;*
- Індивідуальний графік роботи на тиждень (щоденник практики для студентів ЗВОМ).

2. Перелік документації, яку необхідно здати по закінченню проходження практики *(в перший день початку аудиторних занять) студентами* ЗВОМ*:*

- Вся документація, яка вказана в пункті 1 (для перегляду і послідуючого повернення студенту);
- Щоденник виробничо-педагогічної практики;
- Конспект залікового уроку/заняття з обґрунтуванням і допоміжним матеріалом (наочність);
- Аналіз одного із відвіданих залікових занять студента-практиканта з використанням запропонованої схеми-аналізу*;*
- Конспект позааудиторного заходу, що проводиться іноземною мовою (з обґрунтуванням мети, змісту форми і додаванням текстової розробки і методичного обладнання) – *під час проходження практики з основної іноземної мови;*
- Психолого-педагогічна характеристика студента та студентського колективу – *під час проходження практики з основної іноземної мови;*
- Методична розробка до практичних занять з другої іноземної мови – *під час проходження практики з другої іноземної мови;*

Звіт з практики повинен містити наступну інформацію:

- опис мети і завдань,
- опис використаних засобів і методик;
- опис об’єму виконаної роботи;
- опис отриманих результатів,
- висновки, оцінку студентом своєї діяльності, набутого практичного досвіду, пропозиції щодо удосконалення змісту і організації практики.

По закінченню практики студенти надають звітну документацію. На підставі поданих документів і характеристик керівник проводить диференційований залік (виставляє оцінку).

Оцінка за практику виставляється за підсумком результатів проведення відповідної завданням практики роботи (рівень теоретичного обґрунтування і якість методичного забезпечення).

Результати проходження студентами практики обговорюються на підсумкових конференціях студентів і на раді факультету.

Підбиття підсумків практики. Критерії оцінювання практики

- ***Підсумки виробничо-педагогічної практики***

Підсумки практики підводяться в процесі складання студентом заліку. Диференційована оцінка з практики враховується нарівні з іншими оцінками, які характеризують успішність студента.

Керівник практики від кафедри записує в щоденнику студента відгук з виставленням конкретної оцінки: «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»; також відповідну суму балів та оцінку за системою ECTS. Він же інформує адміністрацію навчального закладу щодо фактичних термінів початку і закінчення практики, складу груп студентів, які пройшли практику, їх дисципліни, стану охорони праці і протипожежної безпеки на базі практики та з інших питань організації і проведення практики.

Підсумки виробничо-педагогічної практики підводяться груповими керівниками практики і обговорюються на педагогічній звітній конференції (не пізніше 10 днів після закінчення практики).

Результатом проходження практики є набуття студентами реального досвіду практичного застосування отриманих у процесі університетського навчання теоретико-методологічних знань щодо організації та здійснення основного змісту майбутньої професійної роботи.

Як результат проходження виробничо-педагогічної практики студенти *мають продемонструвати достатній рівень:*

- засвоєння загальних принципів організаційно-методичної діяльності вчителя та викладача іноземної мови;
- опанування навичок проведення аналізу діяльності вчителя чи викладача іноземної мови.

- ***Критерії оцінювання виробничо-педагогічної практики***

По завершенню практики і отриманню відзиву від керівників, щоденник практики і звіт подаються студентом на кафедру. За результатами проходження практики здійснюється оцінювання рівня засвоєння студентами загальних принципів практичної професійної діяльності та ступінь оволодіння навичками їх психологічного аналізу.

Оцінка виставляється керівником практики (методистом) з урахуванням результатів роботи за звітом, характеристики з місця проходження практики, якості продемонстрованих студентом вмінь і навичок проведення психологічного аналізу своєї діяльності, а також рівня професійної компетенції студента, виявленого у процесі проходження практики.

Види діяльності студента, які є складовими для оцінювання результатів виробничо-педагогічної практики за кредитно-модульною системою

Складові оцінки з виробничо-педагогічної практики

з основної іноземної мови:

	Вид діяльності	Кількість балів
	- Психологічна характеристика (студента, групи) - Виховна робота в якості куратора	**10**
	Діяльність в якості викладача іноземної мови: ▪ за заняття відвідані методистом; ▪ участь у аналізі відвіданих занять; ▪ залікове заняття; ▪ виховний захід іноземною мовою; ▪ оцінка викладача ІМ в групі (у щоденнику).	**50**
	- Якість і своєчасність ведення поточної методичної документації; - Якість і своєчасність пред'явлення звітної організаційно-методичної документації	**30**
	Конкурс на кращого студента-практиканта	**10**
	Загальна оцінка	**100**

Складові підсумкової оцінка з виробничо-педагогічної практики з другої іноземної мови:

№	Вид діяльності	Кількість балів
2	Діяльність в якості викладача другої іноземної мови	**15**
3	Якість і своєчасність ведення та пред'явлення поточної документації	**20**
4	Якість і своєчасність ведення та пред'явлення звітної документації: - Конспект залікового заняття з другої ІМ	**55** *20*
	- Контрольний аналіз заняття з другої ІМ	*15*
	- Методична розробка з другої ІМ з використанням сучасних технологій навчання	*20*
5	Круглий стіл на базі практики	**10**
	Загальна оцінка	**100**

Оцінювання результативності проходження студентом педагогічної практики здійснюється за 100-бальною системою.

Порядок перерахунку рейтингових показників нормованої 100-бальної університетської шкали оцінювання в традиційну 4-бальну шкалу та європейську шкалу ECTS.

За шкалою **ECTS**	***За шкалою*** **університету**	**За національною шкалою**
		Залік (диференційований)

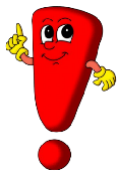
A	90 – 100 (відмінно)	5 (відмінно)
B	85 – 89 (дуже добре)	4 (добре)
C	75 – 84 (добре)	
D	70 – 74 (задовільно)	3 (задовільно)
E	60 – 69 (достатньо)	
FX	35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)
F	1 – 34 (незадовільно – з обов'язковим повторним курсом)	

Студент допускається до складання диференційованого заліку з практики у разі виконання програми практики в повному обсязі.

Зміст критеріїв оцінювання результатів практики:

- Оцінка *«відмінно»* - всі завдання практики виконано в повному обсязі, виявлено вміння студента застосовувати і творчо використовувати теоретичні та методичні знання, пов'язані з особливостями і засобами відповідної професійної діяльності. Виявлено вміння застосовувати інноваційні технології, продемонстровано активність та ініціативність під час здійснення практичної професійної діяльності. Звіт подано у встановлений термін і містить всі структурні елементи. У щоденнику студента-практиканта зафіксовано зміст роботи протягом усього періоду проходження практики, є характеристика, завірені печаткою підписи керівника від бази практики та університету. Характеристика-відгук позитивна, оцінка керівника за практику від бази – «відмінно».
- Оцінка *«дуже добре»* - завдання виконано правильно, але недостатньо повно. Виявлено вміння застосовувати теоретичні та методичні знання, пов'язані з особливостями і засобами відповідної професійної діяльності. Продемонстровано зацікавленість та активність, але не виявлено творчого, індивідуального підходу. Звіт подано у встановлений термін, що містить всі структурні елементи. У щоденнику студента-практиканта зафіксовано зміст роботи протягом усього періоду проходження практики, є характеристика, завірені печаткою підписи керівника від бази практики та університету. Характеристика-відгук позитивна, оцінка керівника за практику від бази – «дуже добре».
- Оцінка *«добре»* - завдання практики виконано, але неповно, в ході виконання завдань допускалися незначні помилки. Звітна документація оформлена згідно вимог. У щоденнику студента-практиканта зафіксовано зміст роботи протягом усього періоду проходження практики, є характеристика, завірені печаткою підписи керівника від бази практики та університету. Характеристика-відгук позитивна, оцінка керівника за практику від бази – «добре».

- Оцінка *«задовільно»* - завдання практики виконано в неповному обсязі, в ході виконання завдань допускалися помилки. Звітна документація недооформлена або оформлена з помилками. Щоденник неправильно оформлено. У характеристиці-відгуку оцінка керівника за практику від бази – «задовільно».
- Оцінка *«достатньо»* - завдання виконано з помилками. Усі завдання практики виконувалися, але допущено неточності. Документація оформлена неповно, з помилками. Щоденник недооформлено. У характеристиці-відгуку оцінка керівника за практику від бази – «задовільно».
- Оцінка *«незадовільно»* - завдання невиконане, виявлено несформованість вміння здійснювати відповідні види професійної діяльності. Звітна документація оформлена з помилками. Відсутні щоденник та характеристика-відгук.

2.5 РЕКОМЕНДАЦІЇ ТА ЗРАЗКИ ОФОРМЛЕННЯ ЗВІТНОЇ ДОКУМЕНТАЦІЇ

2.5.1 ЗРАЗОК ОФОРМЛЕННЯ ТИТУАЛЬНОЇ СТОРІНКИ ЗВІТНОЇ ДОКУМЕНТАЦІЇ

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет іноземної філології
Кафедра викладання другої іноземної мови

ЗВІТНА ДОКУМЕНТАЦІЯ
про проходження виробничо-педагогічної практики

Студента _____курсу, спеціальність «Філологія» освітньо-професійна програма «Мова і література (……)» _____

_____
(ПІБ практтиканта)

Кафедра ФІФ (місце практики)_____, Група _____

Викладач ІМ _____

Методист _____
(посада, науковий ступень, прізвище, ініціали)

Термін практики з _____ до _____201__ р.

Запоріжжя
2019

2.5.2 ЗРАЗОК ОФОРМЛЕННЯ ЗМІСТУ ЗВІТНОЇ ДОКУМЕНТАЦІЇ

ЗМІСТ[2]

І. ЗВІТНА ДОКУМЕНТАЦІЯ про проходження виробничо-педагогічної практики……

1.1 Щоденник практики……...…….

1.2 Конспект залікового заняття з обґрунтуванням і допоміжним матеріалом (наочність)…….

1.3 Аналіз одного із відвіданих залікових занять……

1.5 Щоденник психолого-педагогічного аналізу учня та учнівського колективу[3]**…….**

ІІ. ПОТОЧНА ДОКУМЕНТАЦІЯ проходження виробничо-педагогічної практики……

1.1 Індивідуальний графік роботи на тиждень (у щоденнику практики)……..

1.2 Витяг з календарного/робочого плану з іноземної (конкретно) мови на період педпрактики (за змістом календарного плану викладача ІМ)……..

1.3 Конспекти проведених занять (із зазначенням дати, групи та номеру послідовності їх проведення)…….

1.4 Аналіз відвіданих занять учителя і студентів……..

2.5.3 ТИПИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ (ПЗ) У ВНЗ

[2] Документація з пункту І залишається у методиста, документація з пункту ІІ повертається студенту
[3] Тільки під час виробничо-педагогічної практики з основної іноземної мови

У вищій мовній школі існують дві схеми організації практичних занять з ІМ: аспектна (коли окремо виділяються заняття з практики усного та писемного мовлення, практичної граматики і фонетики) й інтегрована.

Вибір схеми залежить від рішення відповідного навчального закладу та кафедр факультету. Визначення типу занять зумовлюється етапами формування, розвитку і вдосконалення іншомовної комунікативної компетенції та її складових, які проходять звичайно три етапи: подача нового матеріалу (ознайомлення з новим навчальним матеріалом), тренування у спілкуванні та практика у спілкуванні.

Тип заняття доцільно визначати за його домінантою – тренування у спілкуванні або практика у спілкуванні, бо у навчально-виховному процесі у вищій мовній школі «чистого» типу заняття, як правило, не існує: певний матеріал може відпрацьовуватися на рівні тренування у спілкуванні, тобто матиме місце формування мовних компетенцій (фонетичної, лексичної, граматичної, орфографічної), а інший матеріал уже переходить на рівень практики у спілкуванні, тобто має місце формування та/або розвиток мовленнєвих компетенцій в аудіюванні, читанні, говорінні, письмі. Таким чином, виділяються два основні типи практичних занять з іноземної мови: заняття з домінантою «тренування у спілкуванні» та заняття з домінантою «практика у спілкуванні».

За С.Ю. Ніколаївою кожний з цих двох типів занять матиме свої види залежно від поставленої практичної мети – формування/вдосконалення мовних компетенцій (лексичної, граматичної, фонетичної, орфографічної) або формування/розвиток мовленнєвої компетенції в аудіюванні, говорінні у діалогічній або монологічній формах, читанні, письмі.

Отже, у своєму плані-конспекті магістрант-практикант може, наприклад, так сформулювати тип і вид заняття:

1. ***Тип:*** заняття з домінантою «тренування у спілкуванні» (скорочено позначимо його ТС);
   Вид: заняття з формування лексичної компетенції і вдосконалення фонетичної (інтонація перерахування).
2. ***Тип:*** заняття з домінантою «практика у спілкуванні» (скорочено позначимо його ПС);
   Вид: заняття з розвитку мовленнєвої компетенції у говорінні (монолог-опис) та аудіюванні (розповіді).

Тип практичного заняття визначається за його домінантою (за С.Ю. Ніколаєвою) (див. Рис. 1):

Рис. 1 Типи практичних занять і типи вправ

Розглянемо більш детально Підтип практичного заняття з домінантою «тренування у спілкуванні». У свою чергу заняття типу «Тренування у спілкуванні» поділяються на дві підтипи:

1. ***Підтип А:*** початок ПЗ, подача нового матеріалу, тренування у сліпкуванні, практика в спілкуванні, підсумки, оцінка і завершення, домашнє завдання (див. Рис.2).
2. ***Підтип Б:*** початок ПЗ, тренування у спілкуванні, практика в спілкуванні, підсумки, оцінка і завершення, домашнє завдання (див. Рис. 3).

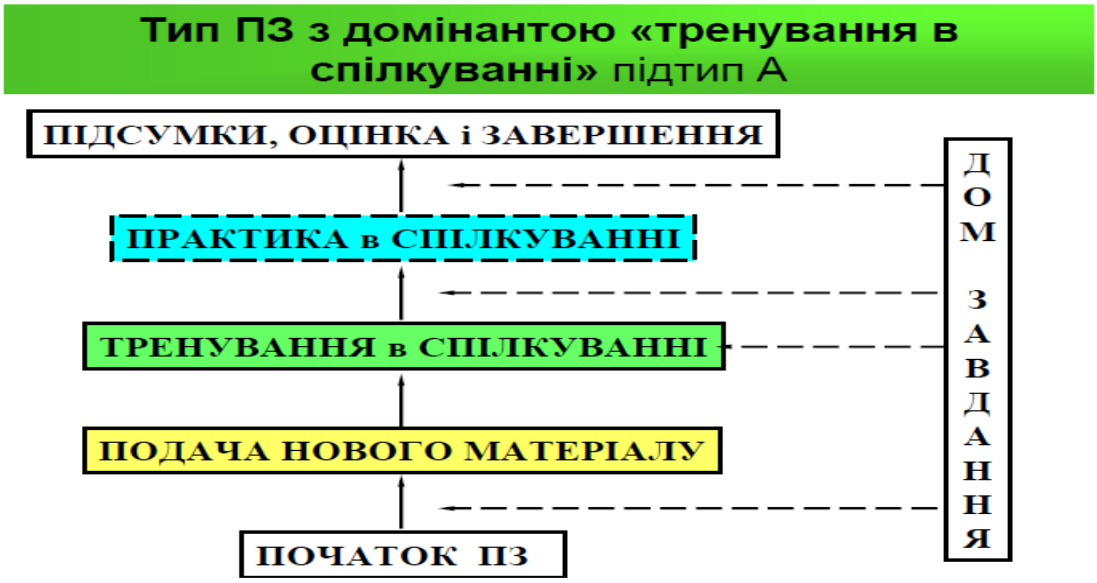

Рис. 2 Підтип А практичного заняття з іноземної мови

ПРИКЛАД ЗАНЯТТЯ ТИПУ А З ДОМІНАНТОЮ «ТРЕНУВАННЯ У СПІЛКУВАННІ»

<table>
<tr><th colspan="2">Фаза ПЗ і завдання</th><th>Зміст і форма проведення</th><th>Час</th></tr>
<tr><td colspan="3">ПОЧАТОК ПЗ (обов’язків компонент)</td><td rowspan="4">5-10 хвилин</td></tr>
<tr><td>Організаційний момент</td><td>Психологічна підготовка, введення студентів в іншомовне середовище, ознайомлення з темою і цілями, встановлення зв’язку з попереднім ПЗ</td><td>Бесіда викладача зі студентами</td></tr>
<tr><td>Фонетична зарядка</td><td>Налаштування мовленнєвого апарату на ІМ, профілактика помилок у вимові.</td><td>Слухання та імітація скоромовок, прислів’їв, віршів, пісень, коротеньких діалогів, пов’язаних з темою ПЗ; дихальні вправи, артикуляційна гімнастика.</td></tr>
<tr><td>Мовленнєва зарядка</td><td>Уведення в іншомовне мовленнєве середовище, створення позитивного емоційного клімату, активізація знань.</td><td>Фронтальна бесіда на актуальну тему, пов’язану з темою ПЗ або з актуальними подіями, короткі доповіді студентів.</td></tr>
<tr><td colspan="3">ПОДАЧА НОВОГО МАТЕРІАЛУ</td><td>до 20 хвилин</td></tr>
<tr><td colspan="2">❖ Подача і семантизація нових лексичних одиниць; забезпечення їх запам’ятовування шляхом утворення стійких зв’язків та асоціацій.
❖ Подача нового фонетичного матеріалу.
❖ Подача і семантизація нових граматичних структур і правила їх використання, частин мови з їх функціями і формами; граматичних категорій тощо.</td><td>На початку циклу:
× Подача і семантизація нових лексичних одиниць у контексті, тексті для читання / аудіювання з опорою на на різні види наочності.
× Аналіз і пояснення соціокультурних особливостей лексичних одиниць.
× Запис та імітація нових лексичних одиниць.
× Фонетичне опрацювання нових лексичних одиниць.
В середині циклу або під час другог/третього підциклів:
× Подача нового граматичного матеріалу.
× Послідовність ознайомлення з</td><td></td></tr>
</table>

	граматичними структурами. × Стимулювання студентів до активного спостереження та аналізу явища.	
ТРЕНУВАННЯ У СПІЛКУВАННІ (обов'язків компонент)		30-40 хвилин
× Формування стійких, гнучких навичок шляхом автоматизації дій студентів. × Аналіз і систематизація мовного матеріалу. × Тренування у використанні і засвоєння навчальних стратегій.	× Не комунікативні і умовно-комунікативні лексико-граматичні вправи. × Подальше формування і вдосконалення фонетичної компетенції. Інтенсивне тренування.	
ПРАКТИКА У СПІЛКУВАННІ (факультативний компонент)		10-15 хвилин
× Формування мовленнєвих компетенцій. × Удосконалення мовних компетенцій. × Формування лінгвосоціокультурної компетенції.	Читання, аудіювання текстів, рольові ігри тощо.	
ЗАВЕРШЕННЯ ПЗ (обов'язків компонент)		5-7 хвилин
Підведення підсумків.	× Бесіда викладача зі студентами. × Залучення студентів до самоаналізу.	
ДОМАШНЕ ЗАВДАННЯ (обов'язків компонент, але не має фіксованого місця у структурі ПЗ)		

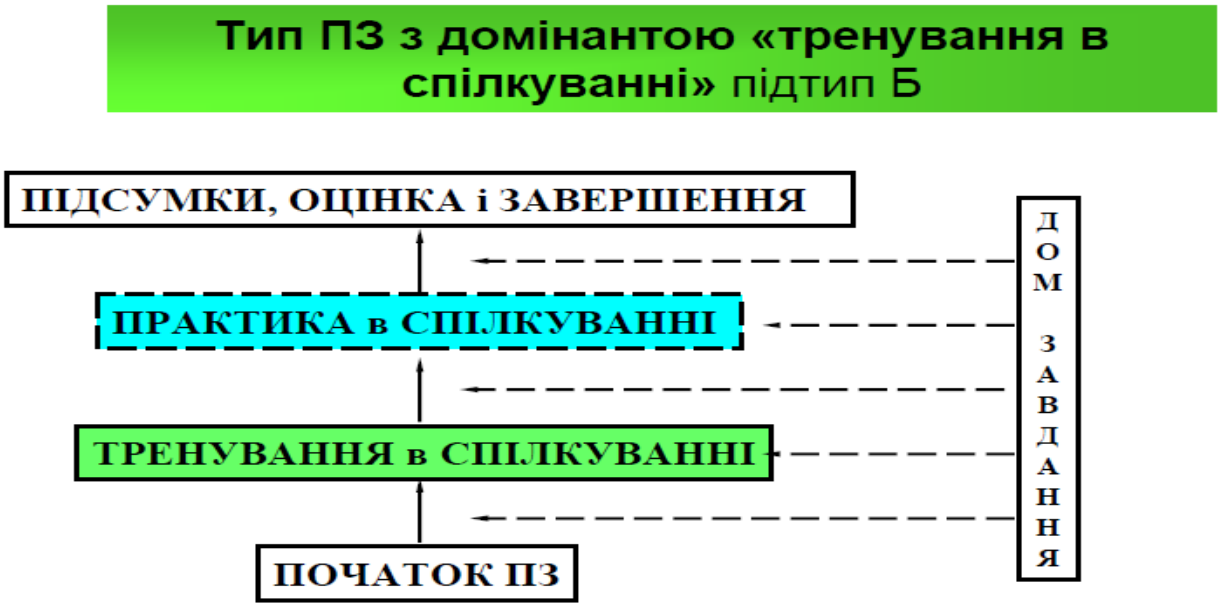

Рис. 3 Підтип Б практичного заняття з іноземної мови з домінантою «тренування в спілкуванні»

Заняття підтипу Б відрізняється від підтипу А відсутністю фази «Подача мовного матеріалу». За рахунок цього компонент «практика у спілкуванні» може стати обов'язковим.

У залежності від практичної мети заняття з іноземної мови буде змінюватись наповнення кожного структурного елементу занять різного підтипу. Наводимо приклад структурних компонентів практичного заняття з «тренування в спілкуванні» пілтипу А з метою формування іншомовної фонетичної компетенції студентів (див. Рис.4).

Рис. 4 Стуктура практичного заняття з домінантою «тренування в спілкуванні» з метою формування іншомовної фонетичної компетенції студентів

Другим типом практичних занять є заняття з домінантою «практика в спілкуванні». Структурні компоненти такого заняття представлені на Рис. 5 (див. Рис.5)

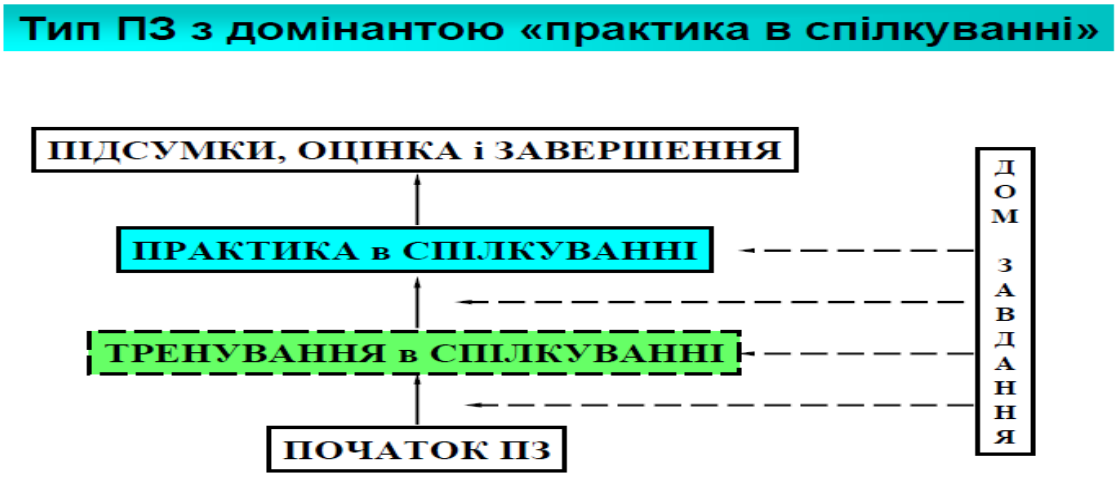

Рис.5 Стурктура практичного заняття з іноземної мови з домінантою «практика в спілкування»

Студенти-практиканти відповідно від мети та змісту практичного заняття обирають його тип і потім підтип.

2.5.4 ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ МЕТИ ПРАКТИЧНОГО ЗАНЯТТЯ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

Успішність планування практичних занять з іноземної мови зумовлена такими факторами:

– знанням цілей навчання іноземної мови для всього курсу навчання, цілей даного року навчання, цілей певного циклу занять (модуля) і правильним визначенням цілей конкретного заняття з урахуванням його місця у циклі занять (модулі) та рівня підготовки студентів групи;

– знанням змісту навчання ІМ на певному курсі відповідно до програми курсу та робочої програми кафедри;

– знанням підручників, посібників (основних і додаткових), а також допоміжних засобів навчання, які можуть бути використані при плануванні та проведенні заняття;

– знанням дидактичних та методичних принципів навчання іноземної мови у вищій школі, ефективних методів і прийомів навчання, з яких викладач обирає саме ті, що відповідають цілям заняття;

– знанням основних методичних вимог до сучасного заняття з іноземної мови.

Для планування практичного заняття з іноземної мови слід визначити його п’ять основних цілей: 1) практичну; 2) соціокультурну; 3) розвиваючу; 4) виховну; 5) професійну.

Практична мета передбачає формування і розвиток у студентів іншомовної комунікативної компетенції, яка складається з мовної, мовленнєвої, соціокультурної, навчальної та професійно орієнтованої комунікативної компетенцій. Кожна компетенція базується на знаннях, на основі яких формуються, розвиваються і вдосконалюються відповідні навички та вміння, і включає мотиви, інтереси, настанови і ставлення студента до навчання, його цілей, змісту, країни і культури виучуваної мови тощо. Практична мета визначається відповідно до рівня розвитку іншомовної комунікативної компетенції та її складових, якого мають досягти студенти наприкінці відповідного ступеня навчання.

Розвиваюча мета спрямована на розвиток мовленнєвих здібностей студентів, а саме – фонематичного та інтонаційного слуху, мовленнєвої витривалості, мовленнєвої уваги – довільної і мимовільної, різних видів пам’яті – слухової й зорової, оперативної та тривалої, мовної здогадки, імітації, логічного викладу думок тощо; на розвиток інтелектуальних і пізнавальних здібностей, готовності вступати в іншомовне спілкування.

Виховна мета передбачає виховання у студентів позитивного ставлення до країни/країн та народу/народів, мова якого/яких вивчається, культури спілкування з урахуванням комунікативних стандартів поведінки (вербальних і невербальних),

прийнятих в іншомовній спільноті; таких особистісних рис характеру, як доброзичливість, толерантність, емпатія, колективізм (уміння працювати в команді, так необхідне в сучасному світі), активність, працьовитість, а також виховання рис характеру, особливо важливих для професії вчителя іноземної мови.

Нижче наводимо приклади формулювання цілей заняття з іноземної мови: практичної, соціокультурної, виховної, розвиваючої і професійної (за С.Ю. Ніколаєвою).

ПРИКЛАДИ ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ ЗАНЯТТЯ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Практична мета у навчанні говоріння	Навчати студентів спілкуватися в усній формі у межах виучуваної тематики шляхом утворення діалогічного або монологічного дискурсу на основі розвитку в них умінь вимовляти іноземною мовою правильно і чітко, вживати відповідні комунікативному наміру інтонацію та наголос, відбирати і застосовувати у висловлюванні відповідну до комунікативного наміру лексику та граматичні конструкції, заохочувати співрозмовника до продовження розмови, ввічливо припиняти розмову, пояснювати, аргументувати, відмовляти, пропонувати; надавати та запрошувати інформацію, узагальнювати отриману інформацію, описувати людей, явища, події, розповідати нескладні історії, коментувати висловлювання інших людей, розвивати власну точку зору, виступати з підготовленою доповіддю, узагальнювати та доповідати інформацію, отриману з різних джерел, звітувати тощо.
Практична мета у навчанні писемного мовлення	Навчати студентів спілкуватися у письмовій формі у межах виучуваної тематики шляхом утворення різноманітних письмових текстів (списки, вітальні листівки, особисті та офіційні листи різноманітного призначення, інструкції, короткі біографії людей, короткі твори, описи подій, короткі звіти тощо) на основі розвитку в них умінь правильно застосувати мовні засоби міжфразового зв’язку, правильно і точно використовувати засвоєну лексику, організовувати дискурс відповідно до типу утворюваного письмового тексту, викладати думки точно і економними мовними засобами, викладати інформацію експліцитно, враховувати реакцію майбутнього читача, описувати послідовні події, викладати аргументи та власні ідеї, організовувати письмовий текст логічно і зрозуміло у межах окремого абзацу та у межах цілого тексту, пояснювати недоліки та переваги різних явищ або подій тощо.
Практична мета у навчанні читання	Навчати студентів одержувати інформацію з доповідей, статей, оригінальних художніх творів, особистих листів, оголошень, інструкцій та ін., рівень складності яких відповідає рівню підготовки студентів, на основі розвитку в них умінь

	здогадуватися про значення незнайомих слів з контексту, на основі знання правил словотворення або за аналогією із словами рідної або іншої іноземної мови, впізнавати ключові речення та абзаци, розуміти комунікативну функцію речення, вилучати основну ідею та деталі, відрізняти головну ідею від супутньої інформації, визначати основні смислові віхи тексту та узагальнювати їх, розуміти основний смисл повідомлення, визначати послідовність викладених фактів, подій, визначати експліцитно висловлені висновки, прогнозувати розгортання сюжету, відрізняти факт від думки, розуміти текст у деталях, розуміти смислове співвідношення між компонентами складного речення та між реченнями в абзаці, відрізняти головну частину тексту від другорядної, розуміти імпліцитно висловлену інформацію, стежити за розгортанням сюжету, аргументів; впізнавати виражені імпліцитно думки та емоційне ставлення автора тексту тощо.
Практична мета у навчанні аудіювання	Навчати студентів одержувати інформацію, почуту в інструкціях, коротких оповіданнях, описах, розмовах та ін., озвучених стандартною правильною іноземною мовою у природному темпі в аудіо- і відеозапису або у живому пред'явленні, на основі розвитку в них умінь сприймати і розрізняти звуки (особливо контрастні фонеми, алофони тощо) в ізольованих словах, розрізняти сильні й слабкі форми, зміну фонем у межах окремого слова, визначати використання наголосу і ритму в потоці мовлення для виявлення інформаційних блоків повідомлення, утримувати увагу на основному смислі повідомлення при наявності незнайомих слів, визначати деталі змісту, послідовність смислових фактів, використовувати власний досвід і контекст для прогнозування і підтвердження смислу тощо.
Соціокультурна мета	Розширювати соціокультурні знання, розвивати позитивне ставлення до культури народу, мова якого вивчається. Сприяти розвитку в студентів здатності глибоко сприймати і аналізувати історичні, культурні події в житті народу, мова якого вивчається, його звички, традиції, мовленнєву поведінку.
Виховна мета	Виховувати у студентів відчуття особистої ідентифікації в колективі і поза ним. Виховувати позитивне емоційне ставлення до майбутньої професії, формувати навички лідера в групі.
Розвиваюча мета	Розвивати у студентів пізнавальні процеси, які забезпечили б розвиток їх здатності автономно оволодівати іноземною мовою, гнучко застосовуючи інтелектуальні стратегії, а також з акцентуванням уваги на їх застосуванні в подальшій кар'єрі.
Професійна мета	Демонструвати студентам різні способи і прийоми навчання іноземної мови з тим, щоб через набуття ними власного досвіду оволодіння іноземною мовою сприяти формуванню у них

	методичних умінь вчителя/викладача. Звернути увагу студентів на професійно орієнтовані аспекти іноземної мови, щоб підготувати їх до майбутньої практики та самоаналізу її результатів

2.5.5 ПЛАН-КОНСПЕКТ ПРАКТИЧНОГО ЗАНЯТТЯ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

2.5.5.1 ПЛАН – КОНСПЕКТ ЗАЛІКОВОГО ЗАНЯТТЯ

Загальні відомості: дата проведення заняття, викладач-координатор, курс.

Тема заняття.

Цілі заняття (практична, освітня, розвиваюча, виховна).

Хід заняття.

Етап заняття. ***Завдання етапу. Зміст етапу. Навчальний режим. Час. Примітки.***

Під час проведення заняття слід звернути увагу на наступне:

Початок заняття. Підготовка до заняття. Ознайомлення з темою, планом та конкретними завданнями. Психологічна підготовка студентів до засвоєння нового матеріалу (закріплення): перевірка домашнього завдання, актуалізація колишніх знань, повторення раніше вивченого. Пояснення нового матеріалу. Науковість, доступність, змісту заняття.

Методичні засоби, використані на занятті:

– методи та прийоми залучення і підтримки уваги студентів, активізація діяльності, прийоми розвитку творчого мислення;

– технічні засоби та наочність на занятті, елементи індивідуалізації й диференціації навчання, колективної навчальної діяльності; поєднання роботи студентів під керівництвом викладача і практиканта зі самостійною роботою.

Студенти на занятті: ступінь їх активності, прояв допитливості, поведінка та задоволеність; прийоми попередження стомлення і підтримки працездатності студентів, які використовувалися практикантом.

Практикант на занятті: особливості його навчальних дій, вміння налагодити співпрацю зі студентами; культура поведінки та особистий приклад; спостережливість, винахідливість; обстановка в аудиторії.

Закріплення: практичні завдання, вправи, творчі педагогічні винаходи, повторення нового матеріалу.

Домашнє завдання: інструктаж, дозування, індивідуалізація.

Структура плану-конспекту заняття іноземної мови

Робоча програма є основою для планування окремого практичного заняття. Нижче подаються зразки оформлення плану-конспекту заняття з домінантою «тренування у спілкуванні» та з домінантою «практика у спілкуванні»:

Заняття № _____ Група _____ Дата _____ Тип заняття _____

Вид заняття _____

Цілі заняття _____
Практична: _____
Соціокультурна: _____
Розвиваюча: _____
Виховна: _____
Професійна: _____
Оснащення заняття _____
Схема плану-конспекту заняття з домінантою «тренування у спілкуванні» матиме такий вигляд:

Хід заняття

Етап, мета, прийоми	Зміст роботи
Початок заняття: А. Фонетична зарядка Мета:_____ Прийоми:_____ Б. Мовленнєва зарядка _____ Мета: Прийоми: _____ Подача нового навчального матеріалу: Мета: _____ Прийоми:_____ Тренування у спілкуванні: А. Автоматизація мовленнєвих дій студентів на рівні фрази Мета: _____	
Прийоми:_____ Б. Автоматизація дій студентів на понадфразовому рівні Мета:_____ Прийоми:_____ Практика у спілкуванні: А. Аудіювання Мета: _____ Прийоми: _____ Б. Читання Мета:_____ _____ Прийоми:_____ Домашнє завдання: Завершення заняття: Методична література:	

2.5.5.2 ПЛАН-КОНСПЕКТ ЗАНЯТТЯ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ЗА МЕТОДИКОЮ CAMBRIDGE CELTA LESSON PLAN

NAME	**WEEK** 1 2 3 4 **DAY** 1 2 3 4 5	**LENGTH**
LEVEL	**DATE**	**TP #**
TOPIC/THEME: *(e.g. Holidays, Regional Dishes...)*	**LESSON FOCUS:** *(e.g. Grammar, Speaking, etc. For Grammar, Vocabulary and Function specify what the target language is.)*	

TARGET LANGUAGE for GRAMMAR, VOCABULARY and FUNCTION lessons
*(include **all the lexical items** and **functional exponents** you are going to teaching in your lesson. When teaching grammar, include one model/marker sentence for each structure, including affirmative, negative and interrogative sentences if you are going to include them in your lesson)*

AIMS: By the end of the lesson, students will have…

Main:

Subsidiary:

PERSONAL AIMS: *(refer to your previous TP Tutor's feedback sheet: 'Areas to work on')*

CLASS PROFILE: *(include numbers, gender ratio, nationalities, strong vs. weak Ss, motivation, interests, class dynamics)*

ASSUMPTIONS: *(what language do you expect students to know that you are not planning to teach? What language items have students looked at in previous classes that are relevant to your aims? Students' interest/general knowledge in relation to the material/context you will be using?)*

CLASSROOM MANAGEMENT: ANTICIPATED PROBLEMS AND SOLUTIONS

RECEPTIVE and PRODUCTIVE SKILLS: ANTICIPATED PROBLEMS AND SOLUTIONS

SOURCES OF MATERIALS*: *(What course books, listening materials, texts, internet sites etc. did you use?)

Stage	Procedures	Aims	Timing and	Tutor's

			Interaction	comments
Lead-in				
Pre-task **Cards**	**Instructions:**			
Listening	**Instructions:**			
Post-task Speaking				

2.5.5.3 ПЛАН-КОНСПЕКТ ЗАНЯТТЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ДЛЯ СТУДЕНТІВ 3-ГО КУРСУ НА ТЕМУ «НЕПЕРЕВЕРШЕНИЙ ШЕДЕВР»

Тема: AN UNSURPASSED MASTERPIECE

Цілі: 1) Практична:

- розвиток лексичної навички (активне вживання лексичних одиниць: to expose the dark sides of life; a knack for smth.; to have one's ups and downs; a sought-after artist; in the foreground / background; a sketch);
- удосконалення вміння підготовленого монологічного мовлення (опис картини за схемою);
- удосконалення уміння ознайомлюючого читання (на основі тексту Van Gogh);
- удосконалення умінь непідготованого монологічного мовлення (+ вер-бальна опора);
- розвиток граматичних навичок, навичок перекладу (вправа на переклад).

2) Освітня: поглиблення знань студентів інформацією про відомих художників і їх картини, а також про деякі мистецькі напрямки (фавізм, пуантилізм).

3) Розвивальна:

- розвиток мислення студентів (під час опису картини за схемою, виконання вправи на переклад);
- розвиток уваги;
- розвиток пам'яті (при перекладі лексичних одиниць і їх запису на дошці, під час опису картини).

4) Виховна: розвинути мистецькі смаки студентів шляхом обговорення творів мистецтва.

Схематичний план заняття

I. Початок уроку

- Мовленнєва розминка (10 хв.).

II. Основна частина уроку

- Перевірка опису картини за схемою (10 хв.)
- Перевірка опрацьованого вдома тексту «Герніка 2» (7 хв.)
- Непідготовлене читання тексту ‘Van Gogh’ (15 хв.)
- Непідготовлене монологічне мовлення (10 хв.)
- Вправа на переклад (10 хв.)
- Індивідуальне завдання (Pop-art) (10 хв.).

ІІІ. Заключна частина

- Підсумки (3 хв.)
- Домашнє завдання (3 хв.)
- Оцінки (2 хв.).

Обладнання: картки зі словами пісні ‘A Work of Art’ by Demi Lovato; аудіо-запис вказаної пісні; картка зі словами для перекладу; схема опису картини; роздаткові матеріали (опрацьований вдома текст «Герніка», текст «Ван Гог», схема злетів і падінь голландського художника Вінсента Ван Гога, картка із вправою для перекладу, картки з домашніми вправами); наочні матеріали (автопортрет Ван Гога (1886 р.),) репродукція картин «Червоні виноградники в Арлі» (1888 р.), «Зоряна ніч» (1889 р.), «Три соняшники в вазі» (1888 р.); портрет Пабло Пікассо, «Герніка»). Вказані матеріали додаються.

Хід заняття

І. Початок

- ***Мовленнєва розминка*** (The song ‘A Work of Art’ by Demi Lovato)

T.: Good afternoon, everyone! How is it going on? Life is not a bed of roses. It is full of ups and downs, just like art. Let’s listen to the song called A work of Art and say in what way art resembles life.

ІІ. Основна частина

1) Перевірка опису картини за схемою

T.: What do you think, has Demi Lovato gained a firm footing in singing?
Still, the artists whose paintings you described at home are sure to be sought-after.
Work in pairs. Describe the picture to your partner according to the scheme without mentioning its name. The partner asks questions with active units to guess what it is called. Then change the roles.
T.: Whose description do you find most thought provoking?
T.: S1, present the description. S2, count active units. S3, be ready to say if the description corresponds to the scheme. The rest ask questions with active units to guess the name of the picture.
Meanwhile, one student will translate some active words on the board.
T.: Look at the board and correct mistakes if any. Ask the student at the board questions with the words they’ve just translated as if this student were an art critic.

2) Перевірка опрацьованого вдома тексту «Герніка»

T.: Are there any students in the group who described a picture, which exposes the dark sides of life? Can we say that ‘Guernica’ exposes the dark sides of life, too?

T.: At home, you read the article about it. Discuss it in pairs. Say in what way 'Guernica' exposes the dark sides of life and how the symbols help to render the painter's conception. Don't forget to use the active units. Report on your partner's point of view.

3) Непідготовлене читання тексту 'Van Gogh'

T.: I've brought a picture for you, which has a direct reference to the text you are now going to read. Scan the text to get its main idea. Say, what picture it is (The picture is The Red Vineyard – the only painting, which van Gogh sold during his lifetime.).

T.: To understand this text better, you'll need some words. S1, read out the first word, please. S2, translate it… :

to succumb [sə´kʌm] – бути переможеним, поступитися, вмерти;

fauvism [´fəuvɪz(ə)m] (rom French fauvisme, from fauve 'wild beast') – a style of painting with vivid expressionistic and non-naturalistic use of colour that flourished in Paris from 1905 and, although short-lived, had an important influence on subsequent artists, especially the German expressionists;

charcoal ['ʧɑ:kəul] – вугільний олівець.

T.: Read the text. Use the words and word combinations from The Chart of van Gogh's Ups and Downs in the context with active units.

T.: S1, read out the example.

E.g. The would-be gifted artist who would later far exceed all his contemporaries was born into the family of a protestant minister.

4) Непідготовлене монологічне мовлення

T.: Work in pairs. Using the chart think up the speech of an art historian who expresses regrets concerning van Gogh's life. Be ready to present your speech.

5) Вправа на переклад

T.: I see that you have a knack for using active units. That's why I suggest translating some sentences. I'll dictate the sentences, and you will put down the translation in your exercise-books. The students I'll indicate will read the sentences out, and the rest will check.

6) Індивідуальне завдання

T.: What mature artists have been mentioned during today's class? Has anything been said about Andy Warhol? Do you know anything about him?

S1, S2: …

T.: He's a representative of pop art. Now, S1 will tell us about this genre of art and the painter.

III. Заключна частина

- ***Підсумки***

T.: To sum it all up, what ideas on art has today's class molded?

- ***Домашнє завдання.***

T.: At home, do Ex.1, 2 on the handouts. In Ex. 1 you must do a gap filling with the above given words. Ex. 2 is for translation. S1 will prepare a report about expressionism as an individual task. Make it according to the plan. Use active words and phrases in your report.

- ***Оцінки.***

2.5.5.4 План-конспект заняття з англійської мови для здобувачів вищої освіти магістра (англійською мовою)

Автор відкритого заняття: Василина К.М. к.філол.наук,
доцент, заступник декана ФІФ ЗНУ

THEME OF THE LESSON	Sonnet as a Genre of English Poetry
TEACHER'S NAME	Kateryna Vasylyna
DATE OF LESSON	22.03.2018
TIME AND LENGTH OF LESSON	80 minutes (12.55-14.15)
PLACE	Room 326
LEVEL OF CLASS	MA Students, 1st year
NUMBER OF STUDENTS	14
AIMS OF THE LESSON	*To revise information about genres of poetry from previous lessons* *To learn new topic: "The Sonnet "* *To develop students' vocabulary in the course of reading and analyzing sonnets*
Secondary aims of the lesson	*Students develop their listening and pronunciation skills* *Review and revise information on poetic diction, stanzas, rhyme and metre.* *Revise material on the history of World Literature*
WILF (What I'm looking for…)	*Students to be able to understand and recognize sonnet as a genre of poetry, analyse it along the stated criteria for poetry analysis*
WALT (We are learning to…)	*Differentiate between sonnet and other types of poetry, distinguish two major parts of sonnets and their structural peculiarities.*
Anticipated difficulties	Possible lack of knowledge of the key words and thus longer time for certain stages of work
Strategies to overcome difficulties	*Encourage students to understand the meaning of the words from the context.* *Give explanations and graphical images to go with the text.*
Materials to be used	*Sonnet Worksheet, ppt, laptop, TV, blackboard, videos from youtube*

TIMING	**STAGE / PROCEDURE**	**INTERAC-TION**	**REASON FOR DOING THE ACTIVITY**
5	***WARMER***	*T-Ss*	To set up mood for the

	1) Greeting students *2) Revision of the information of genres of poetry given during the previous lesson;* *3) Introduction of the topic to the class*		lesson To get students' attention Introduce the new topic.
15	**PRESENTATION** 1) *Interrogating students about their knowledge of the genre of the sonnet* 2) Listening to the song based on Shakespeare's sonnet 18 and filling in the gaps with poetic words and older grammatical forms; singing along with the singer	T-Ss	Introduce new vocabulary Add cheerful atmosphere
45	**PRACTICE** 1) Fulfilling tasks in "The Sonnet" worksheet +ppt	T-Ss S-S	To make students understand the sense of the term "sonnet", to know genre peculiarities of a sonnet and to learn new vocabulary connected with the sonnet analysis
10	**PRODUCTION** 1) Checking students' home task	T-Ss	Now that students have learned new information they need to be able to analyse the sonnets from home-task in terms of genre peculiarities and meaning.
5	**COOLER** 1) Summarising and explaining the home task	T-Ss	Summarise and encourage students to go on with their studies, explain the requirements to the home-task.

План-конспект заняття з англійської мови для здобувачів вищої освіти магістра (українською мовою)

Автор відкритого заняття: Василина К.М. к.філол.наук,
доцент, заступник декана ФІФ ЗНУ

Тема заняття	**Сонет як жанр англійської поезії**
Викладач	*Катерина Миколаївна Василина*
Дата проведення заняття	*22.03.2018*
Час проведення заняття	*12.55-14.15*
Місце проведення	*Ауд. 326*
Цільова аудиторія	*Студенти ОР «Магістр», 1 курс*
Кількість студентів	*14*
Основні завдання	*Повторення інформації щодо жанрів англійської поезії, презентованої на попередньому занятті* *Вивчення нової теми «Сонет як жанр англійської поезії»* *Розширення словникового запасу студентів у ході читання та аналізу сонетів*
Другорядні завдання	*Розвиток навичок аудіювання та фонетичних навичок студентів* *Повторення матеріалу за темами «поетичний словник», «метр», «рима», «строфіка».* *Актуалізація знань з курсу зарубіжної літератури*
Очікувані набуті навички	*Студенти можуть розрізняти сонет серед інших жанрів поезії, аналізувати його з опорою на критерії аналізу поетичного тексту*
Ймовірні складності	*Наявність у текстах сонетів незнайомих студентам слів, що може збільшити час на виконання окремих видів завдань, а також недостатній рівень розвитку навичок аудіювання*
Стратегії подолання ймовірних складностей	*Заохочення студентів до розуміння слів, виходячи із контексту, виконання вправ з аудіювання з опорою на друкований текст та візуальні образи.*
Методичне забезпечення	*Аудіо- та відеозаписи, навчально-методична розробка з теми, презентація, комп'ютер, телевізор, дошка*

Час	**Етап заняття**	**Мета**
5	***<u>Початок заняття</u>*** - *Вітання* - *Повторення матеріалу, представленого на попередньому занятті* - *Презентація нової теми*	Налаштувати групу на роботу, встановити дружню атмосферу, привернути увагу студентів,представити тему заняття
15	***<u>Презентація</u>*** - *Опитування студентів щодо їхніх фонових знань стосовно сонету як жанрової форми* - Прослуховування пісні, текст	Встановлення рівня обізнаності студентів з теми, стимулювання ентузіазму студентів та занурення давньої поезії у сучасний

	якої складений на основі 18-го сонету Вільяма Шекспіра, виконання завдань на заповнення прогалин у тексті, обговорення змісту сонету та читання тексту вголос разом із виконавцем.	культурний контекст
45	**Основна частина** Виконання завдань з роздаткового матеріалу, робота з презентацією.	Пояснення суті терміну «сонет», тематичного спектру та жанрових особливостей сонетів, вивчення нових слів , необхідних при аналізі сонетів та повторення раніше вивчених поетизмів.
10	**Закріплення матеріалу** Перевірка домашнього завдання з опорою на нові набуті знання	Студенти обговорюють у групах домашнє завдання і аналізують прочитані вдома сонети з опорою на здобуті на занятті знання.
5	**Закінчення заняття** Підведення підсумків та пояснення домашнього завдання	Остаточне підбиття підсумків, виставлення оцінок та пояснення домашнього завдання.

2.5.6 ОСОБЛИВОСТІ ПЛАНУВАННЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ З ДРУГОЇ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Так навчання другої ІМ суттєво відрізняється від навчання першої ІМ за багатьма важливими факторами.

По-перше, це інші умови навчання, а саме: відсутність сучасних спеціальних підручників/НМК, спеціальної підготовки викладачів тощо.

По-друге, це роль взаємодії між першою і другою ІМ, що проявляється у формі інтерференції (або негативного переносу елементів раніше засвоєних мов на виучувану ІМ) та позитивного переносу. Ці явища охоплюють всі рівні мови (фонологічний, орфографічний, лексикосемантичний, граматичний), мовлення і спілкування (прагматичний і соціокультурний), а також навички та вміння навчально-стратегічної компетенції. Інтерференція та перенос впливають на розвиток комунікативної компетенції студентів у другій ІМ та можуть позначатися на невербальній поведінці. Якщо інтерференція загалом гальмує формування насамперед мовної і мовленнєвої компетенцій, то перенос може сприяти якості та швидкості засвоєння другої мови і культури.

По-третє, незважаючи на деякі зазначені негативні фактори, друга ІМ знаходиться у вигідніших умовах у порівнянні з першою. Серед чинників, що позитивно впливають на її засвоєння, є насамперед можливість перенесення

досвіду вивчення першої ІМ. Завдяки йому при оволодінні другою ІМ студенти спроможні вже наперед відчувати своєрідність цієї мови і легше засвоювати її особливості. Вони володіють у певній мірі вже сформованими вміннями «переключатися» з однієї мовної системи на іншу. Набуті навчальні навички та вміння у вивченні ІМ, загальні навички самостійної роботи можуть так само позитивно впливати на оволодіння другою ІМ. Набутий досвід студентів дає можливість здійснювати перенос цих знань, навичок та умінь у сферу навчання другої ІМ: студенти можуть використовувати вже відомі їм навчальні стратегії, компенсаторні прийоми, які дозволяють запобігати багатьом труднощам.

Але для того, щоб використати ці наявні резерви навчання, необхідно постійно організовувати під час занять свідоме порівняння мовних явищ обох мов і сприяти активізації загальної мовної бази студентів та позитивному переносу. Студенти мають знаходити та усвідомлювати те схоже, що існує між мовами, і навчитися це використовувати. З іншого боку, необхідно також звертати увагу на можливу інтерференцію з боку першої іноземної мови, тобто стимулювати свідоме сприйняття та обговорення розбіжностей між мовами з метою запобігання інтерференції (наприклад, так звані «фальшиві» друзі в галузі лексики).

Дуже важливим є також свідоме обговорення досвіду студентів щодо вивчення попередніх мов та можливостей ефективного вивчення наступної ІМ. Кожен студент має свої індивідуальні стратегії і прийоми вивчення ІМ і завдання викладача – спонукати студента до того, щоб він вчився свідомо, аналізуючи власний процес навчання, застосовуючи все те, що він має в своєму арсеналі та збагачуючи цей арсенал за рахунок досвіду своїх товаришів. Необхідно навчити студента усвідомлювати і розуміти, що він робить та як він це робить.

Така рефлексія і свідоме обговорення на заняттях розбіжностей між мовами та випадків інтерференції, у тому числі й досвіду вивчення ІМ та навчальних стратегій, яке супроводжується виконанням відповідних вправ, допомагає економити час та робить вивчення другої ІМ ефективнішим.

Визначені особливості навчання і вивчення другої ІМ зумовлюють певні особливості планування навчального процесу, які стосуються значною мірою планування практичних занять, зокрема таких його компонентів, як «подача нового матеріалу» та «тренування у спілкуванні».

Орієнтовна схема плану заняття з другої іноземної мови з домінантою «тренування у спілкуванні»

- Початок заняття.
- Мовленнєва та/або фонетична зарядка.
- Тренування у використанні відомого навчального матеріалу у спілкуванні.
- Подання нового навчального матеріалу
- Тренування у використанні нового навчального матеріалу в спілкуванні.
- Практика у спілкуванні (факультативний компонент).
- Завершення заняття.

Орієнтовна схема плану заняття з другої іноземної мови з домінантою «практика у спілкуванні»

- Початок заняття.
- Мовленнєва та/або фонетична зарядка.
- Тренування у використанні відомого навчального матеріалу у спілкуванні (факультативний компонент).
- Систематизація навчального матеріалу (факультативний компонент).
- Практика в усному спілкуванні.
- Практика в писемному спілкуванні. – Завершення заняття.

2.5.7 АНАЛІЗ ЗАНЯТТЯ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

СХЕМА АНАЛІЗУ ЗАНЯТТЯ (ЗА Є.І. ПАССОВИМ)

1. Визначення правомірності формулювання цілей та завдань заняття, їх адекватність навчальному плану за певною дисципліною.

2. Встановлення рівню досягнення мети та вирішення співвіднесення зі завданнями на підґрунті використаних на занятті вправ / технік, а також відповідей студентів.

3. Визначення міри адекватності обраних методів навчання. Виявлення першопричини того, вирішено або не вирішено завдання заняття. Фіксування співвідношення різних видів практичних завдань, встановлення відповідності щодо послідовності стадій формування навичок студентів зі стадіями розвитку їх вмінь.

4. Підрахунок розподілу часу на занятті: на головну мету, на розвиток того чи іншого виду діяльності, на час мовлення практиканта та студентів тощо.

5. Визначення загальної логіки заняття (його цілеспрямованість, динамічність, зв’язність, змістовність, його виховна значущість).

6. Установлення, як здійснюється індивідуалізація навчального процесу.

7. Аналіз володіння практикантом технологією заняття: уміння надавати чітку настанову, використовувати різні організаційні форми роботи адекватні до цілей та завдань заняття, уміння зайняти роботою всіх студентів, оцінити їх роботу, використовувати прийоми виправлення помилок.

8. Оцінювання практиканта як мовного партнера (його вміння спілкуватися, тримати себе, говорити виразно, володіти голосом тощо).

МЕТОДИЧНИЙ АНАЛІЗ ПРАКТИЧНОГО ЗАНЯТТЯ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

І. Цілеспрямованість заняття:

1) визначити цілі заняття;

2) визначити тип і вид заняття;

3) встановити відповідність цілей заняття його місцю у тематичному циклі занять (модулі).

ІІ. Структура та зміст заняття:

1) назвати етапи заняття;

2) співвіднести послідовність етапів заняття з поставленими цілями;
3) дати детальну характеристику зафіксованим етапам заняття.

А. Початок заняття:

– оцінити мотиваційний і навчальний потенціал початку заняття, його відповідність рівню підготовки студентів;
– визначити використані прийоми, обґрунтувати їх відповідність поставленим цілям та ефективність;
– охарактеризувати комунікативну поведінку викладача та студентів.

Б. Основна частина заняття (з урахуванням конкретних компонентів, включених до цього заняття):

а) подання нового навчального матеріалу:
– оцінити вмотивованість та мовленнєву спрямованість подання нового матеріалу;
– визначити використані методи і прийоми подачі матеріалу, їх відповідність етапам формування мовленнєвих навичок, урахування труднощів засвоєння певного матеріалу студентами окремої групи;
– назвати використані прийоми поточного контролю на даному етапі та оцінити їх відповідність поставленим цілям;
– охарактеризувати комунікативну поведінку викладача та активність студентів;
б) тренування у спілкуванні:
– оцінити вмотивованість і комунікативну спрямованість тренування у спілкуванні;
– визначити використані методи, прийоми та режими роботи, їх відповідність поставленим цілям;
– назвати типи і види вправ, використаних для тренування у спілкуванні, оцінити їх адекватність етапам формування мовленнєвих навичок;
– оцінити раціональність вибору типів і видів вправ, їх послідовності з урахуванням труднощів засвоєння мовного і мовленнєвого матеріалу студентами певної групи;
– визначити прийоми залучення студентів до активної участі в роботі;
– назвати використані допоміжні засоби навчання, в тому числі – технічні, оцінити їх ефективність;
– визначити види поточного контролю та їх адекватність поставленим цілям;
– встановити зв’язок вправ етапу тренування у спілкуванні з вправами домашнього завдання, оцінити ефективність обраної форми їх перевірки;
– оцінити комунікативну поведінку викладача та студентів;
в) практика у спілкуванні:
– оцінити вмотивованість та ситуативну забезпеченість іншомовного спілкування студентів;
– визначити відповідність використаних типів і видів вправ, їх послідовності етапам розвитку мовленнєвого вміння/мовленнєвих умінь;
– назвати прийоми і режими роботи, що сприяли залученню студентів до активної участі у практиці в спілкуванні;
– оцінити ефективність використання допоміжних засобів навчання, в тому числі – технічних;

– визначити види поточного контролю та оцінити їх адекватність об’єктам перевірки;
– встановити зв’язок аудиторної роботи з виконаним студентами домашнім завданням та оцінити форми його перевірки;
– оцінити комунікативну поведінку викладача та студентів на занятті.

В. Домашнє завдання:

– визначити підготовленість домашнього завдання роботою, виконаною на занятті;
– оцінити своєчасність і чіткість пояснення домашнього завдання, його посильність для студентів конкретної групи.

Г. Завершення заняття:

– визначити усвідомлення студентами досягнутого рівня оволодіння іншомовною комунікативною компетенцією;
– оцінити об’єктивність і вмотивованість виставлених студентам оцінок.

ІІІ. Результативність заняття:

– визначити ступінь успішності виконання плану заняття;
– встановити відповідність досягнутого на занятті рівня сформованості мовленнєвих навичок і вмінь поставленим цілям;
– оцінити психологічний клімат на занятті, настрій та зацікавленість студентів.

IV. Рекомендації з удосконалення заняття:

– щодо вибору методів і прийомів взаємодії викладача і студентів на занятті;
– щодо забезпечення вмотивованості і комунікативної спрямованості вправ, у тому числі створення типових ситуацій спілкування студентів на занятті;
– щодо вибору режимів роботи студентів на занятті;
– щодо раціонального використання допоміжних засобів, у тому числі технічних;
– щодо комунікативної поведінки викладача і студентів на занятті.

СХЕМА-АНАЛІЗ ВІДВІДАНИХ ЗАНЯТЬ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Схема записів про відвідане практичного заняття з іноземної мови в

вищій школі

1. Ім’я, по-батькові викладача,
   студента практиканта_____,
   дата_____.
2. Група _____, всього студентів_____, присутні_____
3. Тема:
4. Мета:
5. Методичне обладнання:
6. Короткі записи відповідно за етапами заняття

Час	**Назва етапу**	**Методичні прийоми**	**Методичне обладнання**	**Активність студентів**	**Мова викладача**

Загальні висновки:

- як реалізована мета;
- доцільність і ефективність методичного обладнання;
- організація заняття студентом, мова студента.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Інформаційно-комунікаційні технології в педагогічній освіті: навчальний посібник / за наук.ред. О.М. Пєхоти, Т.В. Тихонової. Миколаїв : Іліон, 2013. 252с.
2. Каніболоцька О.А. Інновації в методиці: інтерактив, портфоліо, презентації. *Збірник наукових праць*. Запоріжжя : ЗНУ, 2007. 150 с.
3. Каплінський В.В. Методика викладання у вищій школі. *Навчальний посібник*. К. : КНТ, 2017. 225с.
4. Мачинська Н.І., Сельтмах С.С. Сучасні форми організації навчального процесу у вищій школі: навчально-методичний посібник. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2012. 180 с.
5. Методика викладання у вищій школі : *навчальний посібник* / за ред. О.В. Малахін, І.Г. Павленко, О.О. Лавреньєва, Г.І. Матукова. К. : КНТ, 2017. 262 с.
6. Методика формування міжкультурної іншомовної комунікативної компетенції: *курс лекцій: навчально-методичний посібник для студентів мовних спеціальностей освітньо-кваліфікаційного рівня «магістр»* / за ред. С.Ю. Ніколаєвої. Київ : Ленвіт, 2011. 344 с.
7. Пометун О., Пироженко Л. Сучасний урок. *Інтерактивні технології навчання*. Київ : «А.С.К.», 2005. 192с.
8. Ружин К.М. Інтерактивна методика у контексті комунікативного підходу до навчання іноземної мови. *Вісник ЗНУ. Філологічні науки*. 2012. № 2. С. 126-132.
9. Сисоєва С.О. Інтерактивні технології навчання дорослих: *навчально-методичний посібник*. Київ : ВД «ЕКМО», 2011. 320 с.

Навчально-методичне видання
(українською мовою)

Ружин Катерина Михайлівна
Каніболоцька Ольга Анатоліївна
Надточий Наталія Олександровна

ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА

Навчально-методичний посібник
для здобувачів ступеня вищої освіти бакалавра, магістра
спеціальності «Філологія» освітньо-професійних програм
«Мова і література (англійська)», «Мова і література (німецька)»,
«Мова і література (французька)», «Мова і література (іспанська)»

Рецензент *В.М. Александров*

Відповідальний за випуск *К.М. Ружин*

Коректор *О.А.Каніболоцька*